

Ivana Bachčíková, Soňa Oboňová

VÝROČNÁ SPRÁVA O POLITIKÁCH V OBLASTI MIGRÁCIE A AZYLU SLOVENSKÁ REPUBLIKA 2015

Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu Slovenská republika 2015

Správa Národného kontaktného bodu
Európskej migračnej siete v Slovenskej republike

apríl 2016
Bratislava

Spolufinancované
Ministerstvom vnútra SR

Spolufinancované
Európskou úniou

Zostavenie tejto správy spolufinancuje Európska únia a Ministerstvo vnútra SR.

Správa bola spracovaná v rámci Európskej migračnej siete (European Migration Network – EMN), ktorá poskytuje aktuálne, objektívne, spoľahlivé a porovnateľné informácie o migrácii a medzinárodnej ochrane na podporu tvorby politík EÚ a jej členských štátov. EMN realizuje svoje aktivity prostredníctvom národných kontaktných bodov v každom členskom štáte EÚ a Nórsku v koordinácii s Európskou komisiou, konkrétne Generálnym riaditeľstvom EK pre migráciu a vnútorné záležitosti. EMN sa vo svojich aktivitách zameriava na témy migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín.

Správu zostavila Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Bratislava, ktorá je koordinátorom Národného kontaktného bodu EMN v Slovenskej republike (SR). Národný kontaktný bod EMN v SR tvorí Ministerstvo vnútra SR (Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru, migračný úrad, odbor zahraničných vecí a európskych záležitostí Kancelárie ministra vnútra), Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (oddelenie migrácie a integrácie cudzincov), Štatistický úrad SR (Sekcia sociálnych štatistík a demografie) a IOM.

Pri spracovaní správy boli použité podklady a informácie od nasledujúcich ústredných orgánov štátnej správy: Ministerstva vnútra SR, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a Ministerstva hospodárstva SR. Správu pripomienkovali experti Ministerstva vnútra SR, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a Štatistického úradu SR. Schvaľujúcim subjektom bol odbor zahraničných vecí a európskych záležitostí Kancelárie ministra vnútra.

Európsku migračnú sieť finančne podporuje Európska komisia. Táto publikácia obsahuje výlučne názory autoriek, Európska komisia nie je zodpovedná za žiadne použitie informácií uvedených v tejto publikácii. Názory prezentované v správe nemusia predstavovať názory vlády SR alebo Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM).

Spracovali (v abecednom poradí): Ivana Bachtíková, Soňa Oboňová.

Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v Slovenskej republike
Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) – Úrad v SR
Adresa: Grösslingová 35, 811 09 Bratislava
E-mail: ncpslovakia@iom.int
Tel.: +421 2 52 62 33 35
Web: www.emn.sk, www.ec.europa.eu/emn

ISBN: 978-80-89506-70-5

Predslov

Správa informuje o najdôležitejších zmenách, vývoji a aktivitách v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku v roku 2015. V SR ide o jedinú publikáciu tohto druhu, ktorá každoročne mapuje všetky oblasti migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín.

Správa je súčasťou súhrnnej správy EMN rovnakého zamerania, vypracovanej na úrovni EÚ, v ktorej sú zhrnuté zistenia národných správ, spracovaných členskými krajinami EÚ a Nórskom na základe spoločného zadania. Súhrnná správa od roku 2016 plne nahrádza doterajšiu Výročnú správu Európskej komisie o prístahovalectve a azyle. Správa slúži tiež ako podklad na vypracovanie Výročnej správy Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO) o situácii v oblasti azylu v EÚ za rok 2015 a Prehľadov EMN o vývoji v jednotlivých členských štátoch EÚ za rok 2015.

Súhrnná správa, ako aj správy jednotlivých členských štátov EÚ a Nórska sú dostupné v anglickom jazyku na webovej stránke Európskej komisie www.ec.europa.eu/emn. Správa za SR je publikovaná v slovenskom a v anglickom jazyku. Obe verzie správy sú dostupné na webovej stránke slovenského Národného kontaktného bodu EMN www.emn.sk.

Obsah

Zoznam skratiek a odvolávok	8		
Metodológia a pojmy	10		
Zhrnutie	12		
01. Úvod	15		
02. Prehľad politického vývoja v oblasti migrácie a azylu	18		
2.1 Všeobecný politický a inštitucionálny vývoj	18		
2.2 Migrácia v politickom, mediálnom a spoločenskom kontexte	19		
03. Medzinárodná ochrana vrátane azylu	23		
3.1 Spoločný európsky azylový systém (CEAS) a legislatívne zmeny	24		
3.2 Spolupráca s Európskym podporným úradom pre azyl (EASO)	28		
3.3 Solidarita v rámci EÚ vrátane relokácií	29		
3.4 Podpora externej dimenzie vrátane presídľovania	29		
3.5 Integrácia žiadateľov o azyl a osôb s udelenou medzinárodnou ochranou	31		
04. Maloletí bez sprievodu a ďalšie zraniteľné skupiny	32		
4.1 Maloletí bez sprievodu	32		
4.2 Ďalšie zraniteľné skupiny	34		
05. Legálna migrácia a mobilita	36		
5.1 Ekonomická migrácia	36		
5.1.1 Saturovanie potrieb pracovného trhu – prijímacie politiky a legislatíva	36		
5.1.2 Snahy na zamedzenie sociálneho dampingu	39		
5.1.3 Uľahčovanie prijímania migrantov do SR	39		
5.1.4 Uľahčovanie prijímania migrantov s oprávneným pobytom na území EÚ do SR	42		
5.2 Študenti a výskumníci	42		
5.3 Zlúčenie rodiny	43		
5.4 Riadenie migrácie a mobility	43		
5.4.1 Vízová politika	43		
5.4.2 Správa schengenského priestoru	46		
5.4.3 Zabezpečovanie Slovenska proti kolísavým migračným tlakom	46		
5.5 Integrácia	47		
5.5.1 Socioekonomická integrácia	47		
5.5.2 Integrácia špecifických skupín migrantov	48		
5.5.3 Občianstvo a naturalizácia	49		
5.5.4 Spolupráca a aktivity na miestnej úrovni	49		
5.5.5 Zapojenie krajín pôvodu	49		
5.5.6 Integrované projekty	49		
5.6 Poskytovanie informácií a zvyšovanie povedomia	51		
5.6.1 Podmienky a možnosti/spôsoby legálnej migrácie	51		
5.6.2 Zvyšovanie povedomia o migrácii na Slovensku	52		
5.7 Garantovanie práv migrantov a nediskriminácia	53		
06. Migrácia a rozvoj	54		
07. Neregulárna migrácia a prevádzachstvo	58		
7.1 Posilnenie hraničného manažmentu na vonkajších hraniciach	59		
7.1.1 Opatrenia na kontrolu hraníc	59		
7.1.2 Spolupráca s tretími krajinami v oblasti hraničného manažmentu	62		
7.2 Opatrenia proti zneužívaniu legálnych spôsobov migrácie	63		
7.2.1 Vízová liberalizácia	63		
7.2.2 Zlúčenie rodiny	63		
7.2.3 Štúdium	63		
7.2.4 Falošné alebo pozmenené cestovné doklady	64		
7.2.5 Právo na voľný pohyb	65		
7.3 Boj proti napomáhaniu neregulárnej migrácii (prevádzachstvu)	65		
7.3.1 Politiky, opatrenia, aktivity a zber štatistík	65		
7.3.2 Monitorovanie a identifikácia migračných trás	65		
08. Návraty	67		
8.1 Nútené návraty a readmisia	68		
8.1.1 Readmisné dohody EÚ	68		
8.1.2 Predchádzanie neregulárnej migrácii z tretích krajín v rôznych regiónoch	69		
8.1.3 Podpora riadenia migrácie a spolupráce pri realizácii návratov	70		
8.2 Dobrovoľné návraty a reintegrácie	70		
8.3 Expertná skupina EMN pre návraty (REG)	71		
09. Boj proti obchodovaniu s ľuďmi	72		
9.1 Legislatíva, politiky a medzinárodný monitoring	72		
9.2 Národné projekty, kampane a iné aktivity	74		
9.3 Spolupráca na bilaterálnej a multilaterálnej úrovni	74		
Bibliografia	75		
Príloha: Národné štatistiky	80		

Zoznam skratiek a odvolávok

AMIF – Fond pre azyl, migráciu a integráciu (Asylum, Migration and Integration Fund)
AVR – asistovaný dobrovoľný návrat/asistované dobrovoľné návraty [assisted voluntary return(s)]
AVRR – Program asistovaných dobrovoľných návratov a reintegrácií (Assisted Voluntary Return and Reintegration Programme)
BR OSN – Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov
CEAS – Spoločný európsky azylový systém (Common European Asylum System)
COI – informácie o krajine pôvodu (country of origin information)
ČŠ – členský štát Európskej únie/členské štáty Európskej únie
EASO – Európsky podporný úrad pre azyl (European Asylum Support Office)
EBF – Európsky fond pre vonkajšie hranice (European Border Fund)
EHP – Európsky hospodársky priestor
EIF – Európsky fond pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín (European Fund for Integration of Third-Country Nationals)
EK – Európska komisia
EMN – Európska migračná sieť (European Migration Network)
EP – Európsky parlament
ERF – Európsky fond pre utečencov (European Refugee Fund)
ES – Európske spoločenstvo
EÚ – Európska únia
EURES – Európske služby zamestnanosti (European Employment Services)
EUROSTAT – Štatistický úrad Európskej únie
EUROSUR – Európsky systém hraničného dozoru (European Border Surveillance System)
Frontex – Európska agentúra pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach (European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union)
GRETA – Skupina expertov pre boj proti obchodovaniu s ľuďmi (Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings)
IOM – Medzinárodná organizácia pre migráciu (International Organization for Migration)
KMV – Kancelária ministra vnútra
MBS – maloletý bez sprievodu/maloletí bez sprievodu
MEKOMIC – Medzirezortná expertná komisia pre oblasť pracovnej migrácie a integrácie cudzincov
MH SR – Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MIC – Migračné informačné centrum IOM
Migračná politika SR – Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020
Mimoriadna rada JHA – Mimoriadna rada pre vnútro a spravodlivosť (Mimoriadna rada Justice and Home Affairs)
MPSVR SR – Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MŠVVaŠ SR – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MÚ MV SR – Migračný úrad Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
MV SR – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MZVaEZ SR – Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
NJBPNM ÚHCP P PZ – Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru
NR SR – Národná rada Slovenskej republiky

OCP PZ – oddelenie cudzineckej polície Policajného zboru/oddelenia cudzineckej polície Policajného zboru
ODA – oficiálna rozvojová pomoc (official development assistance)
OHK PZ – oddelenie hraničnej kontroly Policajného zboru
OOČAV – oddelenie operatívnej činnosti a vyšetrovania
OSN – Organizácia Spojených národov
OZP SEP MV SR – odbor zahraničnej pomoci Sekcie európskych programov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky
OZVaEZ KMV – odbor zahraničných vecí a európskych záležitostí Kancelárie ministra vnútra
PZ – Policajný zbor
P PZ – Prezídium Policajného zboru
REG – Expertná skupina pre návraty (Return Expert Group)
RF – Európsky fond pre návrat (European Return Fund)
RHCP – riaditeľstvo hraničnej a cudzineckej polície
SBA – Slovak Business Agency
SIS – Schengenský informačný systém (Schengen Information System)
SlovakAid – oficiálna rozvojová spolupráca Slovenskej republiky
SPODaSK – sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
SR – Slovenská republika
ŠÚ SR – Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŠPTK – štátny príslušník tretej krajiny/štátni príslušníci tretích krajín
ÚHCP P PZ – Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru
UNHCR – Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov (United Nations High Commissioner for Refugees)
UNRWA – Agentúra OSN pre pomoc a prácu v prospech palestínskych utečencov (United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees)
ÚPSVaR – Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
ÚPZC – útvar(y) policajného zaistenia pre cudzincov
úrad(y) práce – úrad(y) práce, sociálnych vecí a rodiny
USA – Spojené štáty americké
VIS – Vízový informačný systém (Visa Information System)
VOP – verejný ochranca práv/ombudsman
ZMOS – Združenie miest a obcí Slovenska
ZÚ – zastupiteľský úrad/zastupiteľské úrady
Z. z. – Zbierka zákonov SR

Vysvetlenie symbolov (neplatí pre Tabuľku 4 v Prílohe):

(:) – údaj nie je k dispozícii

(-) – jav sa nevyskytoval

Metodológia a pojmy

Metodológia a spracovanie

Správa je spracovaná na základe spoločných špecifikácií (zadania), ktoré zostavili členské štáty EÚ a EK. Jednotné zadanie pre všetky ČŠ EÚ a Nórsko zabezpečuje porovnateľnosť národných správ a ich následné využitie pre potreby celoeurópskej výročnej správy EMN a ďalších výstupov na úrovni EÚ.

Správa pozostáva z tzv. časti 1, ktorá je určená EK a nie je verejne dostupná a tzv. časti 2, ktorá vo forme publikácie slúži pre potreby ČŠ. Tá vychádza z časti 1, pričom text je upravený podľa národných potrieb (napr. v kontexte SR je text rozšírený o ďalšie národné aktivity). Súčasťou správy sú aj národné štatistiky, ktoré nie sú zbierané na úrovni EÚ (prostredníctvom Eurostatu alebo Frontexu).

Metodologicky správa vychádza zo sekundárneho výskumu a má popisný charakter. Správa za SR čerpá z dostupných odborných publikácií, štatistík, legislatívy, politických dokumentov SR, internetových zdrojov a monitoringu médií¹. Významným zdrojom informácií boli podklady a informácie získané od nasledujúcich ústredných orgánov štátnej správy: Ministerstva vnútra SR (konkrétne ÚHCP P PZ, MÚ MV SR, OZVaEZ KMV, Informačného centra na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR a OZP SEP MV SR), Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (sprostredkované cez MPSVR SR), Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Ministerstva spravodlivosti SR (sprostredkované cez OZVaEZ KMV), Ministerstva hospodárstva SR (sprostredkované cez OZVaEZ KMV) a IOM. Dôležitými zdrojmi boli tiež materiály, publikácie a internetové stránky ďalších štátnych, európskych, medzinárodných a mimovládnych inštitúcií. Správa sa odvoláva aj na niekoľko publikácií a aktivít EMN.

V každej kapitole sú zdrojom informácií aj mediálne výstupy. Preto sú v texte uvedené odkazy na mediálne zmienky o migrácii a aktivitách, ktoré na Slovensku realizovala verejná správa, mimovládny sektor a medzinárodné organizácie.

Správu spracovala Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM) Bratislava, ktorá je koordinátorom Národného kontaktného bodu EMN v SR. Správu pripomienkovali experti Ministerstva vnútra SR, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a Štatistického úradu SR. Schvaľujúcim subjektom bol odbor zahraničných vecí a európskych záležitostí Kancelárie ministra vnútra.

Pojmy a definície

Odborné výrazy, ktoré táto správa obsahuje, do veľkej miery korešpondujú s definíciami uvedenými v *Slovníku pojmov EMN z oblasti migrácie a azylu*.² Ak v prípade niektorých pojmov nebolo možné vychádzať z uvedeného slovníka, pojmy sú používané v súlade s národnou legislatívou alebo legislatívou EÚ (nariadenia, smernice).

¹ IOM ako koordinátor Národného kontaktného bodu EMN v SR zabezpečuje od roku 2012 v spolupráci s tlačovou agentúrou týždenný monitoring mediálnych výstupov na tému migrácie a medzinárodnej ochrany, ktoré využíva pri príprave publikácií EMN.

² Asylum and Migration Glossary 3.0 – a Tool for Better Comparability (2014). European Migration Network. Dostupné na: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary/index_a_en.htm (citované 2. 4. 2016).

Osobitnú pozornosť treba v správe venovať pojmu *cudzinec*, za ktorého sa podľa slovenskej legislatívy, konkrétne zákona o pobyte cudzincov³ podľa § 2 ods. 2 považuje každý, kto nie je občanom SR. Podľa Slovníka pojmov EMN je cudzinec v kontexte EÚ osoba, ktorá nie je občanom členského štátu EÚ a v globálnom kontexte ide o osobu, ktorá nie je občanom určitého štátu. Slovenská legislatíva však v prípade cudzinca, ktorý nie je občanom ČŠ EÚ, hovorí o štátnom príslušníkovi tretej krajiny⁴. V správe sa preto pojem cudzinec používa najmä v takých textoch a štatistikách, ktoré majú súvis alebo sú vedené v súlade s vnútroštátnym právnym poriadkom. Vtedy zodpovedá pojem cudzinec definícii podľa § 2 ods. 2 zákona o pobyte cudzincov a nie definícii zo Slovníka pojmov EMN.

V správe sa nachádza aj pojem *migrant*, ktorý sa v texte na rozdiel od definície v Slovníku pojmov EMN⁵ uvádza ako synonymum slov cudzinec alebo štátny príslušník tretej krajiny.

Pojmy *neregulárna a nelegálna migrácia* sú taktiež v Správe použité ako synonymá a ich použitie závisí od konkrétneho kontextu.

³ Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

⁴ Zákon o pobyte cudzincov v § 2 ods. 4 vymedzuje pojem štátny príslušník tretej krajiny, ktorým je každá osoba, ktorá nie je občanom SR ani občanom EÚ alebo osoba bez štátnej príslušnosti.

⁵ Podľa Slovníka pojmov EMN je migrant v globálnom kontexte osoba, ktorá sa zdržuje mimo územia štátu, ktorého je občanom, a ktorá sa zdržiava v inej krajine viac ako rok bez ohľadu na príčiny (dobrovoľné alebo nedobrovoľné) a prostriedky svojej migrácie (legálne alebo nelegálne). Zdroj: Asylum and Migration Glossary 3.0 – a Tool for Better Comparability (2014). European Migration Network, s. 187. Dostupné na: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary/index_a_en.htm (citované 2. 4. 2016).

Zhrnutie

Správa informuje o najdôležitejších zmenách, vývoji a aktivitách v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku v roku 2015. V SR ide o jedinú publikáciu tohto druhu, ktorá každoročne mapuje všetky oblasti migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín. Správa popisuje zmeny, vývoj a aktivity v legislatívnej, inštitucionálnej, politickej a praktickej oblasti za rok 2015 a dáva ich do kontextu politík a legislatívy EÚ. Venuje sa všeobecnému politickému vývoju a diskusiám, ktoré sa týkajú migrácie, témam legálnej migrácie a mobility, medzinárodnej ochrany vrátane azylu, maloletým bez sprievodu a iným zraniteľným skupinám, boju proti obchodovaniu s ľuďmi, migrácii a rozvoju, neregulárnej migrácii vrátane prevádzach a návratom. V prílohe správa obsahuje aj vybrané štatistiky, ktoré sa nezbierajú na úrovni EÚ.

Začínajúca predvolebná kampaň politických strán do parlamentu bola v roku 2015 významnou súčasťou politického a verejného života na Slovensku. Od druhej polovice roka dominovala predvolebným diskusiám najmä téma nútenej a neregulárnej migrácie, a to v súvislosti so situáciou a vývojom v Stredomorí, na Balkáne a v EÚ, ako aj v súvislosti s politikami a opatreniami EÚ a jej členských štátov v tejto oblasti. Od vzniku samostatnej SR v roku 1993 sa téma migrácie stala vôbec prvýkrát súčasťou predvolebných debát a stretnutí s verejnosťou, predvolebných prieskumov verejnej mienky a volebných programov politických strán.

Téma migrácie a medzinárodnej ochrany na rozdiel od minulých rokov výrazne rezonovala nielen v politickom, ale aj mediálnom a spoločenskom kontexte. Migrácia bola jednou z medializovanejších tém na Slovensku a do verejnej diskusie o pretrvávajúcej zmiešanej migrácii do Európy sa zapojila okrem mimovládneho sektora aj občianska spoločnosť.

V roku 2015 nedošlo na Slovensku v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany k organizačným ani inštitucionálnym zmenám kľúčových rezortov štátnej správy. V rámci Riadiaceho výboru pre migráciu a integráciu cudzincov sa vytvorila *pracovná skupina pre azyl so zameraním na integráciu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou* a pod Radou vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť vznikla *pracovná skupina rady pre práva utečencov a migrantov*. Fond pre azyl, migráciu a integráciu a Fond pre vnútornú bezpečnosť ako nové finančné mechanizmy EÚ v rozpočtovom období 2014 – 2020 nahradili program Solidarita a riadenie migračných tokov.

V roku 2015 Slovensko novelizovalo zákon o azyle, najmä čo sa týka zraniteľných skupín migrantov, zákon o pobyte cudzincov a prijalo nový zákon o rozvojovej spolupráci. Medzi strategické dokumenty, ktoré SR v roku 2015 prijala, patrili *Národný plán riadenia kontroly hraníc SR na roky 2015 – 2018* a *Celoštátna stratégia ochrany a podpory ľudských práv v SR*, ktorá paušálne identifikovala migrantov ako zraniteľnú skupinu. Na jej základe sa vypracoval a prijal nový *Akčný plán predchádzania všetkým formám diskriminácie na roky 2015 – 2019*.

V súvislosti s politikou trhu práce nenastali v roku 2015 žiadne zásadné zmeny v porovnaní s rokom 2014. Aktuálne sa v SR kladie dôraz na vypracovanie analýz a prognóz nedostatkových pracovných pozícií, na základe ktorých sa vytvorí zoznam nedostatkových pracovných profesií (t. j. takých profesií, ktoré sú dlhodobo neobsaditeľné domácou pracovnou silou). Hlavným programovým dokumentom v oblasti integrácie migrantov z tretích krajín bola aj v roku 2015 Integračná politika SR.

V oblasti medzinárodnej ochrany sa skrátila lehota, po uplynutí ktorej Slovensko umožní žiadateľom o udelenie azylu voľný prístup na trh práce, z jedného roka na deväť mesiacov bez potreby získať povolenie na zamestnanie. Novelizácia zákona o azyle tiež zaviedla procedúru zisťovania osobitných potrieb zraniteľných osôb (tzv. sociálny profil). Slovensko v roku 2015 začalo s prípravou prvého štátneho Integračného programu pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou a v Gabčíkove poskytlo dočasné ubytovacie zariadenie pre žiadateľov o azyl v Rakúsku. SR pokračovala v humanitárnych transferoch cez svoje územie v rámci presídľovania utečencov a osôb pod ochranou UNHCR do krajín trvalého presídlenia, pričom zvýšila kapacitu tranzitného centra zo 150 na 250 osôb. SR tiež zrealizovala ad hoc humanitárne prijatie 149 vnútorne vysídlených osôb zo severného Iraku a diskutovala o možnostiach spolupráce s prvou dobrovoľníckou iniciatívou v oblasti integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou.

V roku 2015 bolo podaných 330 žiadostí o azyl, pričom z toho prvých žiadostí bolo 271. SR udelila v danom roku 8 azylův a 41 doplnkových ochrán, v 148 prípadoch rozhodla o zastavení konania, v 70 prípadoch rozhodla o neudelení azylu a v 41 prípadoch o neposkytnutí doplnkovej ochrany. Medzi najpočetnejšie skupiny žiadateľov o azyl patrili v roku 2015 žiadatelia z Iraku, Afganistanu a Ukrajiny.

Niektoré legislatívne zmeny sa v roku 2015 týkali maloletých bez sprievodu v konaní o azyle a ich pobyte v detskom domove pre MBS. MBS zostanú aj počas konania o udelení azylu v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately a nebudú z tohto dôvodu premiestňované do azylových zariadení MV SR. Slovensko ani v roku 2015 neevidovalo výrazný nárast počtu MBS. V SR bolo zadržaných celkovo 23 MBS, z ktorých takmer polovica mala štátnu príslušnosť Afganistanu. V detskom domove pre MBS v Medzilaborciach bolo v roku 2015 umiestnených 26 MBS väčšinou mužského pohlavia.

Strategickými dokumentmi v oblasti neregulárnej migrácie na Slovensku bol v roku 2015 nový Národný plán riadenia kontroly hraníc SR na roky 2015 – 2018 a Schengenský akčný plán SR, ktorý sa priebežne aktualizuje. V súvislosti so situáciou v oblasti migrácie do EÚ Slovensko v roku 2015 nepristúpilo k dočasným hraničným kontrolám a nezaznamenalo tlak na vonkajšiu hranicu SR. Slovensko v septembri 2015 pristúpilo iba k dočasným opatreniam na slovensko-rakúskych a slovensko-maďarských hraničných priechodoch, ktoré boli reakciou na dočasné zavedenie hraničných kontrol Nemecka na svojich hraniciach s Rakúskom.

Slovensko ani v roku 2015 nezaznamenalo prudký nárast neregulárnej migrácie: neoprávnené prekročenie štátnej hranice bolo zistené v podobnom rozsahu ako predchádzajúci rok, k viac ako dvojnásobnému nárastu zistení však došlo pri neoprávnených pobytoch na území Slovenska. Celkovo bolo v roku 2015 zistených 2 535 prípadov neregulárnej migrácie, z ktorých sa 867 prípadov týkalo občanov Ukrajiny, 582 prípadov občanov Sýrie, 265 prípadov občanov Afganistanu a 146 prípadov občanov Iraku.

Vláda SR schválila vo februári 2015 Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2015 – 2018, ktorého súčasťou je aj Národný akčný plán boja proti obchodovaniu s ľuďmi. Expertná skupina pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi schválila v novembri 2015 Národný referenčný mechanizmus, ktorý na Slovensku formalizuje systém poskytovania pomoci a podpory obetiam obchodovania s ľuďmi. Podľa novelizovaného zákona o azyle má MV SR vytvárať v azylových zariadeniach vhodné podmienky na ubytovanie a starostlivosť o cudzincov vrátane poskytnutia ochrany obetiam obchodovania s ľuďmi. Na Slovensku je počet identifikovaných

obetí obchodovania s ľuďmi zo zahraničia, resp. z tretích krajín dlhodobu nízky. V roku 2015 bola podobne ako v predchádzajúcom roku zistená 1 obeť obchodovania s ľuďmi, ktorá mala štátnu príslušnosť tretej krajiny.

SR v roku 2015 nerealizovala osobitné aktivity alebo systémové opatrenia na podporu rozvojového vplyvu migrácie. Kroky Slovenska sa sústredili predovšetkým na zmenu mechanizmu realizácie oficiálnej rozvojovej pomoci a vzhľadom na vývoj nútenej a neregulárnej migrácie do EÚ sa jednou z kľúčových aktivít rozvojovej spolupráce SR stala humanitárna pomoc a dobrovoľné príspevky do fondov medzinárodných organizácií a EÚ. V novembri 2015 Slovensko prijalo nový zákon o rozvojovej spolupráci s účinnosťou od 1. januára 2016, ktorý nahrádza zákon o rozvojovej pomoci z roku 2007.

Úvod

Výročná správa EMN o politikách v oblasti migrácie a azylu (EMN Annual Report on Migration and Asylum Policies/EMN Annual Policy Report) informuje o najdôležitejších zmenách, vývoji a aktivitách v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku v roku 2015, pričom sa sústredí na štátnych príslušníkov tretích krajín.⁶ Slúži ako podklad na vypracovanie celoeurópskej výročnej správy EMN⁷, ktorá od roku 2015 plne nahradila Výročnú správu Európskej komisie o prisťahovalectve a azyle⁸. Bude tiež zdrojom informácií pre Výročnú správu Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO) o situácii v oblasti azylu v EÚ za rok 2015⁹ a pre Prehľady EMN¹⁰ o vývoji v jednotlivých ČŠ EÚ za rok 2015.

Správa popisuje zmeny, vývoj a aktivity v legislatívnej, inštitucionálnej, politickej a praktickej oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany na Slovensku od 1. januára 2015 do 31. decembra 2015 a dáva ich do kontextu politik a legislatívy EÚ. Správa sa v 8 kapitolách venuje všeobecnému

6 Všeobecnú štruktúru politického a právneho systému v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany v SR je možné nájsť v štúdiu EMN Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike v jej aktualizovanej verzii z roku 2014. Dostupná na <http://emn.sk/sk/studie-emn/item/138-organizacia-azylovej-a-migracnej-politiky.html> (citované 2. 4. 2016).

7 Posledná výročná správa za rok 2014 (angl. EMN Annual Report on Immigration and Asylum) dostupná na: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/docs/annual-policy/2014/00.emn_annual_report_on_immigration_and_asylum_synthesis_report.pdf (citované 2. 4. 2016).

8 Posledná piata výročná správa za rok 2013 (angl. Annual Report on Immigration and Asylum) dostupná na https://ec.europa.eu/anti-traffic-killing/eu-policy/5th-annual-report-immigration-and-asylum-2013_en (citované 2. 4. 2016).

9 Posledná výročná správa za rok 2014 (angl. Annual Report on the Situation of Asylum in the European Union) dostupná na: <http://easo.europa.eu/asylum-trends-analysis/annual-report/> (citované 2. 4. 2016).

10 Prehľady za rok 2014 (angl. EMN Country Factsheets) dostupné na: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/factsheets/index_en.htm (citované 2. 4. 2016).

politickému vývoju a diskusiám, ktoré sa týkajú migrácie, témam legálnej migrácie a mobility, medzinárodnej ochrany vrátane azylu, maloletým bez sprievodu a iným zraniteľným skupinám, boju proti obchodovaniu s ľuďmi, migrácii a rozvoju, neregulárnej migrácii vrátane prevádzachstva a návratom. Správa obsahuje ako prílohu aj vybrané štatistiky, ktoré sa nezbierajú na úrovni EÚ prostredníctvom Eurostatu alebo Frontexu, a zoznam použitej literatúry.

Kapitola *Prehľad politického vývoja v oblasti migrácie a azylu* ponúka všeobecný kontext, v rámci ktorého sa v roku 2015 na Slovensku formovali migračné politiky a legislatíva. Prehľad zahŕňa relevantný politický, legislatívny a inštitucionálny vývoj, debaty súvisiace s tvorbou politik a opatrení, mediálne diskusie, ako aj širší vývoj, ktorý vplýval na viaceré oblasti v rámci migrácie a medzinárodnej ochrany.

Kapitola *Legálna migrácia a mobilita* popisuje politiky, legislatívu, opatrenia a aktivity, ktoré sa týkajú napĺňania potrieb pracovného trhu, uľahčovania prijímania a garantovania práv migrantov z tretích krajín, podpory študentov a výskumníkov, ako aj zlúčenia rodiny. Kapitola sa tiež venuje riadeniu migrácie a mobility, vízovej politike, správe schengenského priestoru, zabezpečovaniu národného systému proti kolísavým migračným tlakom, integrácii, propagácii a poskytovaniu informácií migrantom z tretích krajín a zvyšovaniu povedomia o migrácii.

Kapitola *Medzinárodná ochrana vrátane azylu* obsahuje informácie o implementácii Spoločného európskeho azylového systému (CEAS), o inštitucionálnych a legislatívnych zmenách, o národnej a európskej jurisprudencii, o zabezpečovaní efektívnosti a kvality azylového systému, o spolupráci s Európskym podporným úradom pre azyl (EASO), relokáciách v rámci EÚ a presídľovaní, o integrácii žiadateľov o azyl a osôb s udelenou medzinárodnou ochranou a o iných aktivitách.

Kapitola *Maloletí bez sprievodu a ďalšie zraniteľné skupiny* sa zameriava na politiky, legislatívu, opatrenia a aktivity v rámci prijímania a starostlivosti o maloletých migrantov bez sprievodu a iných zraniteľných skupín migrantov z tretích krajín.

Kapitola *Boj proti obchodovaniu s ľuďmi* sa venuje politikám, legislatíve, medzinárodnému monitoringu, národným projektom, kampaniam a iným aktivitám a spolupráci na bilaterálnej a multilaterálnej úrovni v tejto oblasti.

Kapitola *Migrácia a rozvoj* poskytuje prehľad o aktivitách a opatreniach na začleňovanie migrácie do rozvojových a sektorálnych politik, o znižovaní odlivu mozgov (tzv. brain drain) v krajinách pôvodu, ako aj prehľad o spolupráci s tretími krajinami v oblasti ekonomickej migrácie, spolupráci s diasporami a v súvislosti remitenciami.

Kapitola *Neregulárna migrácia vrátane prevádzachstva* zahŕňa informácie o riadení vonkajších hraníc, o zneužívaní legálnej migrácie, politikách a opatreniach proti napomáhaniu neregulárnej migrácii (prevádzachstvu) a o monitorovaní a identifikácii migračných trás.

Kapitola *Návraty* nadväzuje na kapitolu o neregulárnej migrácii a rozoberá nútené návraty a readmisiu, dobrovoľné návraty a reintegrácie, a tiež aktivity Expertnej skupiny EMN pre návraty (REG).

Príloha *Národné štatistiky* sumarizuje vybrané štatistiky SR z oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany za rok 2015, ktoré sa nezbierajú na úrovni EÚ v rámci Eurostatu¹¹ alebo agentúry Frontex¹². V prílohe sú uvedené štatistiky týkajúce sa počtu vydaných prvých povolení na pobyt, víz, prevádzaných osôb, udelených lehôt na rozmyslenie a povolení na pobyt prevádzaným osobám, počty prevádzachov, návratov, relokácií a presídlení, počty maloletých bez sprievodu a obetí obchodovania s ľuďmi z tretích krajín, počty udelených lehôt na rozmyslenie a povolení na pobyt obetiam obchodovania s ľuďmi a počty obchodníkov s ľuďmi.

¹¹ Dostupné na: http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics (citované 2. 4. 2016).

¹² Dostupné na: <http://frontex.europa.eu/publications/> (citované 2. 4. 2016).

Prehľad politického vývoja v oblasti migrácie a azylu

Začínajúca predvolebná kampaň politických strán do parlamentu bola v roku 2015 významnou súčasťou politického a verejného života na Slovensku. Téma migrácie a medzinárodnej ochrany na rozdiel od minulých rokov výrazne rezonovala nielen v politickom, ale aj mediálnom a spoločenskom kontexte. Migrácia bola jednou z najmedializovanejších tém na Slovensku a do verejnej diskusie o pretrvávajúcej zmiešanej migrácii do Európy sa zapojila okrem mimovládneho sektora aj občianska spoločnosť.

2.1 Všeobecný politický a inštitucionálny vývoj

Rok 2015 bol predvolebným rokom pred parlamentnými voľbami v marci 2016. Od druhej polovice roka dominovala predvolebným diskusiam najmä téma nútenej a neregulárnej migrácie, a to v súvislosti so situáciou a vývojom v Stredomorí, na Balkáne a v EÚ, ako aj v súvislosti s politikami a opatreniami EÚ a jej ČŠ v tejto oblasti. Od vzniku samostatnej SR v roku 1993 sa téma migrácie stala vôbec prvýkrát súčasťou predvolebných debát a stretnutí s verejnosťou, predvolebných prieskumov verejnej mienky a volebných programov politických strán. Vo formalizovaných volebných programoch, resp. strategických volebných prioritách zarezonovalo posilnenie ochrany (vonkajších) hraníc (Sloboda a solidarita¹³, Slovenská národná strana¹⁴, Obyčajní ľudia

¹³ Zdroj: http://www.strana-sas.sk/file/4282/SaS_volebny_program.pdf (citované 2. 4. 2016).

¹⁴ Zdroj: http://www.sns.sk/engine/assets/uploads/2016/01/volebny_program_2016.pdf (citované 2. 4. 2016).

a nezávislé osobnosti¹⁵, Slovenská demokratická a kresťanská únia – Demokratická strana, Sme Rodina – Boris Kollár), presadzovanie bezpečnosti Slovenska (Smer – sociálna demokracia, Slovenská národná strana, Sme Rodina – Boris Kollár), odmietnutie povinných utečeneckých kvót (Sloboda a solidarita, Sme Rodina – Boris Kollár¹⁶), zriadenie prijímacích centier v tranzitných krajinách mimo Schengenu (Sloboda a solidarita, Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti), zvýšenie oficiálnej rozvojovej pomoci SR (Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti), podpora tranzitných krajín a riešenia situácie v zdrojových krajinách migrantov (Sieť, Obyčajní ľudia a nezávislé osobnosti).

Všetky parlamentné politické strany na Slovensku verejne odmietli prijatie povinných „utečeneckých kvót“ a vyslovili sa za ochranu vonkajších hraníc schengenského priestoru.¹⁷

V roku 2015 nedošlo na Slovensku v oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany k organizačným ani inštitucionálnym zmenám kľúčových rezortov štátnej správy. V rámci Riadiaceho výboru pre migráciu a integráciu cudzincov sa vytvorila *pracovná skupina pre azyl so zameraním na integráciu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou* a pod Radou vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť vznikla *pracovná skupina rady pre práva utečencov a migrantov*. Fond pre azyl, migráciu a integráciu a Fond pre vnútornú bezpečnosť ako nové finančné mechanizmy EÚ v rozpočtovom období 2014 – 2020 nahradili program Solidarita a riadenie migračných tokov.

2.2 Migrácia v politickom, mediálnom a spoločenskom kontexte

Politická diskusia a diskusia o politikách

Na rozdiel od predchádzajúceho obdobia sa otázky migrácie a poskytovania medzinárodnej ochrany stali v roku 2015 predmetom viacerých rokovaní na úrovni parlamentu a vlády vrátane Bezpečnostnej rady SR. K situácii sa niekoľkokrát vyjadril aj prezident SR¹⁸ a verejná ochrankyňa práv¹⁹.

V rámci medzirezortnej spolupráce a koordinácie v migračných otázkach pokračovala v roku 2015 činnosť:

- *Riadiaceho výboru pre migráciu a integráciu cudzincov*, ktorý sa na dvoch rokovaníach 16. marca a 30. októbra 2015 sústredil najmä na aktuálnu situáciu v oblasti migrácie na Slovensku a v európskom kontexte a súvisiacimi opatreniami a záväzkami prijatými na úrovni EÚ, ako aj na národnej úrovni. Prerokovala sa potreba štátneho integračného programu (pozri podkapitolu 3.5) a v rámci riadiaceho výboru sa vytvorila *pracovná skupina pre azyl so zameraním na integráciu osôb s udelenou medzinárodnou ochranou*. Okrem úloh súvisiacich s plnením migračnej a integračnej politiky SR sa riadiaci výbor zaoberal aj prípravou blížiacieho sa predsedníctva SR v Rade EÚ v oblasti migrácie, pripravovaným projektom mobility partnerstva medzi EÚ a Azerbajdžanom a výsledkami 66. výročného zasadnutia Výkonného výboru UNHCR v Ženeve.²⁰

¹⁵ Zdroj: <http://www.obycajniludia.sk/program/zahranicna-politika/> (citované 2. 4. 2016).

¹⁶ Zdroj: <http://www.hnutiesmerrodina.sk/volebny-program.php> (citované 2. 4. 2016).

¹⁷ Zdroj: <http://www.ta3.com/clanok/1079106/lidri-najsilnejsich-politickych-stran-sa-stretli-vo-velkej-predvolebnej-diskusii.html> (citované 2. 4. 2016).

¹⁸ Napr. <https://www.prezident.sk/article/vyhlasenie-prezidenta-kisku-k-teme-utecencov/>; <http://spravy.pravda.sk/domace/clanok/369911-kiska-vystupi-v-parlamente-s-prejavom-o-migrantoch/> (citované 2. 4. 2016).

¹⁹ Napr. <https://dennikn.sk/161205/dubovcova-podporila-prijatie-migrantov-diskusiu-povazuje-za-nepriatelsku/> (citované 2. 4. 2016).

²⁰ Informácie poskytol MÚ MV SR.

- *Medzirezortnej expertnej komisie pre oblasť pracovnej migrácie a integrácie cudzincov (MEKOMIC)*²¹, ktorá sa na svojom zasadnutí 9. decembra 2015 venovala plneniu akčných plánov k Integrovačnej politike SR a uzneseniu vlády SR z 21. októbra 2015²², ktoré bolo prijaté v dôsledku tzv. migračnej krízy, a to najmä v súvislosti s prípravou štátneho integračného programu pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou (pozri podkapitolu 3.5). Zaoberala sa tiež aktuálnym stavom AMIF, ktorého národný program bol schválený 29. júla 2015, a posledným zasadnutím národných kontaktných bodov pre integráciu (NCPI).²³

MZVaEZ SR začalo v nadväznosti na občiansku iniciatívu *Výzva k ľudskosti* (pozri nižšie) a dianie v európskom kontexte uskutočňovať pravidelné stretnutia štátnych orgánov a mimovládnych organizácií na úrovni štátneho tajomníka MZVaEZ SR. Stretnutia sa v roku 2015 týkali hľadania spôsobov, ako najlepšie zapojiť všetkých aktérov vrátane lokálnych do oblasti integrácie migrantov z tretích krajín s potrebou medzinárodnej ochrany.²⁴

Na podporu tvorby politik na úrovni EÚ a jej ČŠ sa SR v roku 2015 opäť podieľala na činnosti Európskej migračnej siete (EMN)²⁵. Aktivity Národného kontaktného bodu EMN v SR²⁶ ako publikácie²⁷, ad hoc otázky²⁸, národná konferencia (v roku 2015 na tému Integrovačné programy pre osoby s medzinárodnou ochranou, s nadväzným Expertným okrúhlym stolom EMN), vzdelávací seminár (v roku 2015 na tému *Nelegálna migrácia – hranice a ľudské práva*) a iné odborné stretnutia²⁹ sa každoročne zaoberajú rôznymi témami migrácie ŠPTK a sú určené predovšetkým pre zástupcov verejnej správy, tvorcov politik, výskumných inštitúcií, akademického a mimovládneho sektora.³⁰

MV SR v koordinácii s MZVaEZ SR pokračovalo v roku 2015 v prípravách na prvé predsedníctvo SR v Rade EÚ v druhej polovici roka 2016.³¹ Téma zmiešaných migračných tokov a medzinárodnej ochrany je prioritou aj v *18-mesačnom programe Rady*, ktorý pokrýva obdobie troch nadchádzajúcich predsedníctiev: holandského, slovenského a maltského.³²

Medzi aktivity slovenského predsedníctva v Rade EÚ bude v oblasti migrácie okrem iného patriť celoeurópska výročná konferencia EMN v Bratislave, ktorej prípravy sa začali v roku 2015 a ktorá

21 MEKOMIC je koordinátnym orgánom MPSVR SR pre oblasť migračnej a integračnej politiky a poradným orgánom ministra práce, sociálnych vecí a rodiny SR. Členmi MEKOMIC-u sú experti ústredných orgánov štátnej správy, ktoré implementujú ciele a opatrenia integračnej politiky. Na zasadnutia MEKOMIC-u sú podľa potreby prizývané aj medzivládne a mimovládne organizácie.

22 Uznesenie vlády SR č. 568 z 21. októbra 2015 „Informácia o podpore aktivít mimovládnych organizácií pri humanitárnej a integračnej podpore utečencom predložených iniciatívami petície Výzva k ľudskosti“.

23 Informácie poskytl MPSVR SR.

24 Informácie poskytl MPSVR SR.

25 Európska migračná sieť (European Migration Network - EMN) poskytuje aktuálne, objektívne, spoľahlivé a porovnateľné informácie o migrácii a medzinárodnej ochrane na podporu tvorby politik EÚ a jej ČŠ. EMN realizuje svoje aktivity prostredníctvom národných kontaktných bodov v každom ČŠ EÚ a Nórsku v koordinácii s EK, konkrétne Generálnym riaditeľstvom EK pre migráciu a vnútorné záležitosti. EMN sa vo svojich aktivitách zameriava na témy migrácie štátnych príslušníkov tretích krajín.

26 Národný kontaktný bod EMN v SR tvorí MV SR, MPSVR SR, ŠÚ SR a IOM vo funkcii koordinátora.

27 Zdroj: <http://emn.sk/sk/na-stiahnutie-emn/publikacie-emn.html> (citované 4. 4. 2016).

28 Zdroj: <http://emn.sk/sk/aktivity-emn/ad-hoc-otazky.html> (citované 4. 4. 2016).

29 Zdroj: <http://emn.sk/sk/aktivity-emn/stretnutia-a-konferencie.html> (citované 4. 4. 2016).

30 Zdroj: www.emn.sk (citované 4. 4. 2016).

31 Zdroj: <http://www.mzv.sk/europske-zalezitosti> (citované 4. 4. 2016).

32 Osobitná pozornosť sa bude venovať balíku predpisov o „inteligentných hraničiacich“ a vykonávaniu opatrení určených v oznámení Komisie o európskej migračnej agende z mája 2015 a v záveroch Európskej rady z júna a októbra 2015 vrátane práce na budúcom rozvoji spoločného európskeho azylového systému, úsilia venovaného premiestneniu a presídľovaniu, návratu a readmisii, riadeniu hraníc, zintenzívneniu boja proti prevádzkaniu a ďalšej práci v súvislosti s legálnou migráciou. Okrem toho budú tri predsedníctva pracovať na zabezpečení lepšieho prepojenia medzi migráciou, bezpečnosťou a vonkajšou politikou. Tri predsedníctva si kladú za cieľ dosiahnuť pokrok v prebiehajúcich legislatívnych činnostiach, ktoré sa týkajú nového riadenia vonkajších hraníc a nového vízového kódexu. Dôležitým aspektom s presahom na slovenské predsedníctvo bude aj schvaľovanie, resp. implementácia návrhov o Európskej pohraničnej a pobrežnej stráž.

bude zameraná na návraty v kontexte spolupráce s tretími krajinami.³³ Téma je v súlade s Európskou migračnou agendou a tiež s *Východiskami programu predsedníctva SR v Rade EÚ*³⁴ z februára 2016, z ktorých budú vychádzať priority predsedníctva SR. Program 6-mesačného predsedníctva SR v Rade EÚ, ktorý bude definovať priority predsedníctva, bude vládou SR schvaľovaný v júni 2016.³⁵

Spoločenská diskusia, verejná mienka a občiansky aktivizmus

V súvislosti so zhoršujúcou sa situáciou v oblasti nútenej a neregulárnej migrácie v Stredomorí vznikli v roku 2015 dve spontánne občianske iniciatívy, ktoré okrem deklaratívnej roviny postupne predstavili aj praktické aktivity na pomoc migrantom prichádzajúcim do Európy. V apríli iniciatíva *Kto pomôže, keď nie my* (pozri podkapitolu 5.5) vyzvala slovenskú vládu, aby prijala 100 utečeneckých a vysídlených rodín zo Sýrie a Iraku a zároveň spustila registráciu dobrovoľníkov na integračnú pomoc pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou (koncom roka mala iniciatíva viac ako 2 000 registrácií).³⁶ Reakciou na smrť 71 migrantov pri Parndorfe³⁷ bol v auguste 2015 vznik iniciatívy *Výzva k ľudskosti*, ktorej cieľom bolo vyvolať širší záujem verejnosti o tragickú situáciu, ktorej sú vystavení ľudia na úteku pred vojnou, a vyzvať vládu SR k zvolaniu okrúhleho stola všetkých zúčastnených strán, ktoré môžu prispieť k zmierneniu dôsledkov najväčšej humanitárnej krízy v Európe od konca druhej svetovej vojny. Výzvu v priebehu dvoch týždňov podporilo online vyše 9 000 ľudí a organizácií, koncom roka 2015 mala približne 12 000 signatárov.³⁸ Na základe rokovania výzvy s premiérom vyčlenila vláda SR 500 000 eur (vo forme daru od národnej lotérieovej spoločnosti TIPOS, a. s.)^{39, 40}, ktoré Výzva cez Nadáciu otvorenej spoločnosti začala rozdeľovať organizáciám, ktoré poskytujú praktickú pomoc v zhoršujúcej sa migračnej situácii.⁴¹ Nielen do projektov, ktoré boli finančne podporené v rámci tejto schémy, sa v priebehu roka 2015 aktívne zapájali slovenskí dobrovoľníci na Balkáne, v Maďarsku a Rakúsku.⁴²

Pri príležitosti Svetového dňa utečencov v júni 2015 skupina 16 mimovládnych organizácií na podporu prijatia migrantov vstúpila do verejnej diskusie oficiálnym listom, v ktorom vyzvala vládu SR, aby sa prihlásila k Európskej agende o migrácii, vrátane prijatia najzraniteľnejších utečencov a otvorenia legálnych ciest príchodu pre žiadateľov o azyl.⁴³

V porovnaní s predchádzajúcimi rokmi sa v roku 2015 uskutočnilo veľa verejných podujatí na témy spojené s migráciou a medzinárodnou ochranou – rôzne diskusné večery⁴⁴, premietania hraných a dokumentárnych filmov⁴⁵, koncert Výzva na ľudskosť⁴⁶, sviečková vigília⁴⁷ či futbalový

33 Zdroj: www.emn.sk (citované 4. 4. 2016).

34 Zdroj: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=25364> (citované 4. 4. 2016).

35 Informácie poskytl MZVaEZ SR.

36 Zdroj: <http://spravy.pravda.sk/domace/clanok/355754-nova-iniciativa-vyzve-vladu-na-prijatie-utecencov/> (citované 4. 4. 2016).

37 Zdroj: <https://dennikn.sk/224724/v-slovenskom-nakladnom-aute-v-rakusku-nasli-50-mrtvych-utecencov/> (citované 4. 4. 2016).

38 Zdroj: <http://www.vyzvakludskosti.sk/> (citované 4. 4. 2016).

39 Uznesenie vlády SR č. 568/2015 z 21. októbra 2015 k Informácii o podpore aktivít mimovládnych organizácií pri humanitárnej a integračnej podpore utečencom predložených iniciatívami petície Výzva k ľudskosti.

40 Zdroj: <http://domov.sme.sk/c/8022971/vlada-ponukla-pomoc-iniciativa-vyzva-k-ludskosti.html> (citované 4. 4. 2016).

41 Napr. <http://osf.sk/financny-prispevek-vyzvy-k-ludskosti/> (citované 4. 4. 2016).

42 Napr. <https://dennikn.sk/270522/utecencom-kusok-bratislavy-pomahaju-dobrovolnici-problemom-zima-malo-oblecenia/>; <http://www.clovekvohrozeni.sk/spravy/aktualne/1636-pomahajte-v-srbsku-ako-dobrovolnici-ludom-na-uteku/>; <http://www.noviny.sk/c/zahranicie/slovenski-dobrovolnici-pomahaju-utecencom-na-balkane> (citované 4. 4. 2016).

43 Zdroj: http://www.hrl.sk/sites/default/files/files_downloads/iniciativa_mv_utecenci_final_0.pdf (citované 4. 4. 2016).

44 Napr. <https://dennikn.sk/206212/debata-o-utecencoch-sulik-by-prenajal-kus-afriky-politici-su-podla-flasikovej-benovej-hystericky-videoznamenaj/>; <http://emn.sk/sk/aktivity-emn/stretnutia-a-konferencie/225-diskusny-vecer-emn-europa-alebo-smrt-26-augusta-2015-bratislava.html>; <https://www.citylife.sk/ina-akcia/caffe-europa-na-filmovom-festivale-jeden-svet-utecenci-medzi-nami> (citované 4. 4. 2016).

45 Napr. <http://emn.sk/sk/aktivity-emn/stretnutia-a-konferencie/223-premietanie-filmu-the-good-lie-25-augusta-2015-bratislava.html>; <http://bratislava.dnes24.sk/kino-lumiere-uvadza-cyklus-o-legalnych-aj-nelegalnych-migrantoch-217838> (citované 4. 4. 2016).

46 Zdroj: <http://www.teraz.sk/kultura/bratislava-koncert-vyzva-na-ludskost/155343-clanok.html> (citované 4. 4. 2016).

47 Zdroj: <http://www.aktuality.sk/clanok/310364/sviecova-vigilia-za-vyhasnute-zivoty-migrantov/> (citované 4. 4. 2016).

zápas⁴⁸. V Bratislave a viacerých krajských mestách na Slovensku sa tiež uskutočnilo niekoľko protestov proti imigrantom a islamizácii Európy.⁴⁹

V reakcii na Memorandum o porozumení medzi Ministerstvom vnútra SR a Rakúska o dočasnom ubytovaní žiadateľov o azyl, ktorí oň požiadali v Rakúsku (pozri 4.3), sa v Gabčíkove 2. augusta 2015 uskutočnilo *miestne referendum*. Referendum vzniklo na základe petície a týkalo sa súhlasu, resp. nesúhlasu so zriadením dočasného azylového zariadenia v tejto obci. Zo zúčastnených 2 603 voličov sa 96,67 % vyjadrilo proti zriadeniu tábora.⁵⁰ Keďže miestne referendum nie je pre orgány štátnej správy záväzné, MV SR sa rozhodlo ubytovacie zariadenie otvoriť.⁵¹

Na Slovensku sa v roku 2015 realizovalo viacero prieskumov verejnej mienky na otázky súvisiace s témou migrácie a medzinárodnej ochrany. Podľa nich mali občania SR vo väčšine negatívny postoj k povinným kvótam a k prijímaniu utečencov na územie Slovenska vo všeobecnosti, ktorý bol relatívne nezávislý na príslušnosti k nejakej politickej strane (vládnej alebo opozičnej).⁵² Ilustratívnym môže byť prieskum z konca roka 2015, podľa ktorého 38,8 % opýtaných Slovákov nevnímajú žiadnu udalosť za rok 2015 na domácej alebo zahraničnej politickej scéne ako pozitívnu. Najpozitívnejší však bol podľa 11,3 % opýtaných postoj vlády k migrantom a, naopak, za najnegatívnejšiu udalosť 38,8 % opýtaných považuje prílev migrantov do EÚ.^{53, 54}

Migrácia v médiách

Migrácia a medzinárodná ochrana bola v roku 2015 na Slovensku jednou z najmedializovanejších tém.⁵⁵ V porovnaní s minulosťou išlo o tak radikálnu zmenu trendu, že monitoring médií, ktorý EMN získava od tlačovej agentúry, ňou bol vzhľadom na počet mesačných správ (priemerne 5 159) označený za krízový.⁵⁶

V médiách zarezonovala najmä situácia v Stredozemnom mori, Grécku, Taliansku, balkánskych tranzitných krajinách a v Maďarsku. Na Slovensku to bola najmä téma povinných utečeneckých kvót, dočasného ubytovania žiadateľov o azyl v Rakúsku na Slovensku, humanitárneho prijatia irackých utečencov na Slovensko a o opatrení EÚ v súvislosti s pokračujúcim príchodom migrantov do Európy.⁵⁷

48 Zdroj: <http://osf.sk/pribehy/pribehy-eea/sport-spaja-ukazal-futbalovy-zapas-utecencov/> (citované 4. 4. 2016).

49 Napr. <http://www.hlavnespravy.sk/v-bratislave-priebieha-protest-proti-islamizacii-eurovy/677589/>; <http://www.webnoviny.sk/slovensko/clanok/972347-obrazom-proti-kotlebovcam-sa-v-ziline-postavil-druhly-tabor/>; <http://spravy.pravda.sk/regiony/clanok/371035-protest-proti-islamizacii-v-kosciach-prebehol-bez-incidentov/> (citované 4. 4. 2016).

50 Zdroj: <http://spravy.pravda.sk/regiony/clanok/363392-referendum-je-platne-obyvatelia-gabcikova-odmietli-utecencov-vo-svojej-obci/> (citované 4. 4. 2016).

51 Zdroj: <http://spravy.pravda.sk/regiony/clanok/363392-referendum-je-platne-obyvatelia-gabcikova-odmietli-utecencov-vo-svojej-obci/> (citované 4. 4. 2016).

52 Napr. <http://europskenoviny.sk/2015/06/18/migrantov-u-nas-odmieta-80-percent-volicov-smeru-ukazal-prieskum/>; <https://dennikn.sk/blog/co-si-myslia-ludia-o-utecencoch-vysledky-prieskumu-verejnej-mienky/>; <http://www.webnoviny.sk/slovensko/clanok/1046177-prieskum-slovaci-sa-stale-obavaju-migrantov-a-ich-kultury/>; <http://domov.sme.sk/c/8038731/slovaci-odmietaju-solidaritu-s-uniou-aj-jej-rozhodnutia.html>; <http://spravy.pravda.sk/domace/clanok/358731-slovensko-by-nemalo-prijat-utecencov-mysli-si-70-percent-respondentov/> (citované 4. 4. 2016).

53 Nasledovali teroristické útoky v Paríži (19,4 %), pretrvávajúca korupcia (13,3 %), nezamestnanosť (12,8 %), pozývanie migrantov do EÚ nemeckou kancelárkou Angelou Merkelovou (12,5 %) či činnosť vlády (8,4 %).

54 Zdroj: <http://spravy.pravda.sk/domace/clanok/378174-prieskum-ludia-nevnimaju-za-rok-2015-ziadnu-udalost-ako-pozitivnu/> (citované 4. 4. 2016).

55 V rámci netriedeného monitoringu médií je za rok 2015 zozbieraných 61 908 správ. Monitoring obsahuje malé percento nerelevantných alebo okrajových správ.

56 Informácie poskytla IOM.

57 Zdroj: Netriedený monitoring médií za rok 2015. Odberateľ Úrad IOM v SR (citované 4. 4. 2016).

03

Medzinárodná ochrana vrátane azylu

Slovensko v roku 2015 novelizovalo zákon o azyle⁵⁸, ktorý sa týkal najmä zraniteľných skupín migrantov, začalo s prípravou prvého štátneho Integrovaného programu pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou a v Gabčíkove poskytlo dočasné ubytovacie zariadenie pre žiadateľov o azyl v Rakúsku. SR pokračovala v humanitárnych transferoch cez svoje územie v rámci presídľovania utečencov a osôb pod ochranou UNHCR do krajín trvalého presídlenia, pričom zvýšila kapacitu tranzitného centra zo 150 na 250 osôb. SR tiež zrealizovala ad hoc humanitárne prijatie 149 utečencov zo severného Iraku a diskutovala o možnostiach spolupráce s prvou dobrovoľníckou iniciatívou v oblasti integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou.

Počet žiadostí o azyl je na Slovensku dlhodobo nízky. Od vstupu SR do schengenskej zóny koncom roka 2007 počet žiadostí o azyl nepresiahol počet tisíc a má klesajúci trend⁵⁹. V roku 2015 bolo podaných 330 žiadostí o azyl, pričom z toho prvých žiadostí bolo 271. SR udelila v danom roku 8 azylov a 41 doplnkových ochrán, v 148 prípadoch rozhodla o zastavení konania, v 70 prípadoch rozhodla o neudelení azylu a v 41 prípadoch o neposkytnutí doplnkovej ochrany. Medzi najpočetnejšie skupiny žiadateľov o azyl patrili v roku 2015 žiadatelia z Iraku, Afganistanu a Ukrajiny. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k poklesu žiadateľov zo Sýrie (zo 40 na 8 žiada-

58 Zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

59 V roku 2012 bolo podaných 732 žiadostí o azyl, v roku 2013 bolo podaných 441 žiadostí a v roku 2014 bolo podaných 331 žiadostí o azyl.

teľov) a Vietnamu (z 25 na 4 žiadateľov). Pokračujúci trend v poklese počtu žiadostí zaznamenala SR pri žiadateľoch zo Somálska. V roku 2012 bolo 222 žiadateľov zo Somálska, v roku 2013 ich počet klesol na 57, v roku 2014 na 19 a v roku 2015 boli 4 žiadatelia o azyl zo Somálska.^{60,61}

3.1 Spoločný európsky azylový systém (CEAS) a legislatívne zmeny

Legislatívne a inštitucionálne zmeny

Zákomom č. 131/2015 Z. z. sa novelizoval okrem iných aj zákon o azyle, a to najmä z dôvodu potreby transpozície prepracovanej „procedurálnej smernice“⁶² a prepracovanej „prijímacej smernice“⁶³. Transpozičná lehota oboch smerníc bola 20. júl 2015, okrem čl. 31 ods. 3 až 5 prepracovanej procedurálnej smernice, kde je transpozičná lehota 20. júl 2018.

Zákomom č. 131/2015 Z. z. sa v zákone o azyle uskutočnili najmä nasledujúce úpravy:

- v prípade registrácie žiadosti o azyl sa v § 3 doplnil ods. 9, ktorý ustanovil, že cudzinec, ktorý požiada o udelenie azylu alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany na policajnom útvare, ktorý nie je príslušný na prijatie vyhlásenia, sa na účely poskytovania ubytovania, stravovania alebo stravného, základných hygienických potrieb, iných vecí, ktoré nevyhnutne potrebuje na prežitie, a zdravotnej starostlivosti považuje počas troch dní od podania takéhoto vyhlásenia za žiadateľa,
- opätovne sa upravili prípady podávania opakovaných žiadostí. Nové ustanovenie⁶⁴ umožňuje MV SR zamietnuť žiadosť ako neprípustnú, ak ide o opakovanú žiadosť o udelenie azylu a v minulosti sa v konaní o azyle už právoplatne rozhodlo o tom, že sa žiadosť zamietla ako zjavne neopodstatnená, neudeluje sa azyl, odníma sa azyl, nepredlžuje sa doplnková ochrana alebo sa zrušuje doplnková ochrana a skutkový stav sa podstatne nezmenil (predtým táto skutočnosť bola dôvodom na zastavenie konania). Taktiež sa v § 12 aktualizoval dôvod na zamietnutie žiadosti ako zjavne neopodstatnenej. MV SR môže zamietnuť žiadosť o udelenie azylu ako zjavne neopodstatnenú aj vtedy, ak žiadateľ nespĺňa podmienky na udelenie azylu alebo poskytnutie doplnkovej ochrany a ide o opakovanú žiadosť o udelenie azylu a nemožno rozhodnúť o zamietnutí žiadosti ako neprípustnej z dôvodu podania opakovanej žiadosti v zmysle § 11 ods. 1 písm. f), keďže sa podstatne zmenil skutkový stav veci,
- doplnilo sa kritérium na určenie štátu, ktorý sa považuje za bezpečnú krajinu pôvodu, ako aj na určenie štátu, ktorý sa považuje za bezpečnú tretiu krajinu⁶⁵,
- zaviedlo sa zisťovanie potreby osobitných procesných záruk pre žiadateľov o udelenie azylu a osobitný postup voči takýmto žiadateľom. Ustanovenie § 39 zákona o azyle ustanovilo pre MV SR povinnosť vytvárať v azylových zariadeniach vhodné podmienky na ubytovanie cudzincov so zohľadnením osobitej potreby zraniteľných osôb zistených na základe individuálneho posúdenia ich stavu. Zároveň sa vymedzilo, kto sa považuje za zraniteľnú osobu na účely tohto ustanovenia,
- doplnili sa subjekty, ktorým sa oznamuje rozhodnutie vydané v konaní o azyle,
- v súvislosti s problematikou návratov, resp. oprávnenosťou zdržiavania sa na území SR žiada-

60 Zdroj: Štatistická správa migračného úradu Ministerstva vnútra SR – rok 2015.

61 Zdroj: Štatistická správa migračného úradu Ministerstva vnútra SR – rok 2014.

62 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (prepracované znenie).

63 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/33/EÚ z 26. júna 2013, ktorou sa ustanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu (prepracované znenie).

64 § 11 ods. 1 písm. f) zákona o azyle.

65 Za bezpečnú tretiu krajinu sa považuje štát, v ktorom vrátený cudzinec nemôže byť vystavený ani vážnemu bezpráviu.

teľov, ktorých konanie bolo ukončené vydaním rozhodnutia, sa predmetným ustanovením v novele⁶⁶ upravili situácie, kedy žiadateľ je, resp. nie je oprávnený zdržiavať sa na území SR. Do vydania rozhodnutia je žiadateľ oprávnený zdržiavať sa na území SR. Takéto oprávnenie sa končí, ak ide o opakovanú žiadosť o udelenie azylu a MV SR už v minulosti zamietlo žiadosť o udelenie azylu podľa § 11 ods. 1 písm. f) alebo § 12 ods. 2 písm. g). Žiadateľ, ktorý proti rozhodnutiu vydanému v konaní o azyle podá spolu s opravným prostriedkom na súd aj návrh na odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia, je oprávnený zdržiavať sa na území SR až do rozhodnutia o takomto návrhu okrem prípadu, ak MV SR zamietlo žiadosť o udelenie azylu podľa § 11 ods. 1 písm. f) a súčasne sa rozhodlo, že žiadosť o udelenie azylu bola podaná výlučne s cieľom odvrátiť bezprostredne hroziaci výkon vyhostenia zo SR,

- skrátila sa lehota, po uplynutí ktorej sa umožní žiadateľom o udelenie azylu prístup na trh práce, z jedného roka na 9 mesiacov,
- ustanovila sa povinnosť školení zamestnancov ministerstva vnútra a príslušníkov Policajného zboru,
- ustanovili sa dôvody na zastavenie konania o zrušení dočasného útočiska,
- v ustanovení § 17a sa zakotvila možnosť pre žiadateľa, ktorý nemá zvoleného právneho zástupcu v prvom stupni, podať žiadosť o informácie týkajúce sa jeho žiadosti o udelenie azylu, ktoré poskytne iný poverený zamestnanec ministerstva ako ten, ktorý so žiadateľom vykonal pohovor alebo ktorý posudzuje jeho žiadosť. Taktiež sa ustanovila povinnosť povereného zamestnanca ministerstva umožniť zástupcovi žiadateľa o udelenie azylu vyjadriť sa k pohovoru⁶⁷,
- v rámci tlmočenia sa doplnila možnosť žiadateľa požiadať MV SR o zabezpečenie tlmočenia osobou rovnakého pohlavia, ako je žiadateľ⁶⁸. V minulosti sa brali do úvahy iba dôvody hodné osobitného zreteľa. V oboch prípadoch sa však berú do úvahy možnosti ministerstva,
- v prípade vyšetrovaní týkajúcich sa príznakov prenasledovania alebo vážneho bezprávia v minulosti sa v ustanovení § 19c upravila možnosť zabezpečiť predmetný typ vyšetrenia buď so súhlasom žiadateľa, ak to MV SR považuje za potrebné na posúdenie žiadosti o udelenie azylu, alebo na návrh žiadateľa,
- predĺžila sa lehota na podanie opravného prostriedku proti rozhodnutiu o zamietnutí žiadosti o poskytnutie dočasného útočiska a o zrušení dočasného útočiska,
- ustanovili sa podmienky, v ktorých prípadoch má podanie opravného prostriedku proti rozhodnutiam, ktorým sa zamietla žiadosť ako neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, odkladný účinok, a v ktorých nemá.

Zákomom č. 131/2015 Z. z. sa v Občianskom súdnom poriadku⁶⁹ uskutočnili najmä nasledovné úpravy:

- ustanovilo sa, aký stav konania je rozhodujúci na rozhodnutie súdu v konaní vo veci azylu alebo doplnkovej ochrany. Na rozdiel od predchádzajúceho právneho stavu je pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia vo veci azylu alebo doplnkovej ochrany pre súd rozhodujúci skutkový stav v čase vyhlásenia alebo vydania rozhodnutia,
- vo veci azylu a doplnkovej ochrany zruší súd rozhodnutie správneho orgánu a vráti vec na ďalšie konanie aj v prípade, ak po preskúmaní rozhodnutia dospel k záveru, že od vydania rozhodnutia správnym orgánom sa podstatne zmenili okolnosti prípadu týkajúce sa splnenia podmienok na udelenie azylu alebo poskytnutie doplnkovej ochrany.

66 § 22 ods. 1 zákona o azyle.

67 § 6 ods. 7 zákona o azyle.

68 § 6 ods. 4 zákona o azyle.

69 Občiansky súdny poriadok nahradia s účinnosťou od 1. júla 2016 nasledujúce tri procesnoprávne predpisy: Zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, Zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok a Zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok.

Zákonom č. 131/2015 Z. z. sa v zákone o pobyte cudzincov⁷⁰ uskutočnili napr. tieto úpravy:

- ustanovilo sa, že v prípade uloženia alternatívy zaistenia žiadateľ o udelenie azylu nemusí preukazovať zabezpečenie ubytovania a finančné zabezpečenie,
- zaviedlo sa, že žiadatelia o udelenie azylu nie sú povinní prispievať na stravovanie v zaistení,
- upravili sa ustanovenia o cudzineckom pase⁷¹.

Zákonom č. 131/2015 Z. z. sa taktiež novelizoval zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Týmto zákonom sa o. i. upravil režim poskytovania právnej pomoci v konaní o zaistení štátneho príslušníka tretej krajiny a v konaní o zaistení žiadateľom o udelenie azylu.

V roku 2015 nedošlo v SR k žiadnym relevantným inštitucionálnym zmenám.

Dublinské konanie

V dublinskom konaní sa naďalej postupovalo v zmysle nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 604/2013, pričom SR uplatňovala pravidlá dublinského nariadenia voči všetkým ČŠ, vrátane realizácie transferov s výnimkou Grécka.

Informácie o krajine pôvodu

V priebehu roka 2015 MÚ na úseku vyhľadávania, spracovávania a poskytovania informácií o krajinách pôvodu žiadateľov o azyl svoju činnosť zamerlal na spracovávanie otázok (Q&A) pre rozhodovateľov. Celkovo bolo spracovaných viac ako 300 otázok. Pri výkone činnosti postupoval MÚ v súlade s národnou legislatívou, ako aj legislatívou EÚ a v zmysle stále platného usmerenia riaditeľa MÚ MV SR, ktorým sa upravuje postup pri zadávaní otázok a spracúvaní informácií o krajinách pôvodu žiadateľov o udelenie azylu (2010).

K zvyšovaniu kvality tejto činnosti prispelo aj zapojenie sa do viacerých sietí COI špecialistov pod záštitou EASO (konkrétne pre Somálsko, Sýriu, Afganistan a Ukrajinu) vrátane účasti na spoločnej tvorbe COI správ pod gesciou EASO (k Somálsku, Afganistanu a Sýrie) v rôznych pozíciách (co-drafter, researcher, reviewer). SR taktiež vyslala experta do EASO na takmer dvojročné pôsobenie práve na úseku COI.

Interná databáza COI pod názvom MIGDOC bola pravidelne dopĺňaná o aktuálne informácie. V roku 2016 sa plánuje jej technický update s možným následným pripojením na spoločný európsky portál v správe EASO. V priebehu roka nedošlo k zvýšeniu počtu COI expertov, zmeny sa však očakávajú v roku 2016⁷².

⁷⁰ Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

⁷¹ § 74 ods. 1 a 2 zákona o pobyte cudzincov.

⁷² Informácie poskytol MÚ MV SR.

Zraniteľné skupiny

V roku 2015 sa začala využívať dokumentácia, špecificky vytvorená na zaznamenávanie dôležitých údajov o žiadateľovi, a to pokiaľ ide o jeho príjem v azylovom zariadení. Ide o **sociálny profil**, do ktorého sa zaznamenáva aj stupeň zraniteľnosti a s tým súvisiace špeciálne potreby danej osoby. Na hodnotení situácie žiadateľa sa podieľajú okrem zamestnancov procedurálneho odboru aj sociálni pracovníci, zdravotná sestra, lekári, psychológ a iné osoby z neziskových organizácií a projektov, ktoré sa dostávajú do kontaktu s danou osobou. Prostredníctvom sociálneho profilu sa hodnotí celkový stav žiadateľa nielen na základe faktorov, ako sú pohlavie, vek, zdravotný stav, tehotenstvo, negramotnosť, neúplná rodina alebo informácie o tom, či bola osoba obeťou násillia, mučenia a pod., ale aj správania medzi ostatnými žiadateľmi, ako aj ostatnými členmi rodiny v zariadení, správanie žiadateľa v konfliktných situáciách, ambície žiadateľa a záujmy, participácia na rôznych aktivitách a postoj k práci, dodržiavanie pravidiel a nariadení. Toto hodnotenie uľahčuje prácu sociálnym pracovníkom, ako aj pracovníkom zodpovedným za integráciu a pochopiteľne uľahčuje napĺňanie špecifických potrieb žiadateľa.

Okrem sociálneho profilu nezaznamenávame žiadne zmeny v prijíme žiadateľov a s tým súvisiacimi opatreniami v oblasti ubytovania alebo prístupu k zdravotnej starostlivosti. Žiadatelia sú umiestňovaní najskôr v záchytnom tábore v Humennom, ktorý slúži aj ako karanténne zariadenie, a ďalej do pobytového tábora do Opatovskej Novej Vsi v prípade žien, rodín s deťmi a starších ľudí alebo do Rohoviec v prípade mužov jednotlivcov. Štát týmto osobám zabezpečuje zdravotnú starostlivosť. Žiadatelia majú k dispozícii zdravotnú sestru a dvakrát do týždňa aj lekára priamo v zariadení a v prípade potreby môžu navštíviť lekára alebo lekár navštívi ich.

V súvislosti s MBS nastali legislatívne zmeny vyplývajúce zo zákona č. 131/2015 Z. z., ktorým sa novelizoval zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle v znení neskorších predpisov. Uvedeným zákonom sa o. i. upravujú aj ustanovenia týkajúce sa vykonávania opatrení SPODaSK pre MBS v zákone č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele, ktorými sa posilnili možnosti orgánov SPODaSK, ako aj zariadení na výkon rozhodnutia súdu pri zabezpečovaní starostlivosti a ochrane práv a právom chránených záujmov MBS. Podľa uvedenej právnej úpravy sa o. i. ustanovuje, že detský domov vytvorí podmienky na vykonanie pohovoru s MBS v konaní o azyle spravidla v DeD, pričom počas azylovej procedúry ostáva MBS naďalej umiestnený v DeD pre MBS. Zároveň MBS môže po dosiahnutí plnoletosti a skončení ústavnej starostlivosti požiadať o zotrvanie v detskom domove, pričom má nárok na príspevok na uľahčenie osamostatnenia sa po dosiahnutí plnoletosti⁷³. V zmysle novelizovaného zákona sa príspevok na uľahčenie osamostatnenia poskytuje i MBS, ktorý bol umiestnený v DeD a dosiahol plnoletosť.

Návrat neúspešných žiadateľov o azyl

V zákone o pobyte cudzincov a v zákone o azyle bola vykonaná zmena v súvislosti s výkonom rozhodnutia o administratívnom vyhostení neúspešného žiadateľa o azyl, ktoré je možné v osobitných prípadoch vykonať ihneď po vydaní rozhodnutia o neudelení azylu a v osobitných prípadoch je potrebné čakať na konečné právoplatné rozhodnutie o neudelení azylu (podanie odvolania proti rozhodnutiu o neudelení azylu). Táto legislatívna zmena vyplýva najmä z transpozície novej prijímacej smernice do národnej legislatívy SR.⁷⁴

⁷³ § 66 ods. 4) zákona o SPODaSK. Informácie poskytol MPSVR SR.

⁷⁴ Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

Presídľovanie

SR v roku 2015 nerealizovala presídľovanie v rámci Spoločného presídľovacieho programu EÚ. V nadväznosti na závery zasadania mimoriadnej rady JHA zo dňa 20. 7. 2015 sa SR zaviazala na dobrovoľnej báze presídliť 100 osôb.

Vonkajšia dimenzia

V roku 2015 SR špecificky nespolicupracovala a nerealizovala aktivity s tretími krajinami vo vonkajšej dimenzii CEAS.

3.2 Spolupráca s Európskym podporným úradom pre azyl (EASO)

Migračný úrad sa aj v roku 2015 aktívne zapájal do činnosti EASO, ktorá bola vzhľadom na pretrvávajúcu migračnú krízu a nové výzvy poznačená hľadáním nových prístupov a viacerými novými aktivitami.

Okrem už tradičných oblastí zamerania, akými sú kvalita azylového konania, informácie o krajinách pôvodu žiadateľov (COI), zvyšovanie vzdelania pracovníkov ČS EÚ z oblasti azylu a operačná pomoc poskytovaná ČS EÚ, ktoré sa ocitnú v núdzovej situácii, sa činnosť EASO v roku 2015 zamerala aj na nové aktivity, ako je spoločné posudzovanie žiadostí o azyl, monitoring súladu azylového systému s normami EÚ, spolupráca s tretími krajinami či príprava relokácií.

V roku 2015 neboli zo strany EASO vyslané žiadne AST (Asylum Support Teams), resp. SST (Special Support Teams), realizoval však viacero iných podporných aktivít, do ktorých sa zapojilo aj Slovensko.

SR poskytla školiteľa na tréningový modul pre manažérov pôsobiacich v oblasti azylu. Školenie sa uskutočnilo v novembri 2015 na Malte a zúčastnilo sa ho 14 azylových manažérov z rôznych ČS (konkrétne z BL, EL, MT, DK a FIN). V spolupráci s ČR zorganizovala SR pre zamestnancov MÚ MV SR národné školenia k modulom Inklúzia (25 účastníkov) a Techniky pohovoru (16 účastníkov). Oboch uvedených národných školení sa zúčastnili zamestnanci procedurálneho odboru MÚ MV SR spolu s českými kolegami z MV ČR.

SR sa podieľala na tvorbe viacerých COI správ, konkrétne v pozícii spoluautora (co-drafter) pri aktualizácii správy o Somálsku (Somalia Security Update), v pozícii vyhľadávača informácií (researcher) pri aktualizácii správy o Afganistane (Security Update) a v pozícii revízie (reviewer) factsheetu k Sýrii (Syria factsheet) pre Grécko a Bulharsko.

Okrem uvedeného bol od decembra 2013 priamo do EASO, na úsek zaoberajúcimi sa informáciami o krajinách pôvodu, vyslaný aj národný expert (Seconded National Expert), ktorý ukončil svoju činnosť v auguste 2015⁷⁵.

SR sa tiež podieľala na tvorbe školiaceho modulu o prijímacích podmienkach, ktorého sa zúčastnil 1 zamestnanec.

⁷⁵ Informácie poskytol MÚ MV SR.

V roku 2015 sa zamestnanci MÚ zúčastnili na školení pre trénerov k modulom Dublinské nariadenie (1 účastník – Malta), Techniky pohovoru (1 účastník – Malta), Informácie o krajinách pôvodu (1 účastník – Malta) a Vyhodnocovanie dôkazov (3 účastníci – regionálne školenie Viedeň).

3.3 Solidarita v rámci EÚ vrátane relokácií

Ako prejav solidarity s najviac zaťaženými ČS EÚ v dôsledku veľkého počtu prichádzajúcich migrantov Slovensko v roku 2015 dočasne poskytlo Rakúsku ubytovacie kapacity pre osoby, ktoré požiadali o azyl v Rakúsku počas trvania ich azylového konania.⁷⁶ Dočasná výpomoc sa začala realizovať na základe *Memoranda o porozumení*, ktoré SR a Rakúsko podpísali 21. júla 2015 s platnosťou na dva roky. Podľa memoranda môže byť v zariadení, ktorým sa stalo účelové zariadenie Slovenskej technickej univerzity v Gabčíkove, naraz ubytovaných maximálne 500 žiadateľov o azyl. Slovensko poskytuje rakúskym žiadateľom o azyl ubytovanie a stravu, rakúske ministerstvo vnútra má v Gabčíkove svojich sociálnych pracovníkov. Režim v zariadení je voľný. Prví žiadatelia o azyl v Rakúsku prišli do Gabčíkova 17. 9. 2015 a k 16. 12. 2015 zariadenie využilo spolu 743 žiadateľov o azyl.

Najmä v druhej polovici roku 2015 sa začali implementovať nové rozhodnutia Rady o relokáciách, kde práve EASO zohráva jednu z kľúčových úloh, najmä pokiaľ ide o koordináciu a vysielanie expertov ČS EÚ na pomoc Taliansku a Grécku. SR aktívne spolupracovala s EASO na vyhodnotení reálnych potrieb a už v októbri vyslala jedného experta na dublinské konanie na mesačnú výpomoc v rámci Special Support Team pre Taliansko (pôsobenie v Ríme).

Ďalší štyria experti sa v priebehu roka zúčastnili nasledujúcich operačných aktivít:

- v Poľsku na projekte spoločného posudzovania žiadostí o azyl (joint processing) so zameraním na tzv. dublinské konanie, január – február 2015,
- v Maďarsku v monitorovacej misii (mapping mission) zameranej na zisťovanie súladu maďarského azylového systému s európskymi a medzinárodnými štandardmi, marec 2015,
- a v Bulharsku v rámci podporného programu v oblasti prijímania sociálnych aktivít, september – október 2015.⁷⁷

SR sa v roku 2015 nezapojila do žiadneho relokačného programu a na územie SR ani nebol relokovaný žiaden žiadateľ o medzinárodnú ochranu (pozri Tabuľku 7 v Prílohe). SR sa aktívne podieľala na negotáciách relokačných rozhodnutí, v súlade s požiadavkami EK menovala národný kontaktný bod, ako aj styčných úradníkov pre Grécko a Taliansko.⁷⁸

3.4 Podpora externej dimenzie vrátane presídľovania

SR nerealizovala v roku 2015 žiadne presídľovacie aktivity na báze presídľovacej schémy EÚ alebo v spolupráci s UNHCR. SR sa zapája do aktivít súvisiacich s presídľovaním len na dobrovoľnej ad hoc báze a v súčasnosti sa neplánuje zapojiť do Spoločného programu EÚ pre presídľovanie.

⁷⁶ Zdroj: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=slovensko-rakuska-spolupraca-v-oblasti-migracie-a-azylu> (citované 4. 4. 2016).

⁷⁷ Informácie poskytol MÚ MV SR.

⁷⁸ Informácie poskytol MÚ MV SR.

SR v decembri 2015 presídlila v rámci humanitárneho prijatia na svoje územie 149 utečencov (25 rodín) zo severného Iraku, ktorým bol v januári 2016 udelený azyl (pozri Tabuľku 8 v Prílohe). Všetci presídlenci sú štátnymi príslušníkmi Iraku. V úvodnej fáze integrácie im SR poskytuje pomoc vo forme intenzívneho jazykového vzdelávania, sociálnej asistencie, pracovného či sociálneho poradenstva. SR uskutočňuje integráciu týchto osôb v spolupráci s katolíckou cirkvou a občianskym združením Pokoj a dobro. Náklady spojené so začleňovaním utečencov do spoločnosti sú hradené zo zdrojov zahraničných donorov a zo štandardných prostriedkov, ktoré sú vyčlenené v rozpočte SR.⁷⁹

Slovensko v roku 2015 pokračovalo v realizácii humanitárnych transferov cez svoje územie v rámci presídľovania utečencov a osôb pod ochranou UNHCR do tretích krajín – krajín trvalého presídlenia – a poskytlo dočasné útočisko ďalším 98 utečencom. Veľkú časť z nich tvorili somálske rodiny s deťmi a zvyšok utečenci z Etiópie a Sudánu. V Núdzovom tranzitnom centre (Emergency Transit Centre – ETC) v Humennom SR týmto osobám počas ich pobytu poskytuje kompletný servis, ubytovanie, stravu a základné hygienické potreby. Zdravotnú a sociálnu starostlivosť pre utečencov vykonáva UNHCR. IOM je zodpovedná za prepravu utečencov z utečeneckého tábora do SR a zo SR do krajiny presídlenia, za realizáciu bezpečnostných pohovorov, zdravotných prehliadok, kurzu kultúrnej orientácie a od novembra 2015 aj za očkovanie.⁸⁰ Z ETC bolo v roku 2015 presídlených 146 utečencov, ktorí prišli do centra v roku 2014 a 2015 a všetkých prijali Spojené štáty americké. Väčšinu presídlených v roku 2015 tvorili somálske rodiny s deťmi.⁸¹

SR je jedným z dvoch štátov sveta (spolu s Rumunskom), ktoré pomáhajú utečencom týmto spôsobom. Pomoc je poskytovaná osobám, ktoré v dôsledku zhoršenia situácie a bezprostredného ohrozenia života alebo zdravia musia urýchlene opustiť krajinu svojho dočasného pobytu. Ide najmä o zraniteľné skupiny osôb, ako sú osamotené ženy s deťmi alebo rodiny deťmi.⁸² Vláda SR, UNHCR a IOM spolupracujú na projekte od augusta 2009 a odvtedy bolo do konca roka 2015 cez ETC v Humennom presídlených 797 utečencov z Afganistanu, Eritrey, Etiópie, Iraku, Somálska a Sudánu. Väčšina z týchto utečencov bola presídlená do USA, ďalší do Kanady a Nórska.⁸³

Humanitárne transfery sa uskutočňujú na základe trojstrannej *Dohody medzi vládou SR, UNHCR a IOM o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu cez SR*. V aktuálne platnej dohode⁸⁴ došlo k zvýšeniu maximálnej kapacity ETC zo 150 na 250 osôb, ktoré budú môcť byť prítomné na území SR naraz.^{85, 86}

79 Zdroj: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=na-slovensko-prislo-149-asyrskych-krestanov> (citované dňa 4. 4. 2016).

80 Zdroj: <http://www.iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/755-sluzby-iom-pri-presidlovani-utecencov-cez-sr-su-rozsirene-o-vakcinacny-program> (citované dňa 18.4.2016).

81 Zdroj: <http://iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/757-iom-activities-and-achievements-2015> (citované dňa 4. 4. 2016).

82 Informácie poskytla IOM. Všeobecné informácie o programe dostupné na <http://www.iom.sk/en/activities/resettlement-of-refugees>.

83 Zdroj: <http://www.iom.sk/sk/aktivity/presidlovanie-utecencov> (citované dňa 24. 1. 2016).

84 Aktuálna dohoda o humanitárnom transfere bola podpísaná 7. 10. 2015 s platnosťou do 31. 12. 2017.

85 Zdroj: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=sr-bude-nadalej-pomahat-utecencom-formou-humanitarného-transferu-pomoc-sa-navysi> (citované dňa 24. 1. 2016).

86 SR udelí utečencom alebo osobám pod ochranou pred vstupom na územie SR bezplatné národné vízum. Výdavky spojené s ubytovaním, stravovaním a zabezpečením hygienických potrieb pre utečencov a osoby pod ochranou uhradí vláda SR zo štátneho rozpočtu na príslušný rok. UNHCR zabezpečí menné zoznamy utečencov a osôb pod ochranou navrhnutých na humanitárny transfer, vydá doklady mandátnych utečencov a zabezpečí vydanie cestovných dokladov pre osoby, ktoré sú predmetom humanitárneho transferu, uhradí výdavky na zdravotnú starostlivosť, podá situčné správy o situácii utečencov v azylovom zariadení a pod. IOM zorganizuje medzinárodnú prepravu do SR a následne do azylového zariadenia v SR, poskytne služby súvisiace s premiestnením utečencov a osôb pod ochranou do krajiny presídlenia.

3.5 Integrácia žiadateľov o azyl a osôb s udelenou medzinárodnou ochranou

SR začala v roku 2015 pripravovať prvý štátny integračný program pre osoby s medzinárodnou ochranou s nasledujúcimi prioritami: bývanie, zamestnanie a vzdelávanie. Program sa začal kreirať aj v nadväznosti na uznesenie vlády SR⁸⁷ a v súlade s Integračnou politikou SR. Podľa uznesenia má MV SR pripraviť od roku 2016 prechodné a od roku 2017 systémové riešenie integrácie osôb s udeleným azylom alebo doplnkovou ochranou.⁸⁸ Na vytvorení programu a definovaní konkrétnych opatrení sa má spolupodieľať nová medzirezortná *pracovná skupina pre azyl so zameraním na integráciu osôb s medzinárodnou ochranou*, ktorá vznikla v rámci Riadiaceho výboru pre migráciu a integráciu cudzincov (pozri aj podkapitolu 2.2). IOM ako koordinátor EMN na Slovensku v spolupráci s MÚ MV SR, ktorý bol poverený prípravou programu, tiež zorganizovala v Bratislave začiatkom decembra 2015 národnú konferenciu EMN *Integračné programy pre osoby s medzinárodnou ochranou* a následne *Expertný okrúhly stôl*. Na konferencii vystúpili zástupcovia Úradu Vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR), Európskej rady pre utečencov a exulantov (ECRE), štátnej správy krajín Vyšehradskej skupiny a Rakúska a domáci experti v tejto oblasti.⁸⁹

V roku 2015 sa na Slovensku aktívne integrovalo asi 120 azylantov a osôb, ktorým bola poskytnutá doplnková ochrana. Integráciu týchto osôb SR zabezpečovala do marca 2015 najmä cez projekty financované z ERF, ktorý bol súčasťou všeobecného programu Solidarita a riadenie migračných tokov pre roky 2007 – 2013. Následne situáciu riešila cez integračný projekt, ktorý bol do konca novembra 2015 financovaný zo zdrojov štátneho rozpočtu cez verejné obstarávanie a ktorý implementovala Slovenská katolícka charita. Od 1. 12. 2015 bol integračný projekt realizovaný zo zdrojov Fondu pre azyl, migráciu a integráciu (AMIF).

Záujem o zapojenie sa do procesu integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou po prvýkrát na Slovensku vyjadrili dobrovoľníci, ktorých združila občianska iniciatíva *Kto pomôže, keď nie my*⁹⁰. Iniciatíva vznikla v apríli 2015 a vyzvala slovenskú vládu, aby prijala 100 utečeneckých a vysídlených rodín zo Sýrie a Iraku.⁹¹ Iniciatíva si za cieľ stanovila takisto predstaviť uskutočniteľnú víziu integrácie týchto rodín do slovenskej spoločnosti, preto začala s registráciou dobrovoľníkov a koncom roka 2015 evidovala viac ako 2 000 dobrovoľníkov (rodín a jednotlivcov)^{92, 93}.

87 Uznesenie vlády SR č. 568/2015 k Informácii o podpore aktivít mimovládnych organizácií pri humanitárnej a integračnej podpore utečencom predložených iniciátormi petície Výzva k ľudskosti.

88 Zdroj: http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Uznesenie-15172?listName=Uznesenia&prefixFile=m_ (citované dňa 4. 4. 2016).

89 Zdroj: <http://emn.sk/sk/aktivity-emn/stretnutia-a-konferencie/243-narodna-konferencia-emn-integracne-programy-pre-osoby-s-medzinarodnou-ochranou-a-expertny-okruhly-stol-emn-bratislava-1-2-decembra-2015.html> (citované dňa 4. 4. 2016).

90 Iniciatíva sa neskôr začala označovať skráteným názvom *Kto pomôže?*

91 Zdroj: <http://spravy.pravda.sk/domace/clanok/355754-nova-iniciativa-vyzve-vladu-na-prijatie-utecencov/> (citované dňa 4. 4. 2016).

92 Dobrovoľníci si mohli v rámci registrácie vybrať nasledujúce aktivity: pomoc s ubytovaním, pomoc pri hľadaní práce, začlenenie utečencov do svojho spoločenstva alebo komunity, predstavenie utečencov ľuďom zo svojho okolia a pomoc s nadväzovaním priateľstiev a vzťahov.

93 Zdroj: <http://www.ktopomoze.sk/> (citované dňa 4. 4. 2016).

Maloletí bez sprievodu a ďalšie zraniteľné skupiny

V roku 2015 došlo na Slovensku k čiastkovým legislatívnym úpravám, ktoré sa týkali najmä MBS v konaní o azyle a pobytu MBS v detskom domove pre MBS. Novelizácia zákona o azyle tiež zaviedla procedúru zisťovania osobitných potrieb zraniteľných osôb. Migrantom ako zraniteľnú skupinu paušálne identifikovala *Celoštátna stratégia ochrany a podpory ľudských práv v SR*⁹⁴, ktorú schválila vláda SR 18. februára 2015.⁹⁵

V rámci aktivít AMIF zameraných na služby pre štátnych príslušníkov tretích krajín budú uspokojované aj potreby zraniteľných skupín osôb. Keďže potreby zraniteľných skupín osôb majú priezračný charakter, budú od roku 2016 zabezpečené v rámci konkrétnych priorít jednotlivých špecifických cieľov Národného programu AMIF.⁹⁶

4.1 Maloletí bez sprievodu

Slovensko ani v roku 2015 nevidovalo výrazný nárast počtu MBS. Pri neoprávnenom prekročení štátnej hranice a pri neoprávnenom pobyte bolo v SR zadržaných celkovo 23 MBS, z ktorých

takmer polovica mala štátnu príslušnosť Afganistanu.⁹⁷ V detskom domove pre MBS v Medzilaborciach bolo v roku 2015 umiestnených 26 MBS väčšinou mužského pohlavia. V roku 2015 sa začalo konanie o udelení azylu s takýmito žiadateľmi v 3 prípadoch v porovnaní s 11 prípadmi v roku 2014⁹⁸ a 5 prípadmi v roku 2013⁹⁹. U MBS, ktorí nežiadali o azyl, došlo k poklesu zo 68 v roku 2013¹⁰⁰ na 10 v roku 2014¹⁰¹ a 23 v roku 2015 (pozri Tabuľku 9 v Prílohe).

Jednou z hlavných zmien, ktoré rieši *novela zákona č. 480/2002 Z. Z. o azyle*¹⁰² s účinnosťou od 20. júla 2015, je umiestňovanie MBS, za ktorých súdom ustanovení opatrovníci podajú žiadosť o udelenie azylu. MBS zostanú aj počas konania o udelenie azylu v zariadeniach sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately¹⁰³. To znamená, že nebudú z tohto dôvodu premiestňované do azylových zariadení MV SR. Nová úprava tak viac vychádza v ústrety záujmom maloletého dieťaťa a je plne v súlade s príslušnou európskou smernicou. V záujme čo najlepšej starostlivosti o mladých dospelých sa umožňuje maloletým bez sprievodu, ktorí počas konania o udelení azylu nadobudnú plnoletosť, zostať v zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na základe ich žiadosti a uzavretej dohody. Súvisiaca *novelizácia zákona č. 305/2005 o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele* prináša aj tieto zmeny:

- Poskytovanie príspevku na uľahčenie osamostatnenia aj MBS, ktorý bol umiestnený v detskom domove a dosiahol plnoletosť.
- Povinnosť detského domova vytvoriť podmienky na vykonanie pohovoru s MBS v konaní o azyle spravidla v detskom domove.
- Povinnosť detského domova vytvárať podmienky na stretávanie MBS so zástupcami medzinárodných organizácií.
- Povinnosť detského domova informovať MV SR o tom, že dieťa, ktoré je žiadateľom o udelenie azylu, bez súhlasu opustilo detský domov. V prípade, ak by sa takéto dieťa zdržiavalo viac ako sedem dní bez súhlasu mimo tohto zariadenia, bude to dôvodom na zastavenie konania podľa zákona o azyle.
- Spolupráca orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately s Medzinárodnou organizáciou pre migráciu pri zabezpečení dobrovoľného návratu alebo vycestovania.
- Vypúšťa sa ustanovenie týkajúce sa MBS umiestneného v detskom domove, podľa ktorého sa výkon rozhodnutia súdu (výkon predbežného opatrenia, výkon ústavnej starostlivosti) skončí podaním žiadosti o udelenie azylu.¹⁰⁴

97 Zdroj: Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie 2015 (2016). ÚHCP P PZ, Bratislava. Dostupné na: http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/hranicna_a_cudzinecka_policia/rocnky/rok_2015/2015-rocena-UHCP-SK.pdf (citované 29. 3. 2016).

98 Zdroj: Bachtiková, Oboňová (2015): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2014. Európska migračná sieť, IOM Bratislava.

99 Zdroj: Bachtiková, Ulrichová (2014): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2013. Európska migračná sieť, IOM Bratislava.

100 Informácie poskytol ÚPSVaR.

101 Zdroj: Bachtiková, Ulrichová (2014): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2013. Európska migračná sieť, IOM Bratislava.

102 Dôvodom zmien v zákone je najmä prebratie smernice EP a Rady EÚ o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (prepracovaná procedurálna smernica) a smernice, ktorou sa ustanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu (prepracovaná prijímacia smernica). Ich prebratím sa končí druhá etapa budovania spoločného európskeho azylového systému. Prijímacia smernica ustanovuje okrem iného povinnosť pre ČS zabezpečiť umiestnenie detí, ktoré žiadajú o medzinárodnú ochranu (azyl alebo doplnkovú ochranu), v inom ubytovacom zariadení vhodnom pre maloleté osoby. Transpozičná lehota oboch smerníc je 20. júl 2015, okrem čl. 31 ods. 3 až 5 smernice EP a Rady 2013/32/EÚ, ktoré sa týkajú lehoty na vydanie rozhodnutia a jej predloženia, kde je transpozičná lehota 20. júl 2018. Novelou zákona o azyle sa zároveň novelizuje Občiansky súdny poriadok, zákon o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele, zákon o pobyte cudzincov a zákon o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi.

103 K 1. januáru 2014 zanikol špecializovaný Detský domov pre maloletých bez sprievodu v Hornom Orechovom pri Trenčíne, ktorý SR zriadila v roku 2009, a jeho funkciu prebral Detský domov a centrum detí Medzilaborce na východnom Slovensku.

104 Zdroj: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=novela-zakona-o-azyle-sa-zaobera-aj-maloletymi-ziadatelmi-bez-sprievodu> (citované 7. 3. 2016).

94 Zdroj: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=24253> (citované 29. 3. 2016).

95 Zdroj: <http://www.teraz.sk/slovensko/dala-zelenu-celostatnej-strategii-ludske/121156-clanok.html> (citované 29. 3. 2016).

96 Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

Aktivity v tejto oblasti zastrešovali aj dva národné projekty financované z fondov EÚ (EIF)¹⁰⁵, ktoré sa realizovali do konca júna 2015:

Projekt Bakhita IV (pozri podkapitolu 5.5.6) Slovenskej katolíckej charity nadväzoval na predchádzajúce projekty tejto organizácie zamerané na prácu s maloletými utečencami. Projekt zabezpečoval psychologické, pedagogické a sociálne poradenstvo MBS v Detskom domove a centre detí Medzilaborce, ktoré je zamerané na ich optimálny psychosociálny rozvoj a adaptáciu v neznámom prostredí. Tím odborných pracovníkov tvoril psychológ, sociálny poradca a pedagóg. Úlohou psychológa bola analýza psychických potrieb a vedenie terapií s cieľom zmierniť zlý psychický stav MBS. Pedagóg bol zodpovedný za vyučovanie slovenského jazyka adekvátnou formou. Organizovanie poznávacích a vzdelávacích aktivít mal na starosti sociálny poradca.¹⁰⁶

Projekt Právna poradňa pre pobyt a občianstvo 5 (pozri podkapitolu 5.5.6) nadväzoval od júla 2014 na rovnomenný projekt Ligy za ľudské práva, ktorý sa okrem iného zameriaval aj na právnu pomoc a poradenstvo pre MBS.¹⁰⁷ Pre túto skupinu migrantov sa zároveň vydávajú brožúry vo viacerých jazykových mutáciách.

Slovensko sa zapojilo aj do nadnárodného projektu Najlepšia prax v určovaní a implementovaní trvalých riešení pre odlúčené deti v Európe, na ktorom participovala Liga za ľudské práva v spolupráci s poradným výborom, kde boli zastúpené aj zodpovedné štátne orgány Slovenska. Výstupom je spracovanie Národnej správy za SR.^{108, 109}

4.2 Ďalšie zraniteľné skupiny

Ďalšími zmenami, ktoré priniesla *novela zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle* s účinnosťou od 20. júla 2015, je:

- Zavedenie zisťovania osobitných potrieb zraniteľných osôb (napr. maloletí, zdravotne postihnutí, tehotné ženy, obeť obchodovania s ľuďmi a pod.). Ich potreby budú zohľadnené pri vytváraní vhodných podmienok na ubytovanie a starostlivosť.
- Povinnosť prítomnosti maloletého pri podávaní vyhlásenia o tom, že žiada o udelenie azylu alebo poskytnutie doplnkovej ochrany (vyhlásenie za neho podáva zákonný zástupca alebo súdom určený opatrovník).
- Ministerstvo vnútra zabezpečí, ak je to možné, pohovor a tlmočenie osobou rovnakého pohlavia aj na žiadosť žiadateľa a azyl. Teda nielen z dôvodov hodných osobitného zreteľa, ako to uvádzala predchádzajúca právna úprava.
- Zavedenie osobitného postupu voči žiadateľom o azyl, ktorý potrebujú osobitné procesné záruky. Môže ísť napríklad o odloženie vykonania pohovoru.

V súvislosti s transpozíciou prepracovanej procedurálnej smernice sa v *novele zákona č. 327/2005 o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi* výslovne upravuje režim poskytovania právnej pomoci v konaní o zaistení štátneho príslušníka tretej krajiny a v konaní o zaistení žiadateľa o udelenie azylu. Právna pomoc v uvedených konaniach sa bude poskytovať v procesne

obdobnom režime, ako je to pri konaní o administratívnom vyhostení.¹¹⁰

Na podporu zvýšenia účasti najviac znevýhodnených a ohrozených osôb v spoločnosti, vrátane účasti na trhu práce, ÚPSVaR vypracoval na nové programové obdobie národný projekt Podpora integrácie cudzincov v zariadeniach SPODaSK. Cieľovými skupinami sú a) deti, plnoleté fyzické osoby a rodiny, pre ktoré sa vykonávajú opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately; b) zamestnanci vykonávajúci politiky a opatrenia v oblasti prevencie diskriminácie a/alebo sociálneho začlenenia vo verejnom aj neverejnom sektore; c) subjekty vykonávajúce opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately; d) subjekty vykonávajúce činnosti vo verejnom záujme. Medzi aktivity projektu patrí: a) zefektívnenie práce s cudzincami, pre ktorých sú vykonávané opatrenia SPODaSK (zisťovanie názoru dieťaťa v rodnom jazyku dieťaťa, resp. v jazyku, ktorému dieťa primerane rozumie vzhľadom na svoj vek a rozumovú vyspelosť, výučba slovenského jazyka pre cudzincov); b) vzdelávanie zamestnancov zariadení SPODaSK a úradov PSVR, zefektívnenie sociálno-psychologickej starostlivosti o cudzincov; c) zabezpečenie prístupu k medzinárodnej ochrane, právnomu poradenstvu a právnej pomoci pre cudzincov.¹¹¹

¹⁰⁵ Zdroj: <http://www.minv.sk/?podporene-projekty-3> (citované 7. 3. 2016).

¹⁰⁶ Zdroj: <http://www.charita.sk/stranky/pomoc-utecencom> (citované 7. 3. 2016).

¹⁰⁷ Zdroj: <http://www.hrl.sk/projekty/pravna-poradna-pre-pobyt-obcianstvo-5> (citované 7. 3. 2016).

¹⁰⁸ Dostupné na: <http://www.hrl.sk/publikacie> (citované 7. 3. 2016).

¹⁰⁹ Zdroj: <http://www.hrl.sk/aktuality/narodna-sprava-o-trvalych-rieseniach-pre-odlucene-deti-na-slovensku> (citované 7. 3. 2016).

¹¹⁰ Informácie poskytl MÚ MV SR.

¹¹¹ Informácie poskytl ÚPSVaR.

05

Legálna migrácia a mobilita

5.1 Ekonomická migrácia

5.1.1 Saturovanie potrieb pracovného trhu – prijímacie politiky a legislatíva

Politiky

V súvislosti s politikou trhu práce nenastali v roku 2015 žiadne zásadné zmeny v porovnaní s rokom 2014. V oblasti pracovnej migrácie SR v súčasnosti neuplatňujú žiadne kvóty. Pracovná migrácia do SR je zameraná na kompenzáciu nedostatku disponibilnej pracovnej sily na trhu práce, najmä nedostatkových profesií. Úrady práce vykonávajú monitoring deficitu pracovnej sily.¹¹² ÚPSVaR zverejňuje na svojej webovej stránke raz za mesiac štatistické informácie o stave, vývoji a štruktúre zamestnanosti a vypracúva analýzy a prognózy vývoja trhu práce. V mesačných intervaloch sa sledujú prítoky a odtoky štátnych príslušníkov tretích krajín, ako aj občanov EÚ na pracovnom trhu SR. Vplyv pracovnej migrácie zahraničných pracovníkov na slovenský trh práce sa neanalyzuje.¹¹³

¹¹² Deficit pracovnej sily je definovaný ako nedostatok uchádzačov o zamestnanie, ktorí disponujú určitým vzdelaním, zručnosťami, znalosťami a požadujú určitú profesiu, ktorá je porovnateľná s podmienkami zamestnávateľa na obsadenie konkrétneho nahláseného voľného pracovného miesta dlhšie ako 3 kalendárne mesiace na konkrétnom úrade práce. Deficit pracovnej sily sa identifikuje v polročných intervaloch. Jednotlivé úrady práce zasielajú ústrediu práce prehľad deficitu pracovnej sily vo svojom regióne. Do tohto prehľadu sa však nemusia dostať všetky pracovné miesta, keďže zamestnávateľia nemajú povinnosť nahlásiť voľné pracovné miesto úradu práce. Ohlasovaciu povinnosť má zamestnávateľ len v prípade, ak plánuje prijať na voľné pracovné miesto štátneho príslušníka tretej krajiny.

¹¹³ Zdroj: http://www.upsvar.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky.html?page_id=10803 (citované 7. 3. 2016).

Aktuálne sa v SR kladie dôraz na vypracovanie analýz a prognóz nedostatkových pracovných pozícií, na základe ktorých sa vytvorí zoznam nedostatkových pracovných profesií.¹¹⁴ V rámci projektu ÚPSVaR *Prognózy vývoja na trhu práce*¹¹⁵ bola v roku 2015 vypracovaná *prognóza nedostatkových profesií do roku 2019*.¹¹⁶ Z údajov vyplýva, že do roku 2019 bude SR potrebovať obsadiť najmä vysokokvalifikované a kvalifikované pracovné pozície. Z vysokokvalifikovaných pracovných pozícií budú v SR chýbať najmä odborní pracovníci a špecialisti v oblasti účtovníctva, učitelia, špecialisti v oblasti finančnej kontroly a v ošetrovatelstve, riadiaci pracovníci v rôznych oblastiach a činnostiach, obchodní zástupcovia, technici a lekári. Kvalifikovaní pracovníci budú potrební v zamestnaní ako vodiči nákladných automobilov a kamiónov, správcovia objektov, nastavovači a obsluha kovoobrábacích strojov, mechanici a opravári poľnohospodárskych, ťažobných a priemyselných strojov a zariadení.¹¹⁷

SR naďalej plánuje vypracovať spomínaný *zoznam nedostatkových pracovných pozícií*, t. j. pozícií s potrebou vysokoškolského vzdelania, ktoré sú dlhodobo neobsaditeľné domácou pracovnou silou.

V súvislosti s pomocou pri podpore podnikania a odbornej prípravy migrantov z tretích krajín v kontexte tzv. migračnej krízy MH SR identifikovalo v rámci svojej pôsobnosti nasledovné potenciálne aktivity¹¹⁸:

1. **Startup víza pre štátnych príslušníkov tretích krajín:** Umožnia osobám mimo EÚ s inovatívnym nápadom zdržiavať sa na území SR počas obdobia 1 roka na základe národných víz.¹¹⁹ Autor startupového projektu bude môcť využiť všetky existujúce služby pre implementáciu svojho projektu pod podmienkou zriadenia firmy v SR. Navrhované opatrenie je súčasťou *Koncepcie pre podporu startupov a rozvoj startupového ekosystému v Slovenskej republike*¹²⁰ z júna 2015 a malo by byť zo strany MH SR plne implementované do konca marca 2016.¹²¹
2. **Tréningové centrá, ktoré by boli využiteľné aj pre migrantov z tretích krajín:** V roku 2015 začala MH SR a MŠVVaŠ SR v spolupráci s ostatnými rezortmi s prípravou stratégie národných tréningových centier. Zriaďovateľmi tréningových centier budú VÚC, pričom by tréningové centrá zriaďovali pre strategické sektory (automobilový a strojársky, elektrotechnický, IKT, hutnícky) a perspektívne odbory (automatizácia, robotika, ľahké kovy, chemický, kreatívny a energetický priemysel), ktoré zápasia s nedostatkom kvalifikovanej pracovnej sily. Zriadenie pilotného tréningového centra pre automotive v Nitre sa predpokladá od roku 2016. Tréningové centrá by mohli byť využívané aj na rekvalifikačné kurzy pre migrantov.

¹¹⁴ Frkáňová (2016): Stanovovanie nedostatku pracovných síl a potrieb pracovnej migrácie z tretích krajín v SR.

¹¹⁵ Prognózy vývoja na trhu práce v SR a Prognózy vývoja na trhu práce v BSK v krátkodobom (na rok 2015) a aj strednodobom horizonte (do roku 2019).

¹¹⁶ Projekt predpokladá vytvorenie komplexného systému prognózovania potrieb trhu práce. Cieľom projektu je poskytnúť informácie o štruktúre voľných pracovných miest a vypracovať prognózy ponuky zručností a potrieb trhu práce.

¹¹⁷ Informácie poskytl MPSVR SR.

¹¹⁸ Zoznam uvedených aktivít je súčasťou uznesenia vlády SR č. 568/2015 z 21. 10. 2015 k *Informácii o podpore aktivít mimovládnych organizácií pri humanitárnej a integračnej podpore utečencom predložených iniciatívami petície Výzva k ľudskosti*.

¹¹⁹ Štátny príslušník tretej krajiny môže pricestovať do SR na základe udeleného národného víza, o ktoré musí požiadať na ZÚ. Žiadateľ o národné vízum predloží spolu so žiadosťou a potrebnými dokladmi aj potvrdenie vydané príslušným výborom (výberovou komisiou) zloženého zo zástupcov verejnej správy (predovšetkým MF SR, MH SR, MŠVVaŠ SR) a súkromného sektora o tom, že jeho projekt bol schválený výborom v rámci startupového programu. Okrem toho musí predložiť aj výpis z bankového účtu s minimálnou sumou 8 000 eur, ktorá má slúžiť na účely pôsobenia v SR. V prípade súhlasného stanoviska MV SR sa žiadateľovi udelí národné vízum v záujme SR na 12 mesiacov. ZÚ rozhodne o jeho žiadosti do 10 dní. Národné vízum mu bude udelené v záujme SR.

Pokiaľ bude podnikateľ z tretej krajiny plánovať dlhší pobyt ako 12 mesiacov, najneskôr v posledný deň platnosti víza požiada o prechodný pobyt na účel podnikania.

¹²⁰ Zdroj: http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-189244?prefixFile=m_ (citované 7. 3. 2016).

¹²¹ Informácie poskytl MH SR.

3. **Podpora podnikania pre migrantov z tretích krajín:** V spolupráci so SBA a MV SR je potrebné odstrániť bariéry v oblasti podnikania pre príslušníkov tretích krajín, ktoré boli identifikované v projekte Zlepšenie podmienok na trhu práce a podnikania štátnych príslušníkov tretích krajín realizovaného v rokoch 2014 – 2015. V rámci budovania národného podnikateľského centra SBA bude poskytovať špeciálne poradenstvo v oblasti podnikania aj pre príslušníkov tretích krajín¹²².

Legislatíva

V roku 2015 došlo k nasledujúcim legislatívnym zmenám, ktoré sa týkajú prijímania a zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín s účinnosťou od 2. 1. 2016:

Zákonom č. 353/2015 Z. z.¹²³ došlo k nasledujúcim zmenám v zákone o službách zamestnanosti¹²⁴:

- §21b ods. 5 sa upravil tak, že potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré obsahuje súhlas s jeho obsadením, sa vydáva na obdobie počas ktorého by malo zamestnanie trvať, najviac však na dva roky alebo najviac na päť rokov, ak to ustanovuje medzinárodná zmluva¹²⁵, ktorou je SR viazaná alebo ak je zaručená vzájomnosť.
- Došlo k úprave § 23 ods. 3 a 4, ktoré sa týkajú platnosti povolenia na zamestnanie. Podľa § 23 ods. 3 udelí povolenie na zamestnanie ÚPSVaR najviac na obdobie, počas ktorého by malo zamestnanie trvať, najviac však na dva roky alebo najviac na päť rokov, ak to ustanovuje medzinárodná zmluva, ktorou je SR viazaná, a ak jej niet, ak je zaručená vzájomnosť; pri zamestnaní na účel sezónneho zamestnania najviac na 180 dní počas 12 po sebe nasledujúcich mesiacoch.
- § 23 ods. 4 ustanovil, že povolenie na zamestnanie môže ÚPSVaR predĺžiť na žiadosť štátneho príslušníka tretej krajiny najviac na dva roky, a to i opakovane. U štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorému bolo udelené povolenie na zamestnanie podľa § 22 ods. 8¹²⁶, celková doba povolenia na zamestnanie nesmie presiahnuť 48 mesiacov počas obdobia piatich po sebe nasledujúcich rokov; to sa nevzťahuje na príslušníka tretej krajiny, ktorému bolo udelené povolenie na zamestnanie na viac ako dva roky podľa § 23 ods. 3. Pri predĺžení povolenia na zamestnanie sa primerane použije § 21 ods. 5¹²⁷ a § 22.

Nadväzne na úpravy v zákone o službách zamestnanosti v súvislosti s predĺžením obdobia, na ktoré sa vydáva potvrdenie o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta a na ktoré sa udeľuje povolenie na zamestnanie, sa v zákone o pobyte cudzincov¹²⁸ s účinnosťou od 1. 1. 2016 upravilo aj maximálne obdobie, na ktoré sa udeľuje prechodný pobyt alebo obnovuje prechodný pobyt na účel zamestnania, a to taktiež na obdobie najviac piatich rokov:

122 Uznesenie vlády č. 568/2015 zo dňa 21. 10. 2015 k Informácii o podpore aktivít mimovládnych organizácií pri humanitárnej a integračnej podpore utečencom predložených iniciátormi petície Výzva k ľudskosti, dostupné na: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovania-Detail?idMaterial=25067> (citované dňa 24. 1. 2016).

123 Zákon č. 353/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia niektoré zákony.

124 Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

125 Ide o iniciatívny krok SR a USA, ktorým sa zjednodušil prístup SPTK na slovenský trh práce. Zároveň, sa zmenila aj dĺžka udelenia víz pre slovenských občanov na účel zamestnania a ďalších podobných pobytov (celkovo 26 kategórií) v USA z predošlých dvoch rokov na päť rokov.

126 § 22 ods. 8 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti znie nasledovne: Úrad udelí povolenie na zamestnanie štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý je v pracovnom pomere so zamestnávateľom, ktorý má sídlo alebo sídlo organizačnej zložky s pracovnoprávnou subjektivitou mimo územia SR a ktorý ho vysiela na základe zmluvy uzatvorenej s právnickou osobou alebo fyzickou osobou vykonávať prácu na území SR na základe odsúhlasenia počtov a profesií vyslaných zamestnancov a obdobia ich vyslania s právnickou osobou alebo fyzickou osobou, ku ktorej bude štátny príslušník tretej krajiny vyslaný vykonávať prácu.

127 Zamestnávateľ, ktorý má záujem prijať do zamestnania štátneho príslušníka tretej krajiny podľa § 22 ods. 6, je povinný najmenej 15 pracovných dní pred podaním žiadosti o udelenie povolenia na zamestnanie písomne oznámiť úradu voľné pracovné miesta, ich počet a charakteristiku.

128 Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

- § 23 ods. 3 (prechodný pobyt na účel zamestnania) stanovuje, že policajný útvar udelí prechodný pobyt na účel zamestnania na predpokladaný čas zamestnania, najviac však na päť rokov.
- § 34 ods. 1 písm. c) (obnovenie prechodného pobytu) stanovuje, že policajný útvar môže obnoviť prechodný pobyt najviac na päť rokov, ak ide o štátneho príslušníka tretej krajiny podľa § 23 (prechodný pobyt na účel zamestnania), § 24 (prechodný pobyt na účel štúdia) alebo § 27 (prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny), ak predpokladaný pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny bude trvať najmenej päť rokov¹²⁹.

V roku 2016 sa budú do zákona o pobyte cudzincov, ako aj zákona o službách zamestnanosti transponovať smernica EP a Rady 2014/66/EÚ z 15. mája 2014 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci vnútro podnikového presunu a smernica EP a Rady 2014/36/EÚ z 26. februára 2014 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účel zamestnania ako sezónni pracovníci. Predpokladá sa, že návrh novely by mal byť predložený do NR SR do septembra 2016.

Predpokladá sa, že v priebehu roka 2016 začnú aj prípravy transpozície smernice EP a Rady o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely výskumu, štúdia, výmen žiakov, plateného a neplateného odborného vzdelávania, dobrovoľníckej služby a činnosti aupair (prepracované znenie).

5.1.2 Snahy na zamedzenie sociálneho dampingu

V roku 2015 SR neprijala žiadne zmeny ani opatrenia, ktorých cieľom by bolo zamedzovanie sociálneho dampingu.

5.1.3 Uľahčovanie prijímania migrantov do SR

Vo vzťahu ku všetkým nižšie spomínaným, ale aj ďalším kategóriám migrantov, ktorých prijímanie rieši zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov, bola vykonaná zmena v súvislosti s uľahčením prijímania cudzincov, ktorí žiadajú o udelenie prechodného pobytu na území SR. S účinnosťou od 20. 7. 2015 bola v príslušnej legislatíve vykonaná zmena, ktorá zavádza možnosť predĺženia lehoty predloženia lekárskeho posudku potvrdzujúceho, že štátny príslušník tretej krajiny netrpí chorobou, ktorá ohrozuje verejné zdravie. Táto zmena reaguje na potreby aplikačnej praxe, kedy štátni príslušníci tretích krajín z dôvodu doplňujúcich a opakovaných lekárskeho vyšetrení súvisiacich s posúdením zdravotného stavu a následným vydaním lekárskeho posudku, nie sú schopní tento doklad predložiť policajnému útvaru do 30 dní od prevzatia dokladu o pobyte.

129 Podľa platného právneho stavu sa predmetné potvrdenie, resp. povolenie vydáva na obdobie, počas ktorého by malo zamestnanie trvať, najviac však na dva roky, s možnosťou ich opakovaného predĺženia v zmysle zákonom stanovených podmienok. Niektoré tretie krajiny by umožnili zjednodušený prístup slovenským občanom na ich trh práce vydaním pracovných víz na dlhšie obdobie ako dva roky za predpokladu recipročného prístupu zo strany SR, ktorý by bol zabezpečený bilaterálnou dohodou alebo zaručením vzájomnosti. Zmeny v zákone o službách zamestnanosti a v zákone o pobyte cudzincov tak v prípade, ak to ustanoví medzinárodná zmluva, ktorou bude SR viazaná alebo ak bude zaručená vzájomnosť medzi SR a treťou krajinou (v tzv. zjednodušenej forme – výmenou diplomatických nót), umožní štátnym príslušníkom týchto tretích krajín vydanie predmetného potvrdenia, resp. povolenia pri prvej žiadosti na dlhšie obdobie, a to najviac na päť rokov. Predmetnou úpravou sa tak zabezpečila možnosť recipročného prístupu v danej veci. Uznesenie vlády č. 394/2015 zo dňa 8. 7. 2015 k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia niektoré zákony – nové znenie, dôvodová správa, dostupné na: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovania-Detail?idMaterial=24822> (citované dňa 24. 1. 2016).

V rámci spolupráce s tretími krajinami v oblasti ekonomickej migrácie MPSVR SR pripravilo v spolupráci s MV SR a MZVaEZ SR *Program pracovnej dovolenky pre účastníkov z Austrálie na území SR*. Program schválila vláda SR 26. augusta 2015¹³⁰ a začal sa vykonávať 1. januára 2016. Cieľom programu je uľahčenie nevyhnutných procedúr pre vstup a pobyt mladých ľudí vo veku 18 až 30 rokov zo SR a Austrálie, ktorých úmyslom je stráviť dovolenku v druhej krajine s možnosťou zamestnania a štúdia. Počas pobytu v SR a Austrálii môžu vstúpiť do dočasného pracovného pomeru u jedného zamestnávateľa na obdobie najviac šesť mesiacov. Takisto môžu začať štúdium alebo odbornú prípravu na obdobie nepresahujúce štyri mesiace. Program je možné využiť jedenkrát.

Tento program môže využiť ročne po 200 mladých ľudí zo SR aj z Austrálie, ktorým bude udelené vízum na obdobie 12 mesiacov, ak splnia stanovené podmienky. Podmienky upravuje *Memorandum o porozumení medzi vládou SR a vládou Austrálie*, ktoré bolo podpísané 27. mája 2015. Memorandum nemá povahu medzinárodnej zmluvy, a preto je potrebné upraviť program pracovnej dovolenky pre účastníkov z Austrálie na území SR na základe zákona o službách zamestnanosti.^{131, 132}

Obdobný program pracovnej dovolenky má SR uzavretý s Kanadou (2011), Novým Zélandom (2012) a Taiwanom (2014).^{133, 134} Ďalšie programy sú v procese prípravy, napríklad program pracovnej dovolenky medzi SR a Japonskom.¹³⁵

Vysokokvalifikovaní pracovníci

SR vzhľadom na vysokokvalifikovaných pracovníkov neprijala v roku 2015 žiadnu legislatívnu zmenu. SR vo svojej migračnej politike však naďalej deklaruje záujem o získavanie vysokokvalifikovaných migrantov a vedeckých pracovníkov, čo podporuje aj umožnením voľného prístupu rodinných príslušníkov výskumníkov a vysokokvalifikovaných migrantov na trh práce hneď od zlúčenia sa. V porovnaní s predchádzajúcim rokom tiež došlo k zvýšeniu počtu žiadateľov o modrú kartu (rok 2014 – 6, rok 2015 – 12). V roku 2015 bolo vydaných 12 potvrdení so súhlasným stanoviskom k možnosti obsadenia voľného pracovného miesta zodpovedajúceho vysokokvalifikovanému zamestnaniu pre štátnych príslušníkov tretích krajín (v porovnaní s 5 v roku 2014) v oblasti IT technológií, zdravotníctva a obchodu, z toho 4 potvrdenia boli vydané na účel obnovy modrej karty EÚ.¹³⁶

Pracovníci presunutí v rámci spoločnosti¹³⁷

Čo sa týka pracovníkov presunutých v rámci spoločnosti, SR nerealizovala v roku 2015 žiadne zmeny.

V roku 2016 sa pripravuje transpozícia smernice EP a Rady 2014/66/EÚ z 15. mája 2014 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci vnútropodnikového presunu do národnej legislatívy. Transpozícia sa uskutoční novelou zákona o pobyte cudzincov a zákona o službách zamestnanosti. Transpozíčná lehota smernice je 29. novembra 2016.¹³⁸ Na

¹³⁰ Zdroj: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=24843> (citované 2. 4. 2016).

¹³¹ Zdroj: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=vlada-schvalila-program-pracovnej-dovolenky-pre-mladych-z-australie> (citované 2. 4. 2016).

¹³² Zdroj: <https://www.employment.gov.sk/sk/informacie-media/aktuality/unknown.html> (citované 2. 4. 2016).

¹³³ Zdroj: <https://www.employment.gov.sk/sk/ministerstvo/medzinarodna-spolupraca/europska-unia/zmluvy-mobilite-mladych/> (citované 2. 4. 2016).

¹³⁴ Zdroj: http://www.upsvar.sk/buxus/generate_page.php?page_id=467839 (citované 2. 4. 2016).

¹³⁵ Informácie poskytlo MPSVR SR.

¹³⁶ Informácie poskytlo MPSVR SR.

¹³⁷ Angl. intra-corporate transferees.

¹³⁸ Informácie poskytlo MPSVR SR.

národnej úrovni SR doteraz nemala žiadnu vnútroštátnu schému pre problematiku vnútropodnikového presunu.

Sezónni pracovníci

Nenastala žiadna zmena v porovnaní s rokom 2014. Povolenie na zamestnanie na účel sezónneho zamestnania je legislatívne upravené,¹³⁹ ale chýba vymedzenie pracovných oblastí, ktoré zodpovedajú sezónnemu zamestnaniu a ktoré môžu byť obsadené len na základe povolenia na zamestnanie na účel sezónneho zamestnania.

V roku 2016 sa pripravuje transpozícia smernice EP a Rady 2014/36/EÚ z 26. februára 2014 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účel zamestnania ako sezónni pracovníci do národnej legislatívy. Transpozícia sa uskutoční novelou zákona o pobyte cudzincov a zákona o službách zamestnanosti. Zadefinujú sa pracovné oblasti ktoré môžu byť v rámci sezónneho zamestnávania pokryté, čím by sa vytvoril účinný nástroj sezónnej migrácie. Návrh novely zákona má byť predložený vláde SR v termíne do apríla 2016.

Podnikatelia

V rámci uznesenia vlády č. 307/2015 zo dňa 10. 6. 2015 ku koncepcii pre podporu startupov a rozvoj startupového ekosystému v SR sa ukladá podpredsedovi vlády a ministrom vnútra a podpredsedovi vlády a ministrom zahraničných vecí a európskych záležitostí úloha 1.2.B.19 v termíne do 31. 8. 2015 zabezpečiť udeľovanie národných víz v záujme SR vybraným štátnym príslušníkom tretích krajín na základe dokladu o schválení rozvoja inovatívneho nápadu na území SR.

V rámci uznesenia vlády SR č. 568/2015 zo dňa 21. 10. 2015 k Informácii o podpore aktivít mimovládnych organizácií pri humanitárnej a integračnej podpore utečencom predložených iniciátormi petície Výzva k ľudskosti sa uvádza, že v súvislosti s pomocou pri podpore podnikania a odbornej prípravy v kontexte migračnej krízy MH SR identifikovalo v rámci svojej pôsobnosti ako potenciálnu aktivitu pro futuro tzv. *startup víza*.¹⁴⁰

V rámci koncepcie na podporu startupov a rozvoj startupového ekosystému v SR boli identifikované viaceré problémy¹⁴¹ súvisiace napr. s pobytom zahraničných inovatívnych subjektov (fyzických osôb) v SR. Ako riešenie¹⁴² sa navrhuje udeľovanie národných víz startupom z krajín

¹³⁹ V § 22 ods. 6 písm. a) zákona o službách zamestnanosti.

¹⁴⁰ Uznesenie vlády SR č. 568/2015 z 21. 10. 2015 Informácia o podpore aktivít mimovládnych organizácií pri humanitárnej a integračnej podpore utečencom predložených iniciátormi petície Výzva k ľudskosti – nové znenie. Informácie dostupné na webovej stránke: http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-192972?prefixFile=m_ (citované dňa 24. 1. 2016).

¹⁴¹ Problém V: Pobyt zahraničných inovatívnych subjektov (fyzických osôb) v SR: Cudzinci, občania tretích štátov (štáty, ktoré nie sú ČS EÚ, zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore, respektíve Švajčiarskou konfederáciou), môžu pricestovať na územie SR a zdržiavať sa tu dlhšie ako 90 dní v rámci 180 dní len na základe udeleného národného víza alebo udeleného pobytu. Keďže pred príchodom zahraničného startupu (jednotlivca alebo tímu) z tretej krajiny do SR nie je jasné, či jeho projekt bude úspešný z dlhodobého hľadiska, do SR pricestuje na základe národného (D) víza definovaného v zákone č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Ak sa jeho projekt osvedčí a bude vhodné, aby v ňom zahraničný inovatívny subjekt na území SR pokračoval, v lehote 90 dní pred skončením platnosti národného víza požiada o udelenie prechodného pobytu na účel podnikania. Žiadosť o národné vízum sa predkladá na teritoriálne príslušnom zastupiteľskom úrade SR a žiadosť o udelenie prechodného pobytu na miestne príslušnom oddelení cudzineckej polície PZ.

¹⁴² Riešenie V: Udeľovanie národných víz startupom z krajín mimo EÚ (startup víza). Informácie o možnosti získania národných víz a prechodného pobytu na účel podnikania pre startupy zverejní MH SR a MV SR na príslušnej webovej stránke venovanej programom na podporu startupov, respektíve podporu podnikania a tiež prostredníctvom ekonomických diplomatov na zastupiteľských úradoch. Záujemca o podanie žiadosti o udelenie národných víz pre startupy svoj projekt najprv konzultuje s ekonomickým diplomatom a s jeho stanoviskom ho zašle prostredníctvom online systému na schválenie výboru (pozri kapitolu Riešenie I), ktorý bude v SR posudzovať inovatívnosť startupových projektov na udeľovanie jednotlivých foriem podpory navrhnutých v tomto materiáli. Autor startupového projektu bude môcť pricestovať na územie SR na základe národného víza, ktoré sa mu udelí v záujme SR. Žiadateľ o národné vízum spolu so žiadosťou a dokladmi definovanými v zákone č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov predloží i potvrdenie vydané prí-

mimo EÚ (tzv. startup víza).

Au pair

Nenastala žiadna zmena v porovnaní s rokom 2014. V slovenskej legislatíve nie je činnosť au pair zadefinovaná, k zmene pravdepodobne dôjde pri transpozícii smernice EP a Rady o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účely výskumu, štúdia, výmeny žiakov, plateného a neplateného odborného vzdelávania, dobrovoľníckej služby a činnosti au pair.¹⁴³

5.1.4 Uľahčovanie prijímania migrantov s oprávneným pobytom na území EÚ do SR

Dlhodobý pobyt

SR neprijala žiadne zmeny v súvislosti s dlhodobým pobytom v porovnaní s rokom 2014.

Rovnaké zaobchádzanie

V roku 2015 došlo k implementovaniu nového znenia dočasných vyrovnávacích opatrení v praxi, pretože od 1. apríla 2013 nadobudla účinnosť novela zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (Antidiskriminačný zákon). Na návrh odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí MPSVR SR schválená novela upravuje z hľadiska rodovej rovnosti negatívne vymedzenie diskriminácie v súvislosti s dočasnými vyrovnávacími opatreniami. V tejto súvislosti sa rozširuje možnosť ich prijatia aj z dôvodu pohlavia/rodu, a to pre všetky subjekty verejnej správy a poskytuje túto možnosť aj iným právnickým osobám¹⁴⁴.

5.2 Študenti a výskumníci

V roku 2015 neboli prijaté nové politiky ani opatrenia na uľahčenie mobility študentov a výskumníkov.

Uznesením vlády SR č. 23/2015 zo dňa 14. 1. 2015 bol schválený návrh na uzavretie Dohody o spolupráci medzi vládou SR a vládou Spojených štátov mexických v oblasti školstva, mládeže, športu a kultúry (ďalej len návrh dohody). V článku 2 (školstvo) návrhu dohody sa okrem iného uvádza, že zmluvné strany spolupracujú v oblasti školstva predovšetkým formou výmeny informácií týkajúcich sa vzdelávacieho systému oboch krajín; podpory priamej spolupráce medzi univerzitami a inými vzdelávacími inštitúciami štátov zmluvných strán, predovšetkým formou výmeny študentov, pedagogických, vedeckých a výskumných pracovníkov; podpory štipendií a programov spolupráce zameraných na doktorandské (PhD.) štúdium a výskum na verejných vysokoškolských vzdelávacích inštitúciách; vzájomného uznávania dokladov o vzdelaní, diplomov, akademických hodností a titulov udeľovaných v štátoch zmluvných strán v súlade s ich

služným výborom (pozri kapitolu Riešenie I), v ktorom sa bude konštatovať, že projekt žiadateľa výbor schválil v rámci startupového programu na základe účelu tvorby inovatívneho produktu alebo služby, preto udelenie národného víza bude v záujme SR. Predkladaný výpis z bankového účtu musí potvrdzovať vklad s minimálnou výškou prostriedkov 8 000 eur, ktoré majú slúžiť na účely pôsobenia v SR.

143 Informácie poskytl MPSVR SR.

144 Informácie poskytl MPSVR SR.

vnútroštátnymi právnymi predpismi; poskytovania tréningu a konzultácií súvisiacich so spoločnými projektmi a účasti na odborných seminároch a konferenciách; inou formou dohodnutou zmluvnými stranami.

V bode 3.5 (program vládných štipendií) zamerania bilaterálnej ODA SR na rok 2015 sa uvádza, že program poskytovania vládných štipendií študentom z rozvojových krajín v SR na štúdium na slovenských verejných vysokých školách je tradičnou formou slovenskej ODA. Zabezpečuje ho MŠVVaŠ SR v spolupráci s MZVaEZ SR. Počnúc akademickým rokom 2014 – 2015 pristupuje SR k užšiemu vymedzeniu teritoriálneho a sektorového zamerania pri implementácii tohto nástroja. Počet partnerských krajín bol znížený z 35 na 12 a dôraz je kladený na súlad vybraných študijných odborov s prioritnými sektormi SlovakAid pre jednotlivé partnerské krajiny. Program je financovaný z rozpočtovej kapitoly MŠVVaŠ SR¹⁴⁵.

5.3 Zlúčenie rodiny

Novelou zákona o pobyte cudzincov účinnou dňom 20. 7. 2015 sa rozšíril okruh osôb, ktorým môže policajný útvar udeliť trvalý pobyt na neobmedzený čas. Ide o rozšírenie § 46 ods. 1 písm. b) zákona o pobyte cudzincov. Ďalšiu kategóriu predstavuje štátny príslušník tretej krajiny, ktorý je dieťaťom mladším ako 18 rokov zvereným do osobnej starostlivosti štátneho príslušníka tretej krajiny s trvalým pobytom na neobmedzený čas. Táto zmena pozitívnym spôsobom ovplyvní možnosť zabezpečenia starostlivosti o štátneho príslušníka tretej krajiny aj v prípade jeho zverenia do osobnej starostlivosti osobe, ktorej bolo priznané právne postavenie štátneho príslušníka tretej krajiny s trvalým pobytom na neobmedzený čas¹⁴⁶.

5.4 Riadenie migrácie a mobility

5.4.1 Vízová politika

VIS MV SR bol rozšírený o funkcionality VISMAIL II. V súčasnej dobe SR úspešne ukončila medzinárodné testovanie pred spustením VISMAIL II, ktoré má byť spustené ku dňu 20. januára 2016.

Harmonogram na spustenie VIS roll-out (odoberanie odtlačkov prstov pri preberaní žiadostí o udelenie víza) sa aplikoval v zmysle plánu EK, t. j.: Región 17 – 23. 6. 2015, Región 18 – 14. 9. 2015, Región 19 – 12. 10. 2015, Región 20 – 2. 11. 2015 (SR v Indii začala už 16. 6. 2014), Regióny 21, 22, 23 – 20. 11. 2015.

SR uplatňuje od 23. 1. 2015 outsourcing pri zbere odtlačkov prstov na Ukrajine a v RF, zatiaľ sú využívané outsourcingové pracoviska spoločnosti Pony-expres v Kyjeve a v Užhorode a spoločnosti Frightlinkv RF v Moskve a Sankt Peterburgu. V roku 2016 sa pripravuje zvýšenie počtu miest v RF a na Ukrajine, kde by zmluvný partneri poskytovali outsourcingové služby pri zbere žiadostí o vízum (vrátane zberu odtlačku prstov).

145 Uznesenie vlády SR č. 26/2015 zo dňa 14.1.2015 k Zameraniu bilaterálnej rozvojovej spolupráce Slovenskej republiky na rok 2015, informácie dostupné na: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=24201> (citované dňa 24.1.2016).

146 Informácie poskytl ÚHCP P PZ.

Účinnosťou nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 509/2014 z 15. mája 2014, ktorým sa mení nariadenie Rady (ES) č. 539/2001 uvádzajúce zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc ČS, a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti boli na bezvízový zoznam presunuté nasledujúce tretie krajiny: Dominika, Grenada, Kiribati, Maršalove ostrovy, Mikronézia, Nauru, Palau, Samoa, Šalamúnove ostrovy, Svätá Lucia, Svätý Vincent a Grenadíny, Vanuatu, Tonga, Trinidad a Tobago, Tuvalu, Východný Timor, Kolumbia, Peru a Spojené arabské emiráty. Ich preradenie na bezvízový zoznam však automaticky neznamená oslobodenie ich občanov od vízovej povinnosti. Vo všetkých prípadoch je oslobodenie od vízovej povinnosti podmienené uzatvorením dohody medzi EÚ a konkrétnou treťou krajinou o oslobodení od vízovej povinnosti. Tieto dohody boli zatiaľ podpísané len s krajinami Kolumbia, Spojené arabské emiráty, Tonga, Kiribati a Palau a len v prípade týchto krajín sa už reálne uplatňuje bezvízový režim¹⁴⁷.

Členská krajina, s ktorou existuje dohoda o zastupovaní v oblasti vydávania víz	Krajina, ktorá sa pokrýva
1. Belgicko	Konžská dem. republika – Kinshasa Burundi – Bujumbura
2. Česká republika	Afganistan – Kábul (DP a SP od 1. 1. 2015) Alžírsko – Alžír Etiópia – Addis Abeba (od 2015) Filipíny – Manila Ghana – Accra Irak – Erbil (od 2015) KĽDR – (od r. 2015) Mongolsko – Ulanbátar Pakistan – Islamabad
3. Litva	Gruzínsko
4. Lotyšsko	Azerbajdžan
5. Maďarsko	Albánsko – Tirana Moldavsko – Kišiňov Saudská Arábia – Rijád India – Bombaj (od r. 2015) Čína – Chongqing (od r. 2015)
6. Poľsko	Arménsko – Jerevan

147 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

7. Portugalsko	Angola – Luanda, Benguela Guinea-Bissau – Bissau Kapverdy – Praia Mozambik – Maputo Ostrov Sv. Tomáša a Princov ostrov – Sao Tomé Východný Timor – Dili
8. Rakúsko	Jordánsko – Ammán Libanon – Bejrút Maroko – Rabat Spojené arabské emiráty – Abú Zabí (od r. 2015) USA – Los Angeles (Aljaška, Arizona, Colorado, Hawaii, Idaho, Kalifornia, Montana, Nevada, Nové Mexiko, Oregon, Utah, Washington, Wyoming, závislé americké územia) od r. 2015
9. Slovinsko	Čierna Hora – Podgorica
10. Španielsko	Haiti – Port-au-Prince Jamajka – Kingston Kolumbia – Bogota Peru – Lima
11. Švajčiarsko	Nepál – Káthmandu Tanzánia – Dar es Salaam JAR – Kapské mesto (provincie Eastern Cape, Northern Cape a Western Cape) od r. 2015 Sudán – Chartúm, od r. 2015 Tunisko – Tunis, od r. 2015 Kirgizsko – Biškek, od r. 2015
12. Švédsko	Nigéria – Abuja (pre občanov Nigérie, Libérie a Sierra Leone)
13. Taliansko od r. 2015	Bangladéš – Dháka Bolívia – La Paz Kongo – Brazzaville Eritrea – Asmara Omán – Maskat Srí Lanka – Kolombo Uganda – Kampala Zambia – Lusaka Zimbabwe – Harare

SR zastupuje pri vydávaní víz Českú republiku v Keni (Nairobi), na Cypre (Nikózia), Litvu v Číne (Šanghaj), Lotyšsko v Južnej Kórey (Soul), Mexiku (Mexiko) a v Rumunsku (Bukurešť), Maďarsko na Cypre (Nikózia), Portugalsko v Bielorusku (Minsk), Slovinsko na Cypre (Nikózia), v Rumunsku (Bukurešť) a na Ukrajine (Užhorod).

SR skončilo v r. 2015 zastupovanie Belgicka a Švajčiarska v Iraku¹⁴⁸.

V roku 2015 Ministerstvo hospodárstva SR pracovalo na nových startupových vízach (pozri podkapitolu 3.1.1). V roku 2015 ZÚ SR vydali 74 114 víz, v roku 2014 to bolo 93 817 víz (pozri Tabuľku 5).

5.4.2 Správa schengenského priestoru

Uznesením vlády SR č. 128 z 18. marca 2015 bol schválený *Národný plán riadenia kontroly hraníc SR na roky 2015 až 2018*. Nový národný plán nadväzuje na národný plán riadenia kontroly hraníc SR na roky 2011 až 2014 s cieľom zabezpečenia kontinuity v procese budovania integrovaného riadenia hraníc v SR a stanovuje hlavné úlohy SR v oblasti rozvoja integrovaného riadenia hraníc SR na nasledovné 4 roky, medzi ktoré patrí napríklad dokončiť statické kontrolné systémy v severnom úseku hranice s Ukrajinou (vybudovanie 20 km detekčného monitorovacieho systému v severnom úseku vonkajšej hranice SR s Ukrajinou).

Zákonom č. 131/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony bol s účinnosťou od 20. 07. 2015 zmenený a doplnený aj zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Uvedenou novelou bola, okrem iných zmien a doplnení, napríklad aj uložená povinnosť osobe, ktorá má v úmysle umiestniť na pozemku v blízkosti vonkajšej hranice technické zariadenie na snímanie obrazu alebo zvuku, vopred písomne oznámiť túto skutočnosť policajnému útvaru s pôsobnosťou na vonkajšej hranici.

Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov bol doplnený a zmenený aj v súvislosti s legislatívnymi opatreniami v rámci boja proti terorizmu, kde sa s účinnosťou od 1. 1. 2016 okrem iného doplnila povinnosť zamietnuť vycestovať cez vonkajšiu hranicu občanovi EÚ, ak sa nepreukáže platným preukazom totožnosti alebo platným cestovným pasom alebo rodinnému príslušníkovi občana EÚ, ak sa nepreukáže platným cestovným pasom. Policajný útvar tiež zamietne vycestovať cez vonkajšiu hranicu občanovi EÚ alebo rodinnému príslušníkovi občana EÚ, ak existuje dôvodné podozrenie, že sa v zahraničí zúčastní bojovej alebo inej činnosti v prospech organizovanej ozbrojenej skupiny. Letecký dopravca bude povinný poskytnúť údaje o cestujúcich, ktorých prepravuje na územie SR cez vonkajšiu hranicu (API údaje) na základe žiadosti a Slovenskej informačnej služby.

5.4.3 Zabezpečovanie Slovenska proti kolísavým migračným tlakom

Opatrením ministra vnútra SR o štábe na riešenie zvýšenej miery nelegálnej migrácie bol zriadený v podmienkach MV SR mechanizmus (štáb), ktorého hlavnou úlohou je promptne, účinne a najmä komplexne riešiť situácie zvýšenej miery nelegálnej migrácie na území SR. Hlavnými úlohami štábu je rozhodovať o posilnení výkonu služby na úseku odhaľovania nelegálnej migrácie na území SR, neustále sledovať a vyhodnocovať stav nelegálnej migrácie na území SR, ktorá

¹⁴⁸ Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

smeruje cez vonkajšiu alebo vnútornú hranicu SR. V prípade potreby má štáb zabezpečiť nasadenie dostatočného počtu síl a prostriedkov na odhaľovanie nelegálnej migrácie na území SR a prijímať ďalšie súvisiace opatrenia.

V roku 2015 bolo potrebné prijať okamžité interné opatrenia v súvislosti s potrebou riešenia situácie preplnených útvarov policajného zaistenia pre cudzincov, ktoré z kapacitných dôvodov neboli schopné prijímať ďalšie osoby. Bolo potrebné hľadať nové riešenia na umiestňovanie cudzincov najmä čo sa týka rodín s deťmi. Keďže SR disponuje len dvomi takýmito útvarmi, vzhľadom k stavu, ktorému bola SR vystavená, sa začali vykonávať kroky na vytvorenie nového zariadenia, ktoré by slúžilo na umiestňovanie cudzincov.¹⁴⁹

V októbri 2015 sa tiež uskutočnilo súčinnosťné cvičenie príslušníkov PZ a Ozbrojených síl SR s podporou Hasičského a záchranného zboru. Cieľom cvičenia bolo zabezpečiť spoločné nasadenie policajtov a vojakov v zmiešaných hliadkach na určené kontrolné body na celom úseku slovensko-maďarskej hranice.

V novembri 2015 bola vytvorená zahraničná policajná jednotka na ochranu schengenskej hranice EÚ, ktorá môže byť využitá nielen v zahraničí, ale aj v rámci SR (pozri podkapitolu 7.1.1 v časti Politiky, tréningy a cezhraničná spolupráca).

5.5 Integrácia

Hlavným programovým dokumentom v oblasti integrácie migrantov z tretích krajín bola aj v roku 2015 *Integračná politika SR*,^{150, 151} na základe ktorej MPSVR SR vypracovalo prvú medzirezortnú *Súhrnnú správu o stave plnenia cieľov a opatrení Integračnej politiky SR za rok 2014*¹⁵².

V roku 2015 boli integračné projekty na Slovensku realizované predovšetkým z fondu EIF, fond AMIF bol schválený 29. júla 2015 (pozri podkapitolu 5.5.6). Z prostriedkov ESF cez Sekciu fondov EÚ nebol podporený žiaden národný projekt súvisiaci s oblasťou migrácie a integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín, v roku 2016 sa plánuje realizácia projektu Podpora integrácie cudzincov v zariadeniach SPODaSK (pozri podkapitolu 5.2.2).

5.5.1 Socioekonomická integrácia

V rámci EIF sa v období od marca 2014 do konca júna 2015 realizoval projekt Slovak Business Agency *Zlepšenie podmienok na trhu práce a podnikania štátnych príslušníkov tretích krajín*, ktorý sa zaoberal popisom a zhodnotením trhu práce a podmienok na podnikanie štátnych príslušníkov tretích krajín a návrhom opatrení na zlepšenie ekonomickej integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín. Projekt v rámci výskumu vypracoval správu z kvalitatívneho prieskumu na skupine vybraných typovo odlišných migrantov z tretích krajín s povoleným pobytom na území SR za účelom podnikania, príručku pre podporu podnikania pre štátnych príslušníkov v rôznych jazykových mutáciách, realizoval dve fokusové skupinové diskusie a verejnú konferenciu, ktorej témou bolo zlepšenie ekonomickej integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín.

¹⁴⁹ Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

¹⁵⁰ Integračná politika SR bola schválená uznesením vlády SR č. 45 z 29. januára 2014 k Návrhu Integračnej politiky SR. Uznesenie ukladá ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny predkladať na rokovanie vlády SR súhrnnú správu o stave plnenia cieľov a opatrení Integračnej politiky SR každoročne do 30. apríla počnúc rokom 2015.

¹⁵¹ Zdroj: <https://www.employment.gov.sk/sk/ministerstvo/integracia-cudzincov/zameranie-integracnej-politiky-sr.html> (citované 21. 4. 2016).

¹⁵² Zdroj: http://www.rokovania.sk/File.aspx/ViewDocumentHtml/Mater-Dokum-184443?prefixFile=m_ (citované 21. 4. 2016).

5.5.2 Integrácia špecifických skupín migrantov

Čo sa týka podpory integrácie MBS, v roku 2016 sa z prostriedkov ESF cez sekciu fondov EÚ plánuje realizácia národného projektu Podpora integrácie cudzincov v zariadeniach SPODaSK.¹⁵³ Projekt má zámer riešiť oblasť podpory integrácie tejto zraniteľnej skupiny¹⁵⁴ komplexne a systémovo. Aktivity projektu by sa mali zamerať na zefektívnenie práce s cudzincami, pre ktorých sú vykonávané opatrenia SPODaSK, vzdelávanie zamestnancov zariadení SPODaSK a úradov práce, zefektívnenie sociálno-psychologickej starostlivosti o cudzincov a zabezpečenie prístupu k medzinárodnej ochrane, právnomu poradenstvu a právnej pomoci pre cudzincov.

Do procesu integrácie osôb s udelenou medzinárodnou ochranou na Slovensku sa okrem štandardných aktérov zo štátneho a mimovládneho sektora v roku 2015 po prvýkrát začali zapájať aj dobrovoľníci z iniciatívy Kto pomôže (pozri podkapitolu 5.5).

Vláda SR v roku 2015 uložila MŠVVŠ SR zabezpečiť prostredníctvom univerzít tretieho veku štandardizovanú výučbu slovenčiny ako cudzieho jazyka a výučbu slovenských reálií pre žiadateľov o azyl a osoby s doplnkovou ochranou s účinnosťou od roku 2016. Pre najviac 30 sýrskych občanov s udeleným prechodným pobytom má tiež zabezpečiť 10-mesačný kurz slovenského jazyka a odbornej prípravy s účinnosťou od 1. septembra 2016.¹⁵⁵

V nadväznosti na migračnú situáciu vláda SR rozhodla o vytvorení prvého štátneho integračného programu pre osoby s udelenou medzinárodnou ochranou v prechodnom režime do 30. novembra 2015 a ako systémové riešenie integrácie tejto skupiny migrantov do 31. decembra 2016.¹⁵⁶ Uvedený štátny integračný program by sa mal stať nadstavbovým programom Integračnej politiky SR, a to najmä v oblasti bývania, vzdelávania a prístupu na trh práce. IOM ako koordinátor EMN na Slovensku v spolupráci s MÚ MV SR, ktoré bolo poverené prípravou programu, s cieľom získať poznatky a odporúčania od národných a zahraničných expertov, zorganizovala v Bratislave začiatkom decembra 2015 konferenciu EMN *Integračné programy pre osoby s medzinárodnou ochranou* a následne *Expertný okrúhly stôl* (pozri podkapitolu 3.5).

Novelizáciou zákona o azyle¹⁵⁷ sa od 20. júla 2015 v súlade s čl. 15 ods. 1 tzv. prijímacej smernice¹⁵⁸ skrátila lehota, po uplynutí ktorej sa umožní žiadateľom o udelenie azylu voľný prístup na trh práce z jedného roka na deväť mesiacov, bez potreby získať povolenie na zamestnanie. V prípade zamietnutia žiadosti o udelenie azylu ako neprípustnej alebo zjavne neopodstatnenej žiadatelia o azyl po uplynutí 9 mesiacov majú zabezpečený prístup na trh práce, ak súd rozhodne o odložení vykonateľnosti takéhoto rozhodnutia (t. j. prizná odkladný účinok opravnému prostriedku proti rozhodnutiu MV SR).

153 Zámer tohto národného projektu bol schválený na Komisii pri Monitorovacom výbore pre Operačný program Ľudské zdroje pre prioritné osi 2, 3 a 4 v roku 2015. V súčasnosti je projekt v štádiu prípravy žiadosti o nenávratný finančný príspevok. Prijímateľom národného projektu je ÚPSVaR a partnermi projektu DeD Dľaň Medzilaborce, IOM a CPP.

154 Z dôvodu veku, pôvodu z iného kultúrneho prostredia, neznalosti jazyka, ako aj neznalosti situácie v krajine, v ktorej sa nachádzajú (kultúra, tradície, náboženstvo), a nevedomosti o svojej rodine a pôvodnej krajine.

155 Uznesenie vlády SR č. 568/2015 z 21. októbra 2015 k Informácii o podpore aktivít mimovládnych organizácií pri humanitárnej a integračnej podpore utečencom predložených iniciátormi petície Výzva k ľudskosti.

156 Uznesenie vlády SR č. 568/2015 z 21. októbra 2015 k Informácii o podpore aktivít mimovládnych organizácií pri humanitárnej a integračnej podpore utečencom predložených iniciátormi petície Výzva k ľudskosti.

157 Novelizácia sa realizovala zákonom č. 131/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

158 Smernica EP a Rady 2013/33/EÚ z 26. júna 2013, ktorou sa ustanovujú normy pre prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu (prepracované znenie).

Po udelení azylu, poskytnutí doplnkovej ochrany alebo dočasného útočiska majú títo štátni príslušníci tretích krajín voľný prístup na trh práce¹⁵⁹ s tým, že sú zaradení medzi tzv. znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.¹⁶⁰

5.5.3 Občianstvo a naturalizácia

Vzhľadom na štátnych príslušníkov tretích krajín nedošlo v roku 2015 k žiadnemu vývoju. V roku 2015 nebol novelizovaný zákon NR SR č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve SR v znení neskorších predpisov.

5.5.4 Spolupráca a aktivity na miestnej úrovni

ZMOS pokračoval do konca júna 2015 s realizáciou projektu BUK: Budovanie kapacít na úrovni miestnej územnej samosprávy v oblasti integračnej politiky. Projekt financovaný z prostriedkov EIF má za cieľ formou testovania pilotných opatrení v prihlásených mestách (Svidník, Snina, Senec, Prievidza, Michalovce, od decembra/januára 2015 aj zapojenie miest Dolný Kubín a Banská Bystrica), ako aj ďalšími podpornými aktivitami pre mestá a obce ponúknuť pomoc miestnym orgánom a členskej základni ZMOS pri riadení integrácie ŠPTK na úrovni miestnej územnej samosprávy.¹⁶¹

5.5.5 Zapojenie krajín pôvodu

MPSVR SR bolo do ukončenia v júni 2015 odborným partnerom v nadnárodnom projekte IOM Headstart: Podpora integrácie pred odchodom (Headstart: Fostering Integration before Departure), ktorého cieľom bolo na základe zdieľaných informácií a dobrej praxe zvýšiť kapacity v krajinách pôvodu pri poskytovaní relevantných a efektívnych predodchodových integračných služieb pre migrantov z tretích krajín prichádzajúcich do EÚ prostredníctvom lepšieho sieťovania medzi európskymi krajinami navzájom a aj s cieľovými krajinami a prostredníctvom lepšej koordinácie predodchodových a popríchodových integračných služieb. Jedným z výstupov projektu bola aj príručka pre odborníkov z praxe o informačno-poradenských centrách v krajinách pôvodu *Running an Effective Migrant Resource Centre: a Handbook for Practitioners*.¹⁶²

SR v tejto oblasti momentálne neplánuje žiadne konkrétne aktivity.¹⁶³

5.5.6 Integračné projekty

Praktické opatrenia na integráciu cudzincov a výmenu skúseností sa aj v roku 2015 na Slovensku realizovali najmä medzinárodnými a mimovládnymi organizáciami v rámci pokračujúcich projektov z predchádzajúceho roka, ktoré boli financované z EIF¹⁶⁴:

159 T.j. bez povolenia na zamestnanie, potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta, ktoré zodpovedá vysokokvalifikovanému zamestnaniu, alebo potvrdenia o možnosti obsadenia voľného pracovného miesta.

160 Informácie poskytlo MPSVR SR.

161 Zdroj: <http://www.projektbuk.sk/> (citované 21. 4. 2016).

162 Zdroj: Bachtiková, Oboňová (2015): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2014. Európska migračná sieť, IOM Bratislava.

163 Informácie poskytlo MPSVR SR.

164 Zdroj: <http://www.minv.sk/?podporene-projekty-3> (citované 14. 3. 2016).

a) Projekty na podporu integrácie migrantov Migračné informačné centrum IOM na podporu integrácie cudzincov na Slovensku (Fáza VII)

Hlavným cieľom projektu bolo prispieť k efektívnej sociálnej, ekonomickej a kultúrnej integrácii cudzincov na Slovensku pomocou poradenských, vzdelávacích a informačných služieb. Projekt tiež podporoval efektívnu spoluprácu medzi komunitami cudzincov a majoritnou spoločnosťou a vytváral priestor pre interkultúrny dialóg, zároveň podporoval komunitný život cudzincov, skvalitňoval zručnosti vybraných predstaviteľov komunit cudzincov, čím vytvoril predpoklady na efektívne riešenie problematiky integrácie cudzincov.

Migračné informačné centrum (MIC) IOM s pobočkami v Bratislave a v Košiciach je prvým a doteraz jediným informačným centrom, ktoré od roku 2006 na Slovensku poskytuje ŠPTK komplexné služby „pod jednou strechou“ v oblasti právneho poradenstva, inklúzie na trh práce a podpory komunitného života migrantov. Okrem iného¹⁶⁵ MIC v Bratislave a Košiciach v roku 2015 uskutočnilo 8 *INFO dní pre cudzincov*. Poradenské dni pre cudzincov v roku 2015 využilo 138 cudzincov z 30 krajín. Model integrovaného poradenstva umožnil cudzincom na Slovensku vybaviť si agendu a na jednom mieste získať informácie naraz od právnych konzultantov MIC, príslušníkov OCP a pracovníkov úradov práce, oddelenia živnostenského podnikania, oddelenia štátneho občianstva a matrík a zdravotných poisťovní.¹⁶⁶

Právna poradňa pre pobyt a občianstvo 5

Projekt Ligy za ľudské práva, ktorého hlavným cieľom bolo poskytovanie právnej pomoci a právneho zastupovania štátnym príslušníkom tretích krajín a MBS vrátane právnej on-line poradne (pozri podkapitolu 4.1).¹⁶⁷

Bakhita IV

Projekt Slovenskej katolíckej charity, ktorého hlavným cieľom bola podpora integrácie MBS do spoločnosti prostredníctvom odborných služieb zameraných na ich optimálny psychosociálny rozvoj a adaptáciu (pozri podkapitolu 4.1).

Nové menšiny v obrazoch, tónoch a naživo

Projekt Nadácie Milana Šimečku, ktorého hlavným cieľom bola podpora procesu integrácie cudzincov do slovenskej spoločnosti prostredníctvom vzájomnej kultúrnej a spoločenskej výmeny medzi komunitami cudzincov a občanmi SR prostredníctvom vybranými komunikačnými prostriedkami (pozri podkapitolu 3.1.3).¹⁶⁸

¹⁶⁵ E-mailových, telefonických alebo osobných konzultácií, podpory vzdelávania – rekvilifikačných kurzov, individuálneho pracovného poradenstva, regionálnych multikultúrnych a informačných podujatí o migrácii a kultúrnej diverzite a terénnej práce v spolupráci s kultúrnymi mediátormi.

¹⁶⁶ Zdroj: <http://www.iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/757-iom-activities-and-achievements-2015> (citované 14. 3. 2016).

¹⁶⁷ Informácie poskytl OZP SEP MV SR.

¹⁶⁸ Informácie poskytl OZP SEP MV SR.

b) Projekty na podelenie sa o skúsenosti medzi odborníkmi a posilnenie ich kapacít Zlepšenie podmienok na trhu práce a podnikania štátnych príslušníkov tretích krajín

Projekt Slovak Business Agency (do februára 2014 Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania), ktorého cieľom je popis a zhodnotenie trhu práce a podmienok na podnikanie ŠPTK a návrh opatrení na zlepšenie ekonomickej integrácie ŠPTK (pozri podkapitolu 5.1.1 a 5.5.1).

BUK: Budovanie kapacít na úrovni miestnej územnej samosprávy v oblasti integračnej politiky

Projekt ZMOS (pozri podkapitolu 5.5.4).

Posilnenie interkultúrnych zručností a regionálnej spolupráce odborníkov pracujúcich s migrantmi v SR V

Projekt IOM, ktorého cieľom bolo budovanie kapacít odborníkov, ktorí poskytujú služby cieľovej skupine¹⁶⁹, pričom aktívna účasť kultúrnych mediátorov z jednotlivých cudzineckých komunit na projekte podporila vzájomnú interakciu dotknutých subjektov a zabezpečila zohľadnenie potrieb cudzincov.

V marci 2015 IOM zorganizovala dva dvojdnové tréningy pre príslušníkov OCP a pracovníkov úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, okresných úradov, CPP, MPSVR SR, mestských zastupiteľstiev a úradov samosprávneho kraja. Na tréningy naviazali dva workshopy v Banskej Bystrici a Trnave. Workshopy boli druhou časťou vzdelávacieho programu pre pracovníkov verejnej správy, ktorí pracujú s cudzincami z krajín mimo EÚ (pozri projekt MIC vyššie).¹⁷⁰

5.6 Poskytovanie informácií a zvyšovanie povedomia

5.6.1 Podmienky a možnosti/spôsoby legálnej migrácie

V roku 2015 nedošlo v rámci predpríchodovej informovanosti migrantov k zriadeniu informačno-konzultačných centier v krajinách pôvodu. Zriadenie centier uvádza ako jedno z opatrení Migračná politika SR z roku 2011 a Integračná politika SR z roku 2014.

V súčasnosti pokračujú v pokrývaní poskytovania informácií cudzincom o podmienkach vstupu, pobytu, práce, podnikania, štúdia a pod. ZÚ SR v zahraničí. Na Slovensku migranti získajú informácie a potrebné dokumenty na OCP PZ¹⁷¹, z ktorých bratislavská pobočka v roku 2015 rozšírila stránkové hodiny. Migranti z tretích krajín mohli v roku 2015 využiť helplinku, osobné konzultácie a webovú stránku MIC IOM¹⁷², kde získajú aktuálne informácie a brožúry v niekoľkých jazykoch, či online poradňu Ligy za ľudské práva¹⁷³. K dispozícii sú aj webové stránky MV

¹⁶⁹ Cieľovou skupinou tréningov boli zástupcovia OCP PZ, úradov práce, centier právnej pomoci, okresných úradov, inšpektorátov práce, takisto miest, obcí, vyšších územných celkov, ako aj zdravotných poisťovní.

¹⁷⁰ Zdroj: <http://iom.sk/sk/aktivita/17-aktivita/integracia-migrantov/18-posilnenie-interkulturnych-zrucnosti-a-regionalnej-spoluprace-odbornikov-pracujucich-s-migrantmi-v> (citované 14. 3. 2016).

¹⁷¹ Okrem prijímania žiadostí o pobyt OCP poskytujú štátnym príslušníkom tretích krajín a ich právnym zástupcom informácie vo vzťahu k legálnej migrácii.

¹⁷² Zdroj: <http://mic.iom.sk/en/> (citované 10. 1. 2016).

¹⁷³ Zdroj: <http://www.hrl.sk/> (citované 10. 1. 2016).

SR www.minv.sk, MZVaEZ SR www.mzv.sk, MPSVR SR www.employment.gov.sk, úradov práce www.upsvar.sk, online Imigračný portál EÚ¹⁷⁴, a siete EURES¹⁷⁵.

MIC tiež poskytol odborné poradenstvo a informácie a prezentoval svoje služby na predvýjazdovej príprave pre konzulárnych úradníkov na ZÚ SR v zahraničí v rámci školiaceho strediska MZVaEZ SR.¹⁷⁶

5.6.2 Zvyšovanie povedomia o migrácii na Slovensku

Vláda SR zaviazala MV SR, MPSVR SR a MŠVVŠ SR do roku 2016 vytvoriť a následne spravovať *informačný internetový portál o integrácii cudzincov v SR* ako komplexný a aktuálny zdroj informácií.¹⁷⁷ Od januára 2016 je dostupný na stránke MPSVR SR v sekcii Informácie pre cudzincov. Poskytuje základné informácie a vstupe a pobyte cudzincov na Slovensku, bývaní, zamestnávania a vzdelávania.¹⁷⁸

Do konca júna 2015 dobiehal v rámci EIF projekt Nadácie Milana Šimečku *Nové menšiny v obrazoch, tónoch a naživo* (pozri podkapitolu 5.5.6), ktorého hlavným cieľom bola podpora procesu integrácie cudzincov do slovenskej spoločnosti prostredníctvom vzájomnej kultúrnej a spoločenskej výmeny medzi komunitami cudzincov a občanmi SR vybranými komunikačnými prostriedkami. Do projektu sa zapojilo celkovo 12 komunit migrantov, zrealizovalo sa 10 dielov televíznej relácie na podporu integrácie cudzincov a uskutočnilo sa 10 komunitných podujatí pre širokú verejnosť (v rámci festivalu [fjúžn] a podujatí Nedelňa paráda, ktoré podporovali témy migrácie a integrácie cudzincov v SR.¹⁷⁹

V roku 2015 v rámci projektu *Migračné informačné centrum IOM na podporu integrácie cudzincov na Slovensku (Fáza VII)* – pozri podkapitolu 5.5.6 – centrum pripravilo 4 regionálne multikulturné a informačné podujatia o migrácii a kultúrnej diverzite. Základným zameraním podujatí bola podpora komunitného života prostredníctvom interkultúrneho dialógu najmä v regiónoch Slovenska v 4 vybraných mestách – v Prešove, Žiline, Banskej Bystrici a v Košiciach. Celkovo sa podujatí zúčastnilo viac ako 600 osôb.¹⁸⁰

EMN na Slovensku aj v roku 2015 pripravila podujatia určené pre verejnosť – premiéru hollywoodskeho filmu *The Good Lie* o sudánskych utečencoch presídlených do USA¹⁸¹ a diskusný večer *Európa alebo smrť?* spojený s premietaním zahraničného dokumentárneho filmu.¹⁸²

174 Zdroj: <http://ec.europa.eu/immigration/> (citované 10. 12. 2016).

175 Zdroj: <http://www.eures.sk/> (citované 14. 3. 2016).

176 Informácie poskytla IOM.

177 Úloha v nadväznosti na uznesenie vlády SR č. 568/2015 z 21. októbra 2015 k Informácii o podpore aktivít mimovládnych organizácií pri humanitárnej a integračnej podpore utečencom predložených iniciátormi petície Výzva k ľudskosti.

178 Zdroj: <https://www.employment.gov.sk/sk/informacie-cudzincov/> (citované 14. 3. 2016).

179 Informácie poskytol OZP SEP MV SR.

180 Zdroj: <http://www.iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/757-iom-activities-and-achievements-2015> (citované 14. 3. 2016).

181 Zdroj: <http://emn.sk/sk/aktivita-emn/stretnutia-a-konferencie/223-premietanie-filmu-the-good-lie-25-augusta-2015-bratislava.html> (citované 14. 3. 2016).

182 Zdroj: <http://emn.sk/sk/aktivita-emn/stretnutia-a-konferencie/225-diskusny-vecer-emn-europa-alebo-smrt-26-augusta-2015-bratislava.html> (citované 14. 3. 2016).

5.7 Garantovanie práv migrantov a nediskriminácia

Vláda SR 18. februára 2015 schválila *Celoštátnu stratégiu ochrany a podpory ľudských práv v SR*¹⁸³, ktorá sa týka zraniteľných skupín obyvateľstva vrátane migrantov a migrantiek. Zo stratégie vyplýva niekoľko úloh, ako napríklad komplexná analýza stavu uplatňovania a ochrany ľudských práv v SR, ktorú má MZVaEZ SR vypracovať do konca roka 2016.^{184, 185} Na jej základe sa vypracoval a prijal nový *Akčný plán predchádzania všetkým formám diskriminácie na roky 2015 – 2019*. Dôležitými zdrojmi na podporu aktivít akčného plánu budú okrem bežných aktivít projekty podporené z *operačného programu Ľudské zdroje (OP ĽZ)*¹⁸⁶ a *Efektívna verejná správa (OP EVS)*.¹⁸⁷

V októbri 2015 bola Rada vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť poverená zriadením *pracovnej skupiny rady pre práva utečencov a migrantov*, ktorá pripraví pre radu podklady potrebné na jej ďalšiu činnosť týkajúcu sa dodržiavania ľudských práv utečencov a migrantov. Pracovnú skupinu bude viesť štátny tajomník MV SR a jej súčasťou budú zástupcovia zodpovedných rezortov, mimovládnych organizácií, občianskych združení a cirkevných spoločenstiev, ktoré sa zaoberajú pomocou utečencom a migrantom v SR a tiež zástupcovia komunit cudzincov žijúcich na Slovensku.¹⁸⁸ Rada vlády zároveň poverila Výbor pre deti a mládež *predložením informácie o situácii maloletých detí – cudzincov umiestnených v zariadeniach MV SR a MBS umiestnených v detských domovoch*.

Verejná ochrankyňa práv¹⁸⁹ pokračovala v roku 2015 v skúmaní podmienok v celách policajného zaistenia. V *Správe o výsledkoch prieskumu*¹⁹⁰ z februára 2015 dospela k záveru, že SR má vo vzťahu k celám rezervy v materiálnych podmienkach a v dodržiavaní záruk proti zlému zaobchádzaniu.¹⁹¹

Návrh *Koncepcie činnosti Centra právnej pomoci na roky 2016 – 2017* predpokladá v roku 2016 rekodifikáciu zákona o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi.

183 Uznesenie č. 71/2015 z 18. februára 2015 k návrhu Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v SR.

184 Zdroj: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=24253> (citované 14. 3. 2016).

185 Zdroj: <http://www.teraz.sk/slovensko/dala-zelenu-celostatnej-strategii-ludske/121156-clanok.html> (citované 14. 3. 2016).

186 OP ĽZ má špecificky alokované prostriedky na podporu predchádzania diskriminácie a ochrany pred ňou.

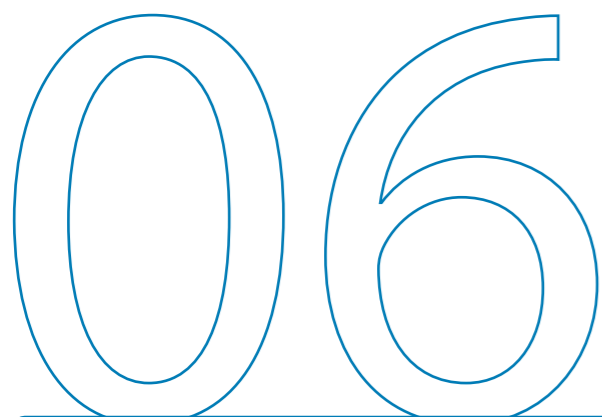
187 Informácie poskytol MPSVR SR.

188 Uznesenie Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť č. 140 z 15. októbra 2015.

189 V roku 2015 vykonávala funkciu VOP Jana Dubovcová. Viac informácií o nezávislom orgáne VOP v SR je dostupných na: <http://www.vop.gov.sk/> (citované 12. 3. 2016).

190 Správa o výsledkoch prieskumu ochrany a dodržiavania základných práv a slobôd osôb umiestnených v celách policajného zaistenia.

191 Zdroj: <http://www.vop.gov.sk/spravy-z-priekumov-a-priority-za-rok-2015> (citované 14. 3. 2016).

Migrácia a rozvoj

SR v roku 2015 nerealizovala osobitné aktivity alebo systémové opatrenia na podporu rozvojového vplyvu migrácie.¹⁹² Kroky Slovenska sa sústredili predovšetkým na zmenu mechanizmu realizácie oficiálnej rozvojovej pomoci a vzhľadom na vývoj nútenej a neregulárnej migrácie do EÚ sa jednou z kľúčových aktivít rozvojovej spolupráce SR stala humanitárna pomoc a dobrovoľné príspevky do fondov medzinárodných organizácií a EÚ.

Rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc

SR realizovala v roku 2015 rozvojovú spoluprácu a humanitárnu pomoc SR v súlade so *Strednodobou stratégiou rozvojovej spolupráce SR*¹⁹³ na roky 2014 až 2018 a *Zameraním bilaterálnej rozvojovej spolupráce SR na rok 2015*.¹⁹⁴ Vzhľadom na vzniknutú migračnú situáciu v Európe stratégia nebola a pravdepodobne nebude revidovaná.¹⁹⁵ Vývoj nútenej a neregulárnej migrácie do EÚ sa odzrkadlil na pripravovanom návrhu *Zamerania bilaterálnej rozvojovej spolupráce SR na rok 2016*¹⁹⁶, podľa

192 Napr. aktivity/opatrenia na začleňovanie migrácie do rozvojových a sektorálnych politík, na znižovanie odlivu mozgov (tzv. brain drain) v krajinách pôvodu alebo čo sa týka spolupráce s tretími krajinami v oblasti ekonomickej migrácie (napr. partnerstvá v oblasti pracovnej mobility a zriaďovanie tzv. Migration and Mobility Resource Centres), spolupráce s diaspórami a v súvislosti s remitenciami.

193 Stratégia stanovuje osem nosných programov bilaterálnej rozvojovej spolupráce SR: Program rozvojových intervencií, Program odovzdávania transformačných skúseností, Program podnikateľských partnerstiev, Program humanitárnej pomoci, Program vládnych štipendií, Program vysielania dobrovoľníkov a expertov do rozvojových krajín, Program rozvojového vzdelávania a verejnej informovanosti v SR, Program budovania kapacít. Stratégia vymedzuje pre SR nasledujúcich 10 teritoriálnych priorit: Afganistan, Keňa, Moldavsko (programové krajiny, s ktorými má SR uzatvorené osobitné rozvojové stratégie); Albánsko, Bielorusko, Bosna a Hercegovina, Gruzínsko, Kosovo, Ukrajina; a Južný Sudán (krajina s mimoriadnymi humanitárnymi a rozvojovými potrebami).

194 Zdroj: <http://www.slovakaid.sk/sk/dokumenty-publikacie/strategie-dokumenty> (citované 2. 4. 2016).

195 Informácie poskytlo MZVaEZ SR.

196 Zdroj: <http://www.rokovanie.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=24959> (citované 2. 4. 2016).

ktorého by mali byť Sýria a susedné krajiny Blízkeho a Stredného východu doplnené medzi teritoriálne priority ODA SR ako krajiny s mimoriadnymi rozvojovými a humanitárnymi potrebami.¹⁹⁷ Návrh počíta aj so zvýšením finančných prostriedkov na humanitárnu pomoc a od akademického roka 2017/2018 aj s vládnyimi štipendiami pre študentov zo Sýrie, ktorí by mohli od roku 2016 nastúpiť na desaťmesačný prípravný kurz slovenčiny a odbornej prípravy.^{198, 199}

V dôsledku vývoja nútenej a neregulárnej migrácie do EÚ sa v druhej polovici roka 2015 stala humanitárna pomoc jednou z kľúčových oblastí rozvojovej spolupráce SR. Situácia mala tiež sekundárny vplyv na mechanizmus poskytovania humanitárnej pomoci, kedy na jednej strane viedla k vytvoreniu funkčného vládno-mimovládneho partnerstva, na strane druhej poukázala aj na absenciu priebežného dopĺňania použiteľných materiálnych zásob.²⁰⁰

V roku 2015 SR vynaložila v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi na rozvojovú spoluprácu, humanitárnu pomoc a podporu riešenia príčin a dôsledkov krízovej situácie v oblasti nútenej a neregulárnej migrácie niekoľkonásobne viac finančných prostriedkov:

1. V rámci bilaterálnej humanitárnej pomoci (finančnej a materiálnej)²⁰¹ podporila SR krajiny zasiahnuté tzv. migračnou krízou celkovo sumou 1 201 950 EUR.
2. V rámci dobrovoľných príspevkov do fondov medzinárodných organizácií a EÚ poskytla SR
  - 300-tisíc eur do Svetového potravinového programu (WFP),
  - 50-tisíc eur do Finančného nástroja pre okamžitú stabilizáciu Iraku (UNDP)²⁰²,
  - 300-tisíc eur do Fondu pre migrantov a utečencov Rozvojovej banky Rady Európy,
  - 50-tisíc eur pre UNRWA na financovanie projektov pre palestínskych utečencov,
  - 10-tisíc eur do rozpočtu UNHCR,
  - 600-tisíc eur pre novovytvorený Núdzový zverenecký fond EÚ pre stabilitu a riešenie príčin neregulárnej migrácie a vysídlených osôb v Afrike, ktoré vláda SR schválila v roku 2015. Príspevok bude uhradený v priebehu rokov 2016 a 2017.²⁰³
3. Povinný príspevok do centrálneho rozpočtu IOM vo výške 81 845 CHF

Slovensko v roku 2015 taktiež deklarovalo dobrovoľné príspevky do fondov medzinárodných organizácií a EÚ súvisiace s tzv. migračnou krízou, ktorých poskytnutie schválila vláda SR vo februári 2016²⁰⁴:

- 3 milióny eur pre Regionálny zverenecký fond EÚ v reakcii na krízu v Sýrii (MADAD)²⁰⁵,

197 Rozšírenie teritoriálnych priorit vychádza zo základnej tézy Návrhu ďalšieho postupu SR na riešenie migračnej krízy, ktorý vláda SR prerokovala a uznesením č. 498/2015 schválila dňa 2. 9. 2015.

198 Zdroj: <http://www.webnoviny.sk/slovensko/clanok/1029787-slovensko-da-na-rozvojovu-pomoc-miliony-eur/> (citované 2. 4. 2016).

199 Uznesenie vlády SR č. 568 z 21. októbra 2015 Informácia o podpore aktivít mimovládnych organizácií pri humanitárnej a integračnej podpore utečencom predložených iniciátormi petície Výzva k ľudskosti ukladá MŠVVŠ SR zabezpečiť priznanie štipendií vlády SR v rámci rozvojových štipendií počas štúdia na verejných vysokých školách v SR pre max. 30 sýrskych občanov s udeleným prechodným pobytom na prvý stupeň vysokoškolského štúdia a 10-mesačný kurz slovenského jazyka a odbornej prípravy s účinnosťou od 1. septembra 2016.

200 Zdroj: http://slovakaid.sk/sites/default/files/zameranie_bilaterne_oda_2016_vlastny_materila_final_17_12_2015.pdf (citované 2. 4. 2016).

201 Finančná humanitárna pomoc nezahŕňa pomoc pre Ukrajinu, ktorá predstavuje samostatnú rozpočtovú položku v rámci spolupráce s Ukrajinou. Materiálna humanitárna pomoc môže byť realizovaná len na základe záverov koordinačnej porady s účasťou MZVaEZ SR a MV SR (prípadne ďalších zainteresovaných rezortov a organizácií) a po súhlasnom stanovisku oboch ministrov.

202 Funding Facility for Immediate Stabilization of Iraq.

203 Pôvodná suma 500-tisíc sa zvýšila po dohode s ostatnými členskými krajinami Vyšehradskej štvorky, ktorá hovorí o zvýšení príspevku V4 na tri milióny eur, čo skupine zabezpečuje hlasovacie právo v orgánoch zvereneckého fondu.

204 Zdroj: Návrh na poskytnutie dobrovoľných finančných príspevkov SR do fondov EÚ a OSN na aktivity súvisiace s riešením príčin migračnej krízy (uznesenie vlády SR č. 38 z 3. februára 2016). Dostupné na: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=25318> (citované 2. 4. 2016).

205 Príspevok tri milióny eur zabezpečuje Slovensku členstvo a hlasovacie právo v riadiacich orgánoch MADAD. Fond vznikol s cieľom reagovať

- 1,7 milióna eur pre fondy a programy v rámci systému OSN, ktoré sa podieľajú na riešení humanitárnych aspektov tzv. migračnej krízy, z toho pre Svetový potravinový program OSN (WFP) 300-tisíc eur, pre Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR) 600-tisíc eur, pre Detský fond OSN (UNICEF) 400-tisíc eur a pre Medzinárodnú organizáciu pre migráciu (IOM) 400-tisíc eur,
- 600-tisíc eur na podporu prevencie konfliktov a mediácie, z toho do Zvereneckého fondu pre mediáciu a preventívnu diplomáciu (DPA) 250-tisíc eur, do Zvereneckého fondu na podporu prevencie kríz a obnovy (UNDP) 100-tisíc eur, do Fondu OSN na podporu budovania mieru (PBF) 150-tisíc eur a do Zvereneckého fondu na podporu aktivít v oblasti reformy bezpečnostného sektora (DPKO) 100-tisíc eur,
- asi 10 mil. eur pre Fond pre utečencov v Turecku podľa dohody v rámci EÚ o výške príspevkov jednotlivých ČS EÚ. Príspevok SR bol po dohode stanovený vo výške 10 506 934 eur, ktorý bude vyplácaný postupne v rokoch 2016 – 2019. (Pozn.: tento príspevok nie je zahrnutý do vyššie uvedeného uznesenia vlády SR).

Materiálnu humanitárnu pomoc v oblasti migrácie poskytla SR v roku 2015 Ukrajine, Srbsku, Maďarsku, Slovinsku a Chorvátsku. Na materiálnej humanitárnej pomoci sa okrem štátnych inštitúcií podieľali nad rámec ODA aj mimovládne organizácie a súkromné firmy (napr. farmaceutické spoločnosti²⁰⁶ či obchodné reťazce).²⁰⁷

Cieľom prvého kola výziev na predkladanie žiadostí o dotácie na projekty oficiálnej rozvojovej pomoci SR v roku 2016 bude, v reakcii na ukladáciu časť uznesenia vlády SR²⁰⁸, rozšíriť doterajšie humanitárne aktivity slovenských organizácií a prispieť tak k stabilizácii podmienok migrantov na migračných trasách do EÚ a k zlepšeniu životných podmienok komunit utečencov v krajinách Blízkeho a Stredného východu susediacich so Sýriou. Projekty majú byť zamerané na základné vzdelávanie pre deti žijúce v utečeneckých táboroch v školskom roku 2016/2017 vrátane nevyhnutnej infraštruktúry, na vzdelávanie nižšieho a pomocného zdravotného personálu a na zabezpečenie humanitárnej pomoci pre obyvateľov vracajúcich sa do pôvodného prostredia a na migračných trasách do EÚ. Pôjde o zrýchlený projektový cyklus v súlade so spomínaným uznesením.²⁰⁹

Národná rada SR schválila 18. novembra 2015 nový zákon č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci s účinnosťou od 1. januára 2016, ktorý nahradil zákon č. 617/2007 o rozvojovej pomoci z roku 2007.²¹⁰ Od novej legislatívy MZVaEZ SR očakáva väčšiu flexibilitu a zlepšenie spolupráce tak na medzinárodnej úrovni, ako aj s partnerskými organizáciami v cieľových krajinách. Vznik zákona podnietilo programové vyhlásenie vlády, podľa ktorého sa vláda SR zameria na zvýšenie efektívnosti, pružnosti a transparentnosti poskytovania rozvojovej pomoci s cieľom dosiahnuť súčinnosť pri podpore ekonomických aktivít SR. Predložený návrh zákona preto mení doterajší mechanizmus realizácie oficiálnej rozvojovej pomoci – okrem iného umožnením vytvárania nových partnerstiev na získavanie zdrojov na rozvojovú pomoc zapojením občianskej spoločnosti (aj mimovládnych organizácií mimo Slovenska), samospráv, súkromného a akademického sektora, medzinárodných organizácií a ďalších subjektov a popri poskytovaní dotácií, finančných

na potreby utečencov zo Sýrie v susedných krajinách, neskôr sa portfólio krajín rozšírilo aj o dotknuté štáty západného Balkánu.

206 Napr. https://www.mzv.sk/web/belehrad/detail/-/asset_publisher/bZtjMy3iNwbo/content/ofthalmologicka-pomoc-pre-migrantov/10182?p_auth=fSYvU8YB&_101_INSTANCE_bZtjMy3iNwbo_redirect=%2Fweb%2Fbelehrad%2Fspravy%3Fstrana%3D2 (citované 2. 4. 2016).

207 Informácie poskytlo MZVaEZ SR.

208 Uznesenie vlády SR č. 568 z 21. októbra 2015 Informácia o podpore aktivít mimovládnych organizácií pri humanitárnej a integračnej podpore utečencom predložených iniciátormi petície Výzva k ľudskosti.

209 Informácie poskytlo MZVaEZ SR.

210 Zdroj: <http://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=5601> (citované 2. 4. 2016).

príspevkoch a vládnych štipendiách zavádza do právneho poriadku SR nové nástroje rozvojovej spolupráce – zadanie zákazky priamo v partnerskej krajine, darovanie hnutelného majetku štátu, odpustenie dlhu partnerskej krajine, poskytnutie zvýhodneného vývozného úveru a ďalšie nástroje, o ktorých rozhodne vláda.²¹¹ Novými nástrojmi v oblasti humanitárnej pomoci sú humanitárne dotácie a zadanie zákaziek umožňujúce SR flexibilnejšie reagovať na požiadavky medzinárodného spoločenstva.

211 Zdroj: https://www.mzv.sk/zahranicna_politika/oficialna_rozvojova_pomoc-aktuality/-/asset_publisher/O1f52wVJJAPL/content/novy-zakon-o-rozvojovej-pomoci-v-nr-sr (citované 2. 4. 2016).

Neregulárna migrácia a prevádzachstvo

SR dlhodobo vykazuje nízku mieru neregulárnej migrácie. Štatisticky ani v roku 2015 nezaznamenala prudký nárast neregulárnej migrácie: neoprávnené prekročenie štátnej hranice bolo zistené v podobnom rozsahu ako predchádzajúci rok (v 222 prípadoch, z ktorých bolo 92 občanov Ukrajiny a 42 občanov Afganistanu), k viac ako dvojnásobnému nárastu z 1 064 na 2 313 zistení však došlo pri neoprávnených pobytoch na území Slovenska. Najpočetnejšiu skupinu tvorili občania Ukrajiny (775, z toho 619 osôb bolo zistených na hraničnom priechode pri výstupe zo SR), Sýrie (576), Afganistanu (223) a Iraku (136). Celkovo bolo v roku 2015 zistených 2 535 prípadov neregulárnej migrácie, z ktorých sa 867 prípadov týkalo občanov Ukrajiny, 582 prípadov občanov Sýrie, 265 prípadov občanov Afganistanu a 146 prípadov občanov Iraku.²¹² Štatistiky týkajúce sa prevádzachstva sú uvedené v Tabuľkách 4 a 5 v Prílohe a bližšie popísané v podkapitole 4.3.1.

V súvislosti so situáciou v oblasti migrácie do EÚ Slovensko v roku 2015 nepristúpilo k dočasným hraničným kontrolám a nezaznamenalo tlak na vonkajšiu hranicu SR. Strategickými dokumentmi v oblasti neregulárnej migrácie na Slovensku je nový *Národný plán riadenia kontroly hraníc SR na roky 2015 – 2018* a *Schengenský akčný plán SR*, ktorý je priebežne aktualizovaný.

212 Zdroj: http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/hranicna_a_cudzinecka_policia/rocniky/rok_2015/2015-rocnika-UHCP-SK.pdf (citované 2. 4. 2016).

Slovensko v septembri 2015 pristúpilo k dočasným opatreniam na slovensko-rakúskych a slovensko-maďarských hraničných priechodoch. Opatrenie bolo reakciou na dočasné zavedenie hraničných kontrol Nemecka na svojich hraniciach s Rakúskom.²¹³

7.1 Posilnenie hraničného manažmentu na vonkajších hraniciach

7.1.1 Opatrenia na kontrolu hraníc

V roku 2015 bol v úsekoch štátnej hranice OHK PZ Ulič a OHK PZ Ublá od HZ 92 po HZ 129 inštalovaný distribuovaný komponent EBAS MS na zber údajov v počte 47 ks v celkovej dĺžke 5 823,22 m. S pomocou detekčného a monitorovacieho systému – distribuovaných komponentov EBAS MS na zber údajov – je možné presnejšie monitorovať pohyb osôb v priestore hranice, ktoré by sa mohli pokúsiť o nedovolené prekročenie ŠH SR s Ukrajinou v priestore mimo hraničného priechodu, čím sa zvýši schopnosť príslušníkov OHK PZ kontrolovať a dohliadať na neoprávnené prekračovanie vonkajšej pozemnej hranice SR s Ukrajinou.

V rámci priority 1 EBF „Podpora ďalšieho postupného vybudovania integrovaného systému správy vonkajších hraníc vo vzťahu ku kontrole osôb a dozoru nad vonkajšími hranicami“ bol implementovaný jeden projekt ÚHCP P PZ a jeden projekt Finančného riaditeľstva SR:

Prioritou projektu ÚHCP P PZ Opatrenia na ochranu severného úseku pozemnej slovensko-ukrajinskej hranice detekčným a monitorovacím systémom bola podpora ďalšieho postupného vybudovania integrovaného systému správy vonkajších hraníc vo vzťahu ku kontrole osôb a dozoru na vonkajších hraniciach. Cieľom tiež bolo vytvoriť lepšie technické podmienky na zabezpečenie zvýšenia účinnosti v oblasti kontroly a dozoru na vonkajších hraniciach schengenského priestoru vrátane kontroly neregulárnej migrácie a inej cezhraničnej trestnej činnosti v severnom úseku štátnej hranice SR s Ukrajinou. Rozšírením počtu distribuovaných komponentov v severnom úseku štátnej hranice SR s Ukrajinou sa vytvorila možnosť získať informácie o neoprávnených prekročeníach štátnej hranice. Projekt bol implementovaný od 1. apríla 2015 do 30. júna 2015.²¹⁴

Cieľom projektu Finančného riaditeľstva SR s názvom Nákup špeciálnych dopravných prostriedkov s cieľom zvýšenia efektivity a kvality výkonu kontroly, dozoru a ochrany na vonkajšej hranici schengenského priestoru bolo zabezpečiť efektívne monitorovanie schengenskej hranice s Ukrajinou so zameraním na zabránenie neoprávneného prekračovania osôb a nelegálnej prepravy tovaru nákupom špeciálnych dopravných prostriedkov vhodných na ochranu zložitého terénu na tomto úseku vonkajšej hranice. Projekt bol implementovaný od 17. apríla 2014 do 30. júna 2015.

V rámci priority 4 EBF „Podpora budovania informačných systémov potrebných na implementovanie právnych nástrojov EÚ v oblasti vonkajších hraníc a víz“ sa realizoval projekt MZVaEZ SR Obmena a kompletizácia hardvérových komponentov systému národnej časti VIS na zastupiteľských úradoch SR. V rámci projektu sa zrealizoval nákup a inštalácia hardvérového vybavenia pre 36 ZÚ SR v zahraničí s cieľom zabezpečiť udržanie funkčnosti národnej časti vízového informačného systému a jeho bezproblémového využívania v celoeurópskom meradle v oblasti spracovania a výmeny vízových údajov. Projekt sa implementoval od 1. júla 2014 do 30. júna 2015.

213 Zdroj: <http://www.aktuality.sk/clanok/304098/slovensko-poslalo-policijov-na-hranice-foto/> (citované 2. 4. 2016).

214 Informácie poskytl OZP SEP MV SR a ÚHCP P PZ.

Schengenský informačný systém (SIS II)

V rámci priority 5 EBF „Podpora efektívneho a účinného uplatňovania právnych nástrojov EÚ v oblasti vonkajších hraníc a víz, najmä Kódexu schengenských hraníc a Európskeho vízového kódexu“ sa implementoval projekt ÚHCP P PZ Zabezpečenie vybavenia školiacej miestnosti ÚHCP P PZ pre potreby vzdelávania príslušníkov hraničnej a cudzineckej polície. Realizáciou projektu sa vytvorili podmienky na odborné vzdelávanie a prípravu príslušníkov hraničnej a cudzineckej polície s využitím modernej didaktickej techniky a inovatívnej metódy výučby. Zlepšenie podmienok vzdelávacieho procesu sa zabezpečilo vybavením školiacej miestnosti, a to dodaním nových technických zariadení, ako sú počítačové zostavy, interaktívna tabuľa či multifunkčné laserové zariadenie. Projekt sa realizoval od 5. septembra 2014 do 30. júna 2015.

Európsky systém hraničného dozoru (EUROSUR)

Z Národného plánu riadenia kontroly hraníc SR na roky 2015 až 2018 (ktorý tvorí prílohu k uzneseniu vlády Slovenskej republiky č. 128/2015 z 18. marca 2015) vyplýva pre MV SR aj úloha „Zriadiť pracovnú stanicu systému EUROSUR s výstupom na ÚHCP P PZ, prípadne aj v iných útvaroch, ak to vyplynie ako požiadavka vyplývajúca z implementácie nariadenia o systéme EUROSUR“. Uvedená úloha sa začala v roku 2015 realizovať žiadosťou ÚHCP P PZ o zriadenie pracovnej stanice systému EUROSUR. Systém EUROSUR bude ÚHCP P PZ využívať najmä pri analýze rizík, sledovaní a riadení výkonu hraničného dozoru na vonkajšej hranici SR s Ukrajinou. Zriadenie pracovnej stanice systému EUROSUR na ÚHCP P PZ sa predpokladá do konca roku 2016.

Dňa 4. marca 2015 riaditeľ ÚHCP P PZ podpísal *Memorandum o porozumení pre komunikačnú sieť EUROSUR* uzavreté medzi MV SR a agentúrou Frontex. Agentúra Frontex podľa nariadenia o EUROSURE²¹⁵ vytvorí a spravuje komunikačnú sieť na účely poskytovania komunikačných a analytických nástrojov a umožnenia výmeny neutajovaných citlivých a utajovaných skutočností bezpečným spôsobom a v takmer reálnom čase s národnými koordinačnými centrami a medzi nimi. Memorandum popisuje spôsob zriadenia bezpečnej komunikačnej siete EUROSUR, obsahuje práva a povinnosti agentúry Frontex a ČŠ počas operačného používania siete.

Odporúčaním Komisie z 15. decembra 2015 bola prijatá *Praktická príručka na vykonávanie a riadenie Európskeho systému hraničného dozoru (príručka EUROSUR)*. V tejto súvislosti bol doplnený rozkaz riaditeľa ÚHCP P PZ č. 7/2014 na zabezpečenie plnenia úloh súvisiacich s činnosťou európskeho systému hraničného dozoru (EUROSUR) v SR, kde bolo RHCP Sobrance (ktoré na základe uvedeného rozkazu plní úlohy Národného koordinačného centra pre systém EUROSUR) uložené používať príručku EUROSUR ako hlavný nástroj pri vykonávaní nariadenia o EUROSURE¹⁸⁸.

Politiky, tréningy a cezhraničná spolupráca

Vláda SR schválila 18. marca 2015 nový *Národný plán riadenia kontroly hraníc na roky 2015 – 2018*. Ide o hlavný strategický dokument pre oblasť rozvoja integrovaného riadenia hraníc v SR, ktorý nadväzuje na národný plán na roky 2010 – 2014. Medzi jeho opatrenia patrí napríklad dokončenie statických kontrolných systémov v severnom úseku hranice s Ukrajinou (vybudovanie 20 km detekčného monitorovacieho systému v severnom úseku vonkajšej hranice SR s Ukrajinou), sledovanie vývoja bezpečnostnej situácie na vonkajšej hranici SR s Ukrajinou a v prípade

jej zhoršenia zabezpečenie zvýšenia tabuľkových stavov OHK PZ v pôsobnosti RHCP Sobrance, dobudovanie a obnovenie kamerového systému na tzv. schengenských letiskách (v Bratislave, Poprade a v Košiciach).²¹⁶

Vláda SR na svojom zasadnutí 3. 11. 2015 prijala uznesenie č. 600/2015 k návrhu na zvýšenie počtu miest príslušníkov PZ a miest zamestnancov MV SR – v prípade PZ 300 na *vytvorenie zahraničnej policajnej jednotky na ochranu schengenskej hranice EÚ*, ktorá bude v priebehu 24 hodín pripravená vycestovať do zahraničia na riešenie krízových situácií, v prípade MÚ MV SR sa počet miest zvýši o 20. Vysielanie policajtov sa môže realizovať na základe bilaterálnych dohôd s jednotlivými krajinami EÚ o policajnej výpomoci. Taktiež budú pôsobiť pri spoločných akciách EÚ organizovaných agentúrou Frontex. Títo policajti budú prioritne pripravení na plnenie úloh v zahraničí, môžu sa však využiť aj v rámci SR. Podnetom je naliehavá potreba posilnenia personálnych kapacít MV SR v súvislosti s aktuálnym vývojom migračných tokov v európskom priestore, plnením medzinárodných záväzkov SR v oblasti uplatňovania migračnej politiky, ako aj koordinovaným prijímaním príslušných bezpečnostných opatrení²¹⁷.

Príslušníci služby hraničnej a cudzineckej polície sa pravidelne zúčastňujú vzdelávacích aktivít organizovaných agentúrou Frontex, čím sú prakticky začlenení do procesu vzdelávania a prehľbovania odborných vedomostí nielen na národnej úrovni, ale aj na úrovni EÚ. V zmysle Národného plánu riadenia kontroly hraníc SR na roky 2015 až 2018 sa v podmienkach ÚHCP P PZ vzdelávanie realizuje vzdelávacími aktivitami a projektmi, ktoré vychádzajú z aktuálneho schengenského acquis, výsledkov analýzy rizík, ale aj nových trendov v oblasti pozmeňovania a falšovania cestovných dokladov, boja proti prevádzachstvu a obchodovaniu s ľuďmi. Pri tvorbe vzdelávacích osnov sa veľký dôraz kladie aj na oblasť ochrany a dodržiavania ľudských práv a slobôd, čo sa odráža na úzkej spolupráci s mimovládnyimi organizáciami a tretím sektorom.²¹⁸ Na základe odporúčaní z aktualizovaného schengenského katalógu by mal byť dôraz kladený najmä na odbornú prípravu, pravidelné hodnotenia, program odbornej prípravy počas pracovného času (napr. vhodný vzdelávací materiál dostupný na mieste výkonu služby, elektronické vzdelávanie, opakovacie kurzy realizované po určitých obdobiach výkonu služobnej činnosti) a na schopnosť policajtov komunikovať v cudzích jazykoch.²¹⁹

Čo sa týka praktickej cezhraničnej spolupráce pri ochrane vonkajších hraníc EÚ, dňa 12. 10. 2015 sa zástupcovia SR a Maďarska dohodli na vyslaní 50 príslušníkov PZ²²⁰ na vykonávanie hliadkovej činnosti na maďarsko-srbskej hranici s termínom začatia vyslania 20. 10. 2015 na obdobie jedného mesiaca.²²¹ SR zabezpečila pre vyslaných policajtov výstroj a výzbroj, zariadenia na nočné videnie a motorové vozidlá. Maďarská strana zabezpečila ubytovanie, stravu a pohonné hmoty.^{222, 223}

216 Zdroj: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy-2&sprava=vlada-schvalila-narodny-plan-riadenia-kontroly-hranic-sr-na-roky-2015-az-2018> (citované 2. 4. 2016).

217 Uznesenie vlády SR č. 300/2015 zo dňa 3. 11. 2015.

218 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

219 Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

220 Ide o najpočetnejšiu jednotku v doterajšej histórii PZ, ktorá pôsobí v zahraničí. Je zložená z 20 policajtov ÚHCP P PZ so skúsenosťami s ochranou hraníc, ktorých dopĺňajú príslušníci obvodných policajných oddelení najmä z južných častí Slovenska z Košického a Banskobystrického kraja. SR zabezpečila pre vyslaných policajtov výstroj a výzbroj, zariadenia na nočné videnie a motorové vozidlá. Maďarská strana zabezpečila ubytovania, stravu a pohonné hmoty.

221 Rozhodnutie SR vyslať príslušníkov PZ do Maďarska s cieľom ochrany vonkajších hraníc EÚ SR vníma ako potvrdenie solidarity v rámci V4. V danom období patrila maďarská hranica k najexponovanejším úsekmi vonkajšej hranice EÚ. Krok vlády SR je plne v súlade s platnou legislatívou EÚ, osobitne s Rozhodnutím Rady o zintenzívnení cezhraničnej spolupráce, najmä v boji proti terorizmu a cezhraničnej trestnej činnosti (tzv. Prümské rozhodnutie). Rozhodnutie SR je tiež v súlade s vyhlásením prijatým na mimoriadnom zasadnutí Európskej rady venovanom migrácii dňa 23. septembra 2015, ktoré potvrdzuje potrebu riešiť dramatickú situáciu na vonkajších hraniciach EÚ.

222 Informácia o vyslaní príslušníkov PZ na výkon hliadkovej činnosti na územie Maďarska, číslo materiálu UV-35043/2015, informácie dostupné na <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=25052> (citované dňa 24. 1. 2016).

223 Zdroj: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy-2&sprava=slovenskych-policajtov-pomahajucich-chronit-vonkajsiu-schengensku-hranicu-v>

215 Nariadenie EP a Rady č. 1052/2013 zo dňa 22. októbra 2013, ktorým sa zriaďuje Európsky systém hraničného dozoru (EUROSUR).

Dňa 6. novembra 2015 SR podobne vyslala na mesiac 20 príslušníkov PZ na hliadkovanie slovin-sko-chorvátskej hranice a na udržanie verejného poriadku vo vnútrozemí v súvislosti s migračnou situáciou v krajine.²²⁴

7.1.2 Spolupráca s tretími krajinami v oblasti hraničného manažmentu

V oblasti bilaterálnej a multilaterálnej spolupráce SR s tretími krajinami, ktorej cieľom by bolo posilnenie operačnej kapacity v boji proti neregulárnej migrácii a posilnenie kontroly vonkajších hraníc, nedošlo v roku 2015 k podpisu žiadnej dohody.

SR plne uplatňuje readmisné dohody ako bilaterálne, tak na úrovni EÚ a nezaznamenala problémovú spoluprácu s tretími krajinami. Na praktické využívanie readmisných dohôd má vplyv najmä skladba neregulárnych migrantov a spôsob ich nelegálneho vstupu na územie SR či zotrvania na našom území. Z objektívneho hľadiska je teda najviac používanou dohodou Dohoda medzi EÚ a Ukrajinou o readmisii²²⁵.

V roku 2015 pokračovali odborníci MV SR na oblasť hraníc v aktivitách poradnej komisie, ktorá sa podieľa na ochrane pozemnej hranice USA s Mexikom. Spolupráca SR s USA spočíva vo výmene informácií a testovaní technológií.²²⁶

Dňa 2. júna 2015 bola v Moskve podpísaná *Dohoda medzi vládou SR a vládou Ruskej federácie o spolupráci v boji proti nelegálnej migrácii*²²⁷ a nadobudla platnosť 25. septembra 2015. Dohoda vymedzuje spoluprácu vo výmene:

- štatistických, právnych a vedecko-metodických informácií o zistených porušeníach migračných právnych predpisov a o kanáloch nelegálnej migrácie; o právnických osobách a taktiež fyzických osobách pôsobiach na územiach štátov zmluvných strán, zapojených do nelegálnej migrácie; o spôsoboch získania víz a iných dokumentov a o ich použití na účel nelegálnej migrácie; o právnych migračných predpisoch štátov zmluvných strán, okrem iného o úprave migračných procesov, o spôsobe poskytovania azylu a občianstva, o organizácii boja s nelegálnou migráciou a taktiež o zmenách v uvedených okruhoch právnych predpisov; o praxi a opatreniach zameraných na predchádzanie nelegálnej migrácie; o metódach regulovania vonkajšej migrácie;
- osobných údajov o osobách, ktoré sa nelegálne zdržiavajú na územiach oboch štátov;
- osobných údajov o osobách nelegálne vykonávajúcich pracovnú činnosť na územiach oboch štátov.²²⁸

²²⁴ -madarsku-po-mesiaci-vystriedali-kolegovia (citované 2. 4. 2016).

²²⁴ Zdroj: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy&sprava=do-slovin-ska-zapasiaceho-s-vlnou-migrantov-odisli-pomahat-slovenski-policialti> (citované 2. 4. 2016).

²²⁵ Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

²²⁶ Zdroj: <http://spravy.pravda.sk/domace/clanok/341370-slovenski-experti-pomahaju-americom-strazit-mexicku-hranicu/> (citované 2. 4. 2016).

²²⁷ Na základe uznesenia vlády č. 287 z 27. mája 2015 k návrhu na uzatvorenie Dohody medzi vládou SR a vládou Ruskej federácie o spolupráci v boji proti nelegálnej migrácii, dostupné na <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=24656>.

²²⁸ S cieľom zistenia/určenia totožnosti a právneho statusu osôb podľa písmena b) a c) si môžu krajiny vymieňať nasledovné osobné údaje: priezvisko, meno, meno po otcovi (pri existencii takého) v latinskom a ruskom prepise; pohlavie; dátum narodenia; miesto narodenia; občianstvo; číslo platného a zaregistrovaného dokladu na vycestovanie do zahraničia v súlade s právnymi predpismi štátu občianstva; o existencii priestupkovej zodpovednosti; o existencii trestnej zodpovednosti; o evidencii (registrácii) v mieste pobytu (bydliska) na území štátov zmluvných strán; o nepovolení vstupu na územia štátov zmluvných strán alebo o obmedzení vycestovania z územia štátov zmluvných strán s uvedením ich lehôt; fotografické zobrazenia; daktyloskopická informácia (ak existuje).

V prípade potreby môžu podľa Dohody krajiny realizovať výmenu skúseností a poskytovanie praktickej pomoci v otázkach, ktoré vznikajú v procese spolupráce v týchto formách:

- príprava a zvyšovanie kvalifikácie pracovníkov kompetentných štátnych orgánov, ktorí sa zaoberajú otázkami migrácie, vrátane organizovania seminárov a stáží v danej oblasti;
- vytvorenie pracovných skupín a výmena expertov;
- uskutočňovanie vedecko-praktických konferencií, seminárov a využívanie iných foriem spolupráce, ktoré vyžadujú spoločné postupy;
- oboznámenie sa s prácou územných orgánov a podriadených organizácií a úradov kompetentných štátnych orgánov;
- realizácia spoločných projektov s účasťou medzinárodných organizácií.

Dohoda nebráni zmluvným stranám rozpracovávať a rozvíjať aj iné smery spolupráce.²²⁹

7.2 Opatrenia proti zneužívaniu legálnych spôsobov migrácie

7.2.1 Vízová liberalizácia

V roku 2015 sa nerealizovali osobitné opatrenia zamerané na monitorovanie vplyvu bezvízového režimu v SR.

7.2.2 Zlúčenie rodiny

V roku 2015 nedošlo v SR k legislatívnym zmenám ani novým opatreniam v tejto oblasti. Čo sa týka počtu prípadov zneužitia zlúčenia rodiny, bolo útvaram NJBPNM ÚHCP P PZ v roku 2015 podaných 11 podnetov pre podozrenie zo zneužitia inštitútu zlúčenia rodiny, z ktorých bolo v 8 prípadoch vznesené obvinenie proti 13 osobám podľa § 356 Trestného zákona^{230, 231}.

7.2.3 Štúdium

V roku 2015 nedošlo v SR k legislatívnym zmenám v tejto oblasti. SR naďalej zaznamenáva ojedinelé prípady zneužitia povolenia na prechodný pobyt na účel štúdia. V roku 2015 boli podané 2 podnety na začatie trestného stíhania pre podozrenie z napomáhania zneužitia povolenia na prechodný pobyt na účel štúdia, pričom jeden prípad je stále v štádiu vyšetrovania. V jednom prípade bolo vznesené obvinenie z trestného činu prevádzachstva dvom osobám podľa § 356 Trestného zákona.²³²

SR nezberá štatistiky týkajúce sa zneužívania povolenia na prechodný pobyt na účel štúdia. Zneužitie povolenia vo všeobecnosti vyústi do zrušenia alebo neobnovenia pobytu, čo sa však neviduje ako zneužitie daného inštitútu.²³³

²²⁹ Zdroj: https://www.mzv.sk/zahranicna_politika/medzinarodne_zmluvy-vsetky_zmluvy (citované 2. 4. 2016).

²³⁰ § 356 Trestného zákona: Kto v úmysle získať pre seba alebo iného priamo či nepriamo finančnú výhodu, alebo inú materiálnu výhodu osobe, ktorá nie je občanom SR alebo občanom iného členského štátu EÚ, alebo občanom zmluvného štátu Dohody o EHP, alebo nemá trvalý pobyt na ich území, umožní alebo pomáha zotrvať, alebo sa nedovolene zamestnať na území SR, iného členského štátu EÚ alebo zmluvného štátu Dohody o EHP, potrestá sa odňatím slobody na dva až osem rokov.

²³¹ Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

²³² Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

²³³ Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

7.2.4 Falošné alebo pozmenené cestovné doklady

SR zaznamenala na svojom území v roku 2015 nárast zistených falošných a pozmenených dokumentov (CP, IDK, PNP, víza, priechodové pečiatky, podporné doklady). V roku 2015 bolo zistených 235 osôb s falšovanými alebo pozmeňovanými cestovnými, pobytovými a inými dokumentmi. V týchto prípadoch bolo celkovo odhalených 180 dokladov a 244 odtlačkov priechodových pečiatok. Najčastejšie sú falšované alebo neoprávnene získané priechodové pečiatky zisťované pri vstupe a výstupe zo SR na HP na pozemnej hranici. Zaznamenaný bol nárast zistených falšovani v porovnaní s rokom 2014, v CP päťnásobne, IDK štvornásobne, ako aj v iných dokladoch (lekárske posudky, registre trestov, karty o trvalom pobyte, doklady o nadobudnutí štátneho občianstva, vodičské preukazy, víza, povolenia na pobyt, matričné doklady, doklady o vzdelaní).

Na letisku M. R. Štefánika sa ešte počas mesiaca august objavil nový modus operandi, kde štátni príslušníci Ukrajiny predkladali pri hraničnej kontrole pravé doklady Maďarska. Fotografia a aj odtlačky prstov v cestovných pasoch patrili predkladateľovi (UKR), ale osobné údaje patrili inej osobe (HUN). Okrem cestovných pasov predkladali aj ďalšie podporné doklady, ktoré boli takisto vydané neoprávnene v dôsledku korupcie v Maďarsku. Dva prípady boli zaznamenané aj na HP na pozemnej hranici.

Najčastejším spôsobom falšovania a pozmeňovania cestovných pasov na pozemnej hranici je aj naďalej vykonanie neoprávnených zásahov (poškodenie, prekrytie určitej časti, odstránenie mokrych pečiatok). V cestovných pasoch mali cudzinci chemicky alebo mechanicky odstránené pečiatky zastupiteľských úradov o zamietnutí víza, ktoré boli najčastejšie prekrývané použitými Egyptskými vízovými nálepkami. K týmto nálepkám boli v niektorých prípadoch dodatočne odtlačené priechodové pečiatky Egypta bez fluorescenčnej reakcie. Vyskytli sa aj prípady, v ktorých boli na prekrytie zmeny v pase použité maďarské, poľské a slovenské víza. Cudzinci použitými vízovými nálepkami prekrývali pečiatky zastupiteľských úradov o zamietnutí víza, aby im na inom zastupiteľskom úrade bolo vízum udelené.

Na oddeleniach cudzineckej polície boli najčastejšie predkladané falošné lekárske posudky, ktoré potvrdzujú, že cudzinci netrpia chorobou, ktorá ohrozuje verejné zdravie. Takýto posudok vydáva lekár so špecializáciou v odbore infektológia. Vo väčšine prípadov boli sfalšované lekárske posudky a lekárske potvrdenia zo zdravotníckych zariadení v Košiciach a v Martine. V prípade falošných lekárskech posudkov bola popisná časť posudku vyhotovená inou tlačovou technikou (atramentová tlač) ako na pravom lekárskom posudku. Odtlačok pečiatky oprávnenej osoby bol vyhotovený takisto farebnou atramentovou tlačovou technikou, pričom pravý odtlačok pečiatky oprávnenej osoby na pravom lekárskom posudku je odtlačený a vyhotovený modrou farbou. V prípadoch pozmenených lekárskech posudkov boli odtlačené imitácie (napodobneniny) pečiatok a podpis lekára bol naskenovaný a vytlačený atramentovou tlačiarňou.

Falošné priechodové pečiatky sú zisťované aj mimo územia SR – na GK Užhorod. Došlo k poklesu prípadov zistených neregulárnych priechodových pečiatok, ale bol zaznamenaný nárast prípadov pozmenených pasov. Išlo o rovnaký modus operandi ako na pozemnej hranici. V dvoch prípadoch boli čiastočne odstránené mokré pečiatky zastupiteľského úradu prekryté falošnými vízami Vietnamu.

Na základe výstupov analýzy rizík vykonanej Frontexom a zadefinovaní vnútro-schengenských liniek ako potenciálnych rizikových miest výskytu falošných dokladov bolo navrhnuté vykonávanie kontrol vytipovaných osôb na týchto linkách.²³⁴

7.2.5 Právo na voľný pohyb

Nenastal žiadny vývoj. V roku 2015 SR nerealizovala osobitné zmeny alebo opatrenia, ktoré by sa týkali práva na voľný pohyb.

7.3 Boj proti napomáhaniu neregulárnej migrácii (prevádzachstvu)

7.3.1 Politiky, opatrenia, aktivity a zber štatistík

V súvislosti s riešením problematiky nelegálnej migrácie útvár NJBPNM spolupracuje s útvarmi RHCP, ktoré participujú na ochrane štátnej hranice, a to aj súčinnosťnými stretnutiami riaditeľa NJBPNM a vedúcich OČaV s jednotlivými riaditeľmi RHCP. Ďalej je rozvinutá spolupráca s útvarmi P PZ pri konkrétnych realizáciách prípadov, kde sa do akcií zapájajú viaceré zložky P PZ. Predmetom činnosti skupiny bola úzka spolupráca jej jednotlivých členov v boji proti neregulárnej migrácii a prevádzachstvu najmä vo vzťahu k ochrane schengenskej hranice, ale tiež poskytovanie, výmena a sprostredkovanie dôležitých relevantných informácií, ktoré významnou mierou ovplyvnili úspešné zrealizovanie a následné vyšetrovanie 9 prípadov trestnej činnosti súvisiacej s nelegálnou migráciou a nedovoleným prekročením štátnej hranice SR realizovaných pracovníkmi NJBPNM ÚHCP P PZ.²³⁵

SR neeviduje problémy pri zbere štatistických údajov v oblasti prevádzachstva. Podľa národných štatistík bolo v priebehu roka 2015 zdokumentovaných 659 neregulárnych migrantov (356 v roku 2014). Z celkového počtu 98 podozrivých osôb (81 v roku 2014) bolo vznesené obvinenie proti 82 osobám pre trestný čin prevádzachstva a bolo odsúdených 81 prevádzachčov (36 v roku 2014), (pozri Tabuľky 4 a 5 v Prílohe).²³⁶ Nárast počtu prevádzachovaných osôb súvisí aj so zavedením dočasných opatrení na slovensko-rakúskych a slovensko-maďarských hraničných priechodoch v septembri 2015, ktoré boli okrem iného zamerané na odhaľovanie prevádzachstva migrantov a boli reakciou na dočasné zavedenie hraničných kontrol Nemecka na svojich hraniciach s Rakúskom.²³⁷

7.3.2 Monitorovanie a identifikácia migračných trás

SR zatiaľ nezriadila inštitút imigračných styčných dôstojníkov, ale *Národný plán riadenia kontroly hraníc SR na roky 2015 – 2018* počíta s ich postupným vysielaním.²³⁸

Medzi dlhodobé opatrenia patrí identifikovanie, monitorovanie a zhromažďovanie informácií o nelegálnej migrácii na území SR. V tejto oblasti významnú úlohu plní odbor analýzy rizík a štatistík ÚHCP P PZ, ktorý denne zhromažďuje a analyzuje údaje o nelegálnej migrácii. Tieto údaje

²³⁴ Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

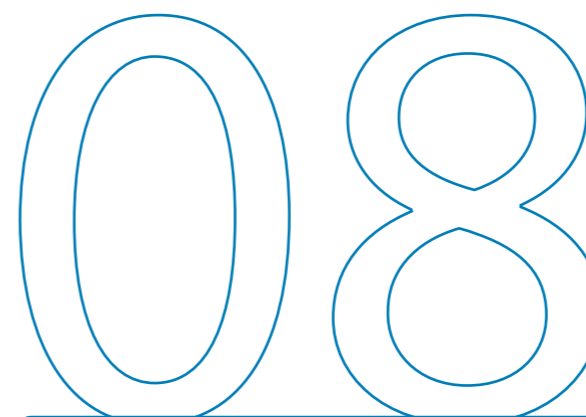
²³⁵ Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

²³⁶ Zdroj: http://www.minv.sk/swift_data/source/policia/hranica_a_cudzinecka_policia/rocniky/rok_2015/2015-rocnika-UHCP-SK.pdf (citované 2. 4. 2016).

²³⁷ Zdroj: <http://www.teraz.sk/slovensko/sr-madarsko-rakusko-hranicne-kontroly/155518-clanok.html> (citované 2. 4. 2016).

²³⁸ Bachtíková, Oboňová (2015): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2014. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

sú zhromažďované nielen z interných, ale i z externých zdrojov. Informácie z týchto zdrojov pomáhajú identifikovanie jednotlivých hrozieb, ktoré môžu negatívne ovplyvniť vývoj v oblasti vnútornej bezpečnosti nielen na území SR, ale môžu sa prejavovať v rámci celej EÚ. Po ich spracovaní, či už v podobe štatistického výstupu, analytickej správy alebo i ad-hoc informácie, sú predkladané riadiacim funkcionárom na prijímanie adekvátnych opatrení, plánovanie a určovanie cieľov. Súčasťou analytických výstupov sú aj informácie o aktuálnych modus operandi, migračných trasách a trendoch, ktoré sú preferované nelegálnymi migrantmi²³⁹.

Návraty

V rámci programového obdobia 2014 – 2020 SR pokračovala s podporou nového fondu AMIF²⁴⁰ v realizácii opatrení na zabezpečenie rýchleho, udržateľného a efektívneho návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorým bolo uložené rozhodnutie o administratívnom alebo súdnom vyhostení. Prioritou SR je zabezpečenie vhodného a dôstojného návratu bez ohľadu na druh návratu (dobrovoľný alebo nútený). V súlade s návratovou smernicou je preferovanou formou návratu dobrovoľný návrat s možnosťou poskytnutia reintegračnej pomoci, ktorá prispieva k udržateľnosti návratu.²⁴¹

Zo SR sa v roku 2015 spolu vykonalo 560 nútených návratov²⁴² (v porovnaní s 275 v roku 2014), 576 dobrovoľných odchodov neregulárnych migrantov a neúspešných žiadateľov o azyl (v porovnaní s 362 v roku 2014) a 92 asistovaných dobrovoľných návratov prostredníctvom IOM (v porovnaní s 57 v roku 2014). Z uvedeného vyplýva, že oproti roku 2015 došlo k zvyšovaniu počtu všetkých kategórií návratov (pozri podkapitolu 8.2. a Tabuľku 6 v Prílohe).

V roku 2015 SR uskutočnila asistované dobrovoľné návraty migrantov najmä do Kosova a Iraku. Reintegračnú pomoc SR poskytla migrantom v Gruzínsku, Indii, Iraku, Keni, Kosove, Mexiku, Moldavsku a vo Vietname (pozri podkapitolu 8.2. a Tabuľku 6 v Prílohe).²⁴³

²⁴⁰ Národný program AMIF bol schválený 29. júla 2015.

²⁴¹ Bachtíková, Oboňová (2015): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2014. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

²⁴² Z celkového počtu 560 nútených návratov bolo 305 do tretích krajín (252 mužov, 37 žien a 16 maloletých) a 255 do ČS (166 mužov, 28 žien a 61 maloletých).

²⁴³ Zdroj: <http://www.iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/757-iom-activities-and-achievements-2015> (citované 2. 4. 2016).

²³⁹ Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

8.1 Nútené návraty a readmisia

Agendu nútených návratov zastrešuje ÚHCP P PZ, ktorý pokračoval do konca júna 2015 s implementáciou projektov v rámci RF Nútené návraty (s pokračovaním v rámci nového AMIF ako Nútený návrat – AMIF 1 od novembra 2015) a Modernizácia a vybavenie priestorov ÚPZC Medveďov a ÚPZC Sečovce. Projekt Vzdelávanie príslušníkov ÚHCP P PZ v anglickom a v ruskom jazyku realizovala v spomínanom období PLUS Academia, n. o.

Potreby ŠPTK, ktorí sú umiestnení v ÚPZC v Medveďove a Sečovciach, boli v roku 2015 zabezpečované mimovládny sektorom cez dobiehajúce projekty v rámci RF. Projekt OZ Marginal GARANT 2 sa zameriaval na právnu pomoc a projekt Slovenskej humanitnej rady pod názvom Komplexné pokrytie osobitných potrieb štátnych príslušníkov tretích krajín v ÚPZC v SR II sa zameriaval na poskytovanie sociálneho a psychologického poradenstva, voľnočasových aktivít a materiálnej pomoci.²⁴⁴

8.1.1 Readmisné dohody EÚ

Dôležitým nástrojom EÚ a jej ČS na efektívne navracanie ŠPTK, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú v EÚ, do tretích krajín, sú readmisné dohody. Readmisné dohody sú zároveň základom spolupráce SR so štátmi EÚ a EÚ s tretími krajinami pri riadení migrácie a medzinárodnej ochrany. V roku 2015 neuzavrela SR žiadnu novú bilaterálnu readmisnú dohodu, ale pracovala na vykonávacích protokoloch k nasledujúcim readmisným dohodám EÚ:

Readmisná dohoda EÚ	Národný vývoj za SR	Dátum dohody
Dohoda medzi ES a Bosnou a Hercegovinou o readmisii osôb bez povolenia na pobyt	Rokovania o bilaterálnom vykonávacom protokole ukončené v apríli 2013. Vláda SR schválila vykonávací protokol svojím uznesením č. 548 z 26. septembra 2013.	Podpis 5. júna 2015, vstup do platnosti 8. februára 2016.
Dohoda medzi EÚ a Gruzínskom o readmisii osôb bez povolenia na pobyt	Rokovania o bilaterálnom vykonávacom protokole boli ukončené v roku 2012. Vláda SR schválila vykonávací protokol svojím uznesením č. 317 z 19. júna 2013.	Podpis 13. novembra 2015, vstup do platnosti 1. marca 2016.
Dohoda medzi ES a Ukrajinou o readmisii osôb bez povolenia na pobyt	Korešpondenčná výmena návrhov textu bilaterálneho vykonávacieho protokolu.	-
Dohoda medzi EÚ a Tureckom o readmisii osôb bez povolenia na pobyt	Došlo k výmene informácií o kontaktných osobách s Tureckom s cieľom začatia výmeny týkajúcej sa uzatvorenia bilaterálneho vykonávacieho protokolu.	-

²⁴⁴ Zdroj: <http://www.minv.sk/?podporene-projekty-2> (citované 2. 4. 2016).

8.1.2 Predchádzanie neregulárnej migrácii z tretích krajín v rôznych regiónoch

Krajiny východného regiónu

NJBPNM ÚHCP P PZ plní úlohy vyplývajúce z *Plánu rozvoja spolupráce medzi úradom prezídia a štátnou hraničnou službou Ukrajiny*. V sledovanom období roka 2015 bolo v zmysle Plánu rozvoja spolupráce medzi ÚHCP P PZ a štátnou pohraničnou službou Ukrajiny uskutočnených 33 vzájomných hraničných operatívnych stretnutí pracovníkov útvaru OOČaV Východ NJBPNM ÚHCP P PZ a pracovníkov Čopského operatívneho útvaru. Stretnutia boli uskutočňované na základe aktuálnej operatívnej situácie, pričom boli vykonávané na hraničnom priechode Ubl'a – Veľkýj Bereznyj alebo na hraničnom priechode Vyšné Nemecké – Užhorod.

Pracovné stretnutie na úrovni riaditeľa NJBPNM ÚHCP P PZ sa realizovalo v rámci zasadania šéfov operatívnych služieb krajín V4 zaoberajúcich sa bojom proti obchodovaniu s ľuďmi, nelegálnej migrácii a prevádzkačstvu so zástupcami správy štátnej hraničnej služby Ukrajiny v dňoch 13. – 14. 4. 2015 v Krpáčove.

Dňa 8. 10. 2015 sa v Užhorode uskutočnilo operatívne stretnutie riaditeľa NJBPNM ÚHCP P PZ s predstaviteľmi správy štátnej hraničnej služby Ukrajiny v zmysle plánu rozvoja spolupráce a v súvislosti s narušeniami štátnej hranice SR – UA vzdušnými dopravnými prostriedkami. Výsledkom je založenie pracovnej skupiny na výmenu operatívnych informácií a vyšetrovania.

V roku 2015 výmena informácií medzi Ukrajinou a SR prebiehala aj formou písomných dožiadaaní. Spolupráca operatívnych hraničných útvarov je vzhľadom na súčasnú bezpečnostnú situáciu na Ukrajine uspokojivá.²⁴⁵

Západný Balkán

V roku 2015 NJBPNM ÚHCP P PZ participovala na viacerých aktivitách týkajúcich sa aj západného Balkánu. Konkrétne išlo o tieto aktivity/stretnutia:

10. – 12. 3. 2015 – Holandsko Haag, operatívne stretnutie FP CHECKOPINT k operácii ANIMA,

8. – 9. 6. 2015 PR, Zakopané – Stretnutie vedúcich funkcionárov k problematike nelegálnej migrácie cez územie západného Balkánu – operácia FIMATHU,

24. – 25. 9. 2015 – PR, Raciborz – operatívne stretnutie k prípadom nelegálnej migrácie západného Balkánu cez územia SR a PR,

19. – 20. 10. 2015 – BLG, Sofia, Salzburgské fórum – Stretnutie predstaviteľov národných jednotiek pre boj s prevádzkačstvom – Zasadanie predstaviteľov členských krajín Salzburgského fóra, zástupcov Skupiny priateľov západného Balkánu a Moldavska, predstaviteľov Európolu,

26. – 29. 10. 2015 – Turecko, Istanbul – Aktivita projektu FIMATHU – nadviazanie spolupráce so zložkami polície Turecka participujúcimi na potláčaní a odhaľovaní nelegálnej migrácie v Turecku a vzájomná výmena informácií k danej problematike.

²⁴⁵ Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

Počas Ročných bilaterálnych rozhovorov 2014 sa SR zaviazala do spoločných operácií koordinovaných Frontexom v r. 2015 vyslať 14 policajtov a 1 technický prostriedok (prieskumné lietadlo + 5 policajtov v posádke). Vzhľadom na vývoj a smerovanie migračných tokov reagovala SR kladne na dodatočné výzvy agentúry Frontex a vyslala na spoločné operácie celkom 39 policajtov (+ 278,6 %) a 3 technické prostriedky (+ 300 %). Do všetkých operačných aktivít boli nasadzovaní členovia Európskeho tímu pohraničnej stráže (EBGT), resp. členovia posádok technických prostriedkov (prieskumné lietadlo + 5 policajtov v posádke) a 2 psovodi.²⁴⁶

8.1.3 Podpora riadenia migrácie a spolupráce pri realizácii návratov

SR od roku 2007 vkladá do SIS všetky zákazy vstupu uložené na národnej úrovni pri osobách s overenou identitou podľa dokladu vydaného domovskou krajinou. Od spustenia SIS II sa pri každom zázname zasiela aj fotografia. V budúcnosti SR plánuje zasielať do SIS II všetky osoby aj s neoverenou identitou, pri ktorých bude k dispozícii biometria.²⁴⁷

8.2 Dobrovoľné návraty a reintegrácie

Dobrovoľné návraty zo SR a následné reintegrácie v tretích krajinách vykonáva IOM v úzkej spolupráci s ÚHCP P PZ. Pomoc v rámci programu AVRR poskytuje IOM na Slovensku od roku 1998 na základe *Dohody o spolupráci medzi Medzinárodnou organizáciou pre migráciu a MV SR o pomoci pri návrate neúspešných žiadateľov o azyl a ilegálnych migrantov do krajiny pôvodu*. IOM v rámci projektu *Dobrovoľný návrat a reintegrácia v krajine pôvodu* zabezpečuje informovanie cieľovej skupiny o AVR, bezpečný návrat cudzinca domov a pomoc pri reintegrácii cudzinca v krajine pôvodu.²⁴⁸

V roku 2015 IOM uskutočnila 92 asistovaných dobrovoľných návratov migrantov do 15 krajín pôvodu. Najviac navrátilcov smerovalo do Kosova (55) a Iraku (15). V roku 2015 IOM poskytla reintegračnú pomoc 17 jednotlivcom alebo celým rodinám v Gruzínsku, Indii, Iraku, Keni, Kosove, Mexiku, Moldavsku a vo Vietname.²⁴⁹

IOM v roku 2015 naďalej prevádzkovala *informačnú linku 0850 211 262* (linka poskytuje základné informácie o návratovom programe, ako aj individuálne konzultácie migrantom už zaradeným do programu), webovú stránku o dobrovoľných návratoch www.avr.iom.sk, aktívne pôsobila v azylových a detenčných zariadeniach MV SR, ako aj v rámci celej SR podľa potreby cieľovej skupiny a informovala cieľovú skupinu o možnosti vrátiť sa dobrovoľne s pomocou IOM do krajiny pôvodu a po návrate získať reintegračnú pomoc.²⁵⁰

²⁴⁶ Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

²⁴⁷ Informácie poskytol ÚHCP P PZ.

²⁴⁸ Zdroj: http://avr.iom.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=74&Itemid=346&lang=sk (citované 9. 3. 2016)

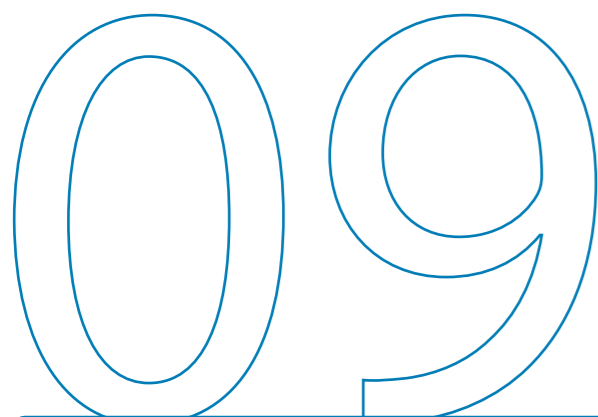
²⁴⁹ Zdroj: <http://www.iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/757-iom-activities-and-achievements-2015> (citované 9. 3. 2016).

²⁵⁰ Zdroj: http://avr.iom.sk/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=20&Itemid=379&lang=sk (citované 9. 4. 2015).

8.3 Expertná skupina EMN pre návraty (REG)

Expertná skupina pre návraty (Return Expert Group – REG), ktorá združuje odborníkov z praxe v rámci EMN od roku 2014, slúži na praktickú spoluprácu, zdieľanie informácií a osvedčenej praxe medzi ČS EÚ (okrem Dánska), Nórskom a EK v oblasti zabezpečovania nútených a dobrovoľných návratov a reintegrácií neregulárnych migrantov do krajiny pôvodu alebo inej tretej krajiny. Za Slovensko v skupine pôsobí nominovaný expert ÚHCP P PZ a expert IOM. Od roku 2015 začali v rámci REG intenzívne pôsobiť aj experti agentúry Frontex a zástupcovia európskych projektov EURLO, ERIN a EURINT.²⁵¹

²⁵¹ Informácie poskytla IOM.

Boj proti obchodovaniu s ľuďmi

SR sa považuje prevažne za krajinu pôvodu a tranzitu v oblasti obchodovania s ľuďmi, cieľovou krajinou je najmä pre občanov Ukrajiny a niektorých afrických štátov. Poznatky operatívnych policajných útvarov zameraných na boj proti obchodovaniu s ľuďmi naznačujú, že cez SR sa presúvajú do krajín západnej Európy predovšetkým občania Ukrajiny, Moldavska a Vietnamu. Štatisticky však nie je záchyt takýchto obetí vykázaný ani v trestných konaniach a ani sa nenachádzajú medzi obeťami zaradenými do Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi.²⁵²

Na Slovensku je počet identifikovaných obetí obchodovania s ľuďmi zo zahraničia, resp. z tretích krajín dlhodobo nízky. V roku 2015 bola podobne ako v predchádzajúcom roku identifikovaná 1 obeť obchodovania s ľuďmi, ktorá mala štátnu príslušnosť tretej krajiny (pozri Tabuľky 10 a 11 v Prílohe). Zo štatistík PZ a MS SR vyplýva, že v roku 2015 bolo začaté trestné stíhanie spolu v 15 prípadoch obchodovania s ľuďmi, obvinených bolo 34 osôb a odsúdených 28 osôb.²⁵³

9.1 Legislatíva, politiky a medzinárodný monitoring

Podľa novelizovaného zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle z júla 2015 má MV SR vytvárať v azylových zariadeniach vhodné podmienky na ubytovanie a starostlivosť o cudzincov vrátane poskytnu-

²⁵² Informácie poskytol OZVEZ KMV.

²⁵³ Zdroj: <http://www.minv.sk/?obchodovanie-s-ludmi-a-slovenska-republika> (citované 9. 3. 2016).

tia ochrany obetiam obchodovania s ľuďmi.²⁵⁴ Došlo k preškoleniu pracovníkov prvého kontaktu, ako aj sociálnych pracovníkov zariadení MÚ MV SR odbornými pracovníkmi zaoberajúcimi sa problematikou obchodovania s ľuďmi.²⁵⁵

MS SR pristúpilo v roku 2015 k čiastočnej transpozícii Smernice EP a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV do právneho poriadku SR a v časti zabezpečenia procesných práv obetí v rámci trestného konania. Transpozícia v tejto časti bola vykonaná zmenou a doplnením Trestného poriadku, a to zákonom č. 397/2015 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2016. Zvyšná časť transpozície smernice bude vykonaná prijatím osobitného zákona o obetiach trestných činov, ktorý sa plánuje v druhom polroku 2016.²⁵⁶

Expertná skupina pre oblasť boja proti obchodovaniu s ľuďmi schválila v novembri 2015 *Národný referenčný mechanizmus*,²⁵⁷ ktorý formalizuje systém poskytovania pomoci a podpory obetiam obchodovania s ľuďmi.²⁵⁸ Podľa Národného referenčného mechanizmu je identifikovaná obeť každá potenciálna, resp. predpokladaná obeť, ktorá je zaradená do Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi. Mechanizmus tiež uvádza, že formálne identifikovať obeť obchodovania s ľuďmi sú v SR oprávnené iba orgány činné v trestnom konaní.²⁵⁹

Vláda SR schválila 4. februára 2015 *Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2015 – 2018*²⁶⁰, ktorý nahradí národný program na roky 2011 – 2014. V návrhu nového národného programu nedošlo k zásadným zmenám po obsahovej ani rozpočtovej stránke. Dokument obsahuje pôvodne stanovené ciele a zamerania, v ktorých by sa malo pokračovať aj v nasledujúcich rokoch 2015 – 2018. Súčasťou dokumentu je aj *Národný akčný plán boja proti obchodovaniu s ľuďmi*. Jeho ciele a aktivity sa sústreďujú v súlade s európskymi štandardami na štyri základné oblasti v boji proti obchodovaniu s ľuďmi, a to partnerstvo, prevencia, ochrana obetí a trestné stíhanie.²⁶¹

Skupina expertov Rady Európy pre boj proti obchodovaniu s ľuďmi (GRETA) zverejnila v novembri 2015 *druhú hodnotiacu správu o SR*.²⁶² Správa hovorí o pokroku dosiahnutom na Slovensku za posledné štyri roky, ktoré uplynuli od prvej hodnotiacej správy v septembri 2011, v rámci realizácie Dohovoru Rady Európy o boji proti obchodovaniu s ľuďmi. GRETA vyzdvihla nové postupy na identifikáciu obetí obchodovania s ľuďmi, čo im umožňuje mať prístup k štátnym finančným príspevkom, a zlepšenie zberu údajov týkajúcich sa obchodovania s ľuďmi. Správa zároveň vyzýva SR na lepšiu identifikáciu a podporu detských obetí obchodovania s ľuďmi, najmä na riešenie problému miznúcich MBS zo zariadení sociálnej starostlivosti pre deti a včasné poskytovanie zákonných zástupcov. Keďže na Slovensku žiadne obeť obchodovania s ľuďmi neboli odškodnené, správa vyzýva SR informovať obeť obchodovania s ľuďmi o ich práve žiadať o náhradu a o súvisiacich postupoch.²⁶³

²⁵⁴ Bachtíková, Oboňová (2015): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2014. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

²⁵⁵ Informácie poskytol MÚ MV SR.

²⁵⁶ Vyhodnotenie plnenia úloh Národného akčného plánu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2015 – 2018 za rok 2015.

²⁵⁷ Zdroj: http://www.minv.sk/?referencny_mechanizmus (citované 9. 3. 2016).

²⁵⁸ Informácie poskytol Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR. Dokument (verzia z novembra 2015) nie je zverejnený na webovej stránke MV SR.

²⁵⁹ Informácie poskytli IOM a Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR. Dokument Národný referenčný mechanizmus (verzia z novembra 2015) nie je zverejnený na webovej stránke MV SR.

²⁶⁰ Zdroj: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/GetUznesenia?idRokovanie=784> (citované 9. 3. 2016).

²⁶¹ Zdroj: <http://www.minv.sk/?tlacove-spravy-2&sprava=vlada-schvalila-novy-narodny-program-boja-proti-obchodovaniu-s-ludmi> (citované 9. 3. 2016).

²⁶² Zdroj: http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/trafficking/Docs/Profiles/SLOVAKREPUBLICProfile_en.asp (citované 9. 3. 2016).

²⁶³ Zdroj: <http://www.teraz.sk/slovensko/rada-europy-upozornila-sr-na-nedostatky/165328-clanok.html?mostViewedArticlesInSectionTab=2> (ci-

Podľa poslednej hodnotiacej Správy o obchodovaní s ľuďmi (Trafficking in Persons Report), ktorú každoročne vydáva Ministerstvo zahraničných vecí USA, SR v roku 2015 opäť patrila do prvej skupiny štátov v napĺňaní minimálnych štandardov eliminácie obchodovania s ľuďmi.²⁶⁴

9.2 Národné projekty, kampane a iné aktivity

V roku 2015 sa uskutočnili viaceré aktivity, podujatia alebo školenia, ktoré boli zamerané na budovanie kapacít, rozvoj národného referenčného mechanizmu, výmenu informácií a zvýšenie povedomia o obchodovaní s ľuďmi. Tieto aktivity neboli špecificky zamerané na cieľovú skupinu obetí obchodovania s ľuďmi, ktoré sú ŠPTK. Keďže niektoré z nich však majú všeobecný charakter, resp. môžu byť aplikovateľné/využiteľné pri všetkých obetiach obchodovania bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť, uvádzame nižšie prehľad niekoľkých z nich:

SR aj v roku 2015 poskytovala možnosť nahlásenia potenciálnej obeť obchodovania s ľuďmi alebo získania preventívnych informácií, ako sa nestáť obeťou tohto trestného činu prostredníctvom bezplatnej [Národnej linky pomoci obetiam obchodovania s ľuďmi 0800 800 818](#). Táto služba je poskytovaná kontinuálne od roku 2008, ktorú od 15. decembra 2014 prevádzkuje Slovenské krízové centrum Dotyk.²⁶⁵

Problematika obchodovania s ľuďmi tvorí integrálnu súčasť prípravy konzulárnych pracovníkov pred ich vyslaním do zahraničia a preškolenie v tejto téme prebieha v pravidelných polročných intervaloch. V rámci predvýjazdovej prípravy konzulov Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality MV SR v spolupráci s IOM a MZVaEZ SR v roku 2015 preškolovalo spolu 22 konzulárnych pracovníkov MZVaEZ SR.²⁶⁶

9.3 Spolupráca na bilaterálnej a multilaterálnej úrovni

Spolupráca s tretími krajinami v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi sa v súčasnosti nevykonáva. Polícia SR spolupracuje predovšetkým s cieľovými krajinami (Veľká Británia, Nemecko, Rakúsko), v ktorých sa občania SR stávajú obeťami obchodovania s ľuďmi.

MV SR vníma ako dôležitý krok k zabezpečeniu ochrany obetí obchodovania s ľuďmi nastavenie efektívneho fungovania transnárodného referenčného mechanizmu. Z uvedeného dôvodu sa SR zapojila do projektu financovaného EK [Transnárodná iniciatíva: Bezpečný a udržateľný návrat a reintegrácia obetí obchodovania s ľuďmi, ktorí sa navracajú do Albánska, Maroka a na Ukrajinu](#) (TACT)²⁶⁷, pričom z hľadiska výskytu obetí – štátnych príslušníkov tretích krajín –, je pre SR prioritnou krajinou najmä Ukrajina. Projekt sa realizuje do konca októbra 2016.

tované 9. 3. 2016).

264 Zdroj: <http://www.state.gov/documents/organization/243561.pdf> (citované 9. 3. 2016).

265 Zdroj: <http://www.dotyk.sk/06-linka/index.php> (citované 7. 3. 2016).

266 Zdroj: <http://www.iom.sk/sk/novinky-a-podujatia/757-iom-activities-and-achievements-2015> (citované 7. 3. 2016).

267 TACT: Transnational Action - Safe and sustainable return and reintegration for Victims of Trafficking returning from France, Greece, Italy, Poland and Spain to priority countries (Albania, Morocco and Ukraine).

Bibliografia

Publikácie

Asylum and Migration Glossary – a Tool for Better Comparability 3.0 (2014). European Migration Network.

Bachtíková (2014): Organizácia azylovej a migračnej politiky v Slovenskej republike. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Bachtíková, Oboňová (2015): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2014. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Bachtíková, Ulrichová (2014): Výročná správa o politikách v oblasti migrácie a azylu. Slovenská republika 2013. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Frkáňová (2016): Stanovovanie nedostatku pracovných síl a potrieb pracovnej migrácie z tretích krajín v SR. Európska migračná sieť, IOM, Bratislava.

Trafficking in Persons Report 2015 (2016). U.S. Department of State.

Dokumenty a materiály

Akčný plán migračnej politiky na roky 2014 a 2015 v podmienkach MV SR.

Akčný plán Integrovačnej politiky Slovenskej republiky v podmienkach Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky na roky 2014 – 2016.

Akčný plán predchádzania všetkým formám diskriminácie na roky 2015 – 2019.

Celoštátna stratégia ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike.

Dohoda medzi vládou Slovenskej republiky, Úradom Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov a Medzinárodnou organizáciou pre migráciu o humanitárnom transfere utečencov, ktorí potrebujú medzinárodnú ochranu cez Slovenskú republiku (aktuálna verzia).

Dotazník vyplnený Ministerstvom vnútra SR.

Dotazník vyplnený Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Dotazník vyplnený Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR.

Dotazník vyplnený Úradom hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru.

Informácia o vyslaní príslušníkov Policajného zboru na výkon hliadkovej činnosti na územie Maďarska, číslo materiálu UV-35043/2015.

Integrovačná politika Slovenskej republiky.

Migračná politika Slovenskej republiky s výhľadom do roku 2020.

Národný akčný plán boja proti obchodovaniu s ľuďmi.
 Národný plán riadenia kontroly hraníc SR na roky 2015 až 2018.
 Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2015 – 2018.
 Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci SR 2015.
 Národný referenčný mechanizmus (verzia z novembra 2015).
 Plán rozvoja spolupráce medzi úradom prezídia a Štátnou hraničnou službou Ukrajiny.
 Strednodobá stratégia rozvojovej spolupráce SR na roky 2014 až 2018.
 Správa o výsledkoch prieskumu ochrany a dodržiavania základných práv a slobôd osôb umiestnených v celách policajného zaistenia (2015).
 Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2014.
 Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike za rok 2015.
 Štatistická správa migračného úradu Ministerstva vnútra SR – rok 2014.
 Štatistická správa migračného úradu Ministerstva vnútra SR – rok 2015.
 Vyhodnotenie plnenia úloh Národného akčného plánu boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2015 – 2018 za rok 2015.
 Zameranie bilaterálnej rozvojovej spolupráce SR na rok 2015.
 Zameranie bilaterálnej rozvojovej spolupráce SR na rok 2016.

Legislatíva

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1052/2013 zo dňa 22. októbra 2013, ktorým sa zriaďuje Európsky systém hraničného dozoru (EUROSUR), Ú. v. EÚ L 295, 6.11. 2013.
 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (ES) 2014/66/EÚ z 15. mája 2014 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci vnútro podnikového presunu, Ú. v. EÚ L 157, 27. 5. 2014.
 Smernica Európskeho parlamentu a Rady (ES) 2014/36/EÚ z 26. februára 2014 o podmienkach vstupu a pobytu štátnych príslušníkov tretích krajín na účel zamestnania ako sezónni pracovníci.
 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/33/EÚ z 26. júna 2013, ktorou sa stanovujú normy na prijímanie žiadateľov o medzinárodnú ochranu (prepracované znenie), Ú. v. EÚ L 180, 29. 6. 2013.
 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (prepracované znenie), Ú. v. EÚ L 180, 29. 6. 2013.
 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV, Ú. v. EÚ L 315, 14.11.2012.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/98/EÚ z 13. decembra 2011 o jednotnom postupe vybavovania žiadostí o jednotné povolenie na pobyt a zamestnanie na území členského štátu pre štátnych príslušníkov tretích krajín a o spoločnom súbore práv pracovníkov z tretích krajín s oprávneným pobytom v členskom štáte, Ú. v. EÚ L 343/1, 23. 12. 2011.
 Smernica Rady 2003/86/ES z 22. septembra 2003 o práve na zlúčenie rodiny, Ú. v. EÚ L 251, 3. 10. 2003.
 Uznesenie Rady vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť č. 140 z 15. októbra 2015.
 Uznesenie vlády SR č. 26/2015 z 14.1.2015 k Zameraniu bilaterálnej rozvojovej spolupráce Slovenskej republiky na rok 2015.
 Uznesenie vlády SR č. 38/2016 z 3. februára 2016 k návrhu na poskytnutie dobrovoľných finančných príspevkov SR do fondov EÚ a OSN na aktivity súvisiace s riešením príčin migračnej krízy.
 Uznesenie vlády SR č. 45/2014 z 29. januára 2014 k Návrhu Integračnej politiky Slovenskej republiky.
 Uznesenie vlády SR č. 71/2015 z 18. februára 2015 k návrhu Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v Slovenskej republike.
 Uznesenie vlády SR č. 287/2015 z 27. mája 2015 k návrhu na uzatvorenie Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Ruskej federácie o spolupráci v boji proti nelegálnej migrácii.
 Uznesenie vlády SR č. 568/2015 z 21. októbra 2015 k Informácii o podpore aktivít mimovládnych organizácií pri humanitárnej a integračnej podpore utečencom predložených iniciátormi petície Výzva k ľudskosti.
 Uznesenie vlády SR č. 600/2015 z 3. novembra 2015 k návrhu na zvýšenie počtu miest príslušníkov Policajného zboru a miest zamestnancov Ministerstva vnútra SR.
 Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
 Zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov.
 Zákon č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
 Zákon č. 131/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.
 Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon (v znení zákona č. 650/2005 Z. z.).
 Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok (v znení zákona č. 650/2005 Z. z.).
 Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
 Zákon č. 353/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia niektoré zákony.

Zákon č. 392/2015 Z. z. o rozvojovej spolupráci a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Internet

www.aktuality.sk

www.avr.iom.sk

www.clovekvohrozeni.sk

www.coe.int

www.dennikn.sk

www.dotyk.sk

www.ec.europa.eu

www.emn.sk

www.employment.gov.sk

www.eures.sk

www.eurofound.europa.eu

www.europskenoviny.sk

www.frontex.europa.eu

www.hnutiesmerodina.sk

www.hrl.sk

www.charita.sk

www.iom.sk

www.ktopomoze.sk

www.mic.iom.sk

www.minv.sk

www.mzv.sk

www.noviny.sk

www.nrsr.sk

www.obycajniludia.sk

www.osf.sk

www.prezident.sk

www.projektbuk.sk

www.rokovania.sk

www.slovakaid.sk

www.sme.sk

www.sns.sk

www.spravy.pravda.sk

www.state.gov

www.statistics.sk

www.strana-sas.sk

www.ta3.com

www.teraz.sk

www.upsvar.sk

www.vop.gov.sk

www.vyzvakludskosti.sk

www.webnoviny.sk

Príloha: Národné štatistiky

Príloha obsahuje vybrané štatistiky z oblasti migrácie a medzinárodnej ochrany za rok 2015, ktoré sa nezbierajú na úrovni EÚ v rámci Eurostatu²⁶⁸ alebo agentúry Frontex²⁶⁹.

Národné štatistiky za Slovensko sú dostupné najmä v ročenkách ÚHCP P PZ²⁷⁰, ročných štatistikách MÚ MV SR²⁷¹, štatistikách ÚPSVaR²⁷² a ŠÚ SR²⁷³. Sumár základných štatistických údajov o migrácii na Slovensku poskytujú Prehľady EMN²⁷⁴ o vývoji v jednotlivých ČŠ za kalendárne roky alebo webová stránka Úradu Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM) v SR²⁷⁵.

Tabuľka 1: Počet prvých povolení na pobyt, ktoré SR vydala štátnym príslušníkom tretích krajín v roku 2015 podľa dôvodov udelenia pobytu²⁷⁶ a pohlavia

Pohlavie/ dôvod	Spolu	Vytvorenie a opätovné zjednotenie rodiny (rodinné dôvody)	Vzdelávanie a štúdium	Platené činnosti	Iné ²⁷⁷
Spolu	9 332	2 559	1 507	3 145	2 121
Ženy	3 637	:	:	:	:
Muži	5 695	:	:	:	:

Zdroj: ÚHCP P PZ.

268 Dostupné na: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics (citované 2. 4. 2016).

269 Dostupné na: <http://frontex.europa.eu/publications/> (citované 2. 4. 2016).

270 Dostupné na: <http://www.minv.sk/?rocnky> (citované 2. 4. 2016).

271 Dostupné na: <http://www.minv.sk/?statistiky-20> (citované 2. 4. 2016).

272 Dostupné na: http://www.upsvar.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky.html?page_id=10803 (citované 2. 4. 2016).

273 Dostupné na: https://slovak.statistics.sk/wps/portal/ext/themes/demography/population/news/!ut/p/b1/jdDRColwFABgZ-kF3HFbc7ucRn-MI5jTLdhMWEVJqUBS9fRbeZp27A9__wznlogLZprxXx_JWtU15fu-WbY2nue-7Eri_wqC9OHXnxqi5Szuw6UCgZEi9CIBHagxahnkqDCEgyX95-DIS-fuVnyFa72nnsawccAEKx4IJQzoCxsSBojexgRe71YJolWAqqgkm6mJeBphnEcOg2A8A8g-GnvABA1fGYVsfUHY9oUudF89MV8IRj5AKltd/d5/L2d-BISEvZ0FBIS9nQSEh/ (citované 2. 4. 2016).

274 Dostupné na: <http://emn.sk/sk/vyrocn-spravy-emn.html> (citované 2. 4. 2016).

275 Dostupné na: <http://www.iom.sk/sk/migracia/migracia-na-slovensku> (citované 2. 4. 2016).

276 Dôvody udelenia pobytu sú v súlade s príslušnou legislatívou EÚ (Nariadenie Komisie (EÚ) č. 216/2010 z 15. marca 2010, ktorým sa vykonáva nariadenie EP a Rady (ES) č. 862/2007 o štatistike Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane, pokiaľ ide o vymedzenia kategórií dôvodov vydania povolení na pobyt). Dôvody sú rozdelené do štyroch kategórií: 1. Vytvorenie a opätovné zjednotenie rodiny, 2. Vzdelávanie a štúdium, 3. Platené činnosti a 4. Iné dôvody. Jednotlivé národné druhy a účely pobytov sú rozdelené do týchto štyroch kategórií.

277 Do kategórie Iné patria nasledujúce pobyt, ktoré nespádajú do žiadnej z predchádzajúcich 3 kategórií: 1. prechodný pobyt – osobitná činnosť – poskytnutie zdravotnej starostlivosti a na sprevádzanie ŠPTK, ktorému sa poskytuje zdravotná starostlivosť; 2. prechodný pobyt – plnenie služobných povinností civilnými zložkami ozbrojených síl; 3. prechodný pobyt – Slovák žijúci v zahraničí; 4. trvalý pobyt na neobmedzený čas (ak je to potrebné na poskytovanie ochrany a pomoci svedkovi podľa osobitného predpisu, osobe bez štátnej príslušnosti, z dôvodov hodných osobitného zreteľa alebo plnoleté osobe, ktorá má udelený tolerovaný pobyt ako MBS a najmenej tri roky študovala v škole na území SR); 5. tolerovaný pobyt – § 58 ods. 1 písmeno a), b), § 58 ods. 2 písmeno a), § 58 ods. 2 písmeno c), § 58 ods. 3, § 58 ods. 4 písmeno a) až d); 6. doplnková ochrana; 7. azyl.

Tabuľka č. 2: Správne poplatky za žiadosť o udelenie pobytu podľa účelu a dĺžky pobytu

Účel pobytu	Maximálna dĺžka pobytu (v mesiacoch)	Výška správneho poplatku (v eurách)		
		Poplatok za žiadosť na oddelení cudzineckej polície	Poplatok za žiadosť na zastupiteľskom úrade SR	Poplatok za vydanie dokladu o pobyte*
Prechodný pobyt na účel zlúčenia rodiny (smernica 2003/86)	60	132,50 €	135 €	4,50 €
Prechodný pobyt na účely štúdia, výmen žiakov, neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby (smernica 2004/114)	72	0 € (na účel štúdia)	0 € (na účel štúdia)	4,50 € (na účel štúdia)
	24	99,50 € (na účel osobitnej činnosti – neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby)	100 € (na účel osobitnej činnosti – neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby)	4,50 € (na účel osobitnej činnosti – neplateného odborného vzdelávania alebo dobrovoľnej služby)
Dlhodobý pobyt (smernica 2003/119)	neobmedzený čas	165,50 €	-	4,50 €
Prechodný pobyt na účel výskumu a vývoja (smernica 2005/71)	24	0 €	0 €	4,50 €
Prechodný pobyt na účel vysokoškolského zamestnania (modrá karta EÚ) – smernica 2009/50	36	165,50 €	170 €	4,50 €
Prechodný pobyt na účel sezónneho zamestnania (smernica 2014/36)	6 (180 dní)	33 €	35 €	4,50 €

Účel pobytu	Maximálna dĺžka pobytu (v mesiacoch)	Výška správneho poplatku (v eurách)		
		Poplatok za žiadosť na oddelení cudzineckej polície	Poplatok za žiadosť na zastupiteľskom úrade SR	Poplatok za vydanie dokladu o pobyte*
Prechodný pobyt na účel zamestnania v prípade vnútropodnikového presunu (smernica 2014/66)	36 (smernica zatiaľ nebola transponovaná, presunutým zamestnancom budú udeľované prechodné pobyty na účel zamestnania)	-	-	-
Tolerovaný pobyt pre obeť obchodovania s ľuďmi (smernica 2004/81)	6 (180 dní)	0 €	0 €	0 €
Prechodný pobyt na účel zamestnania – režim jednotného povolenia na pobyt a zamestnanie (smernica 2011/98)	60	165,50 €	170 €	4,50 €
Iné národné povolenia	-	-	-	-

Zdroj: ÚHCP P PZ.

* Poplatok za vydanie dokladu o pobyte sa uplatňuje pri každej žiadosti o pobyt nezávisle od miesta jej podania (oddelenie cudzineckej polície alebo zastupiteľský úrad SR). Poplatok sa uhrádza vždy na OCP PZ.

Tabuľka 3: Počet víz, ktoré SR vydala štátnym príslušníkom tretích krajín v roku 2015 podľa typu a pohlavia

Pohlavie/typ	Spolu	(Schengenské) krátkodobé víza (víza typu A a C a LTV víza)		Národné víza (víza typu D)	
		Vydané ŠPTK prichádzajúcim priamo z tretej krajiny	Vydané ŠPTK s pobytom v inom ČS EÚ	Vydané ŠPTK prichádzajúcim priamo z tretej krajiny	Vydané ŠPTK s pobytom v inom ČS EÚ
Spolu	76 177	74 114	597	1 464	2

Zdroj: MZVaEZ SR.

Poznámka: Čísla vydaných víz sa líšia od údajov uvedených v ročenke ÚHCP P PZ *Štatistický prehľad legálnej a nelegálnej migrácie v Slovenskej republike – rok 2015*. Počet rozhodnutých víz v systéme v čase spracovania prehľadu sa nepremietol do počtu vytlačených, resp. vydaných víz.

Vysvetlivky:

vízum typu A – letiskové tranzitné vízum,

vízum typu C – turistické vízum,

vízum typu D – národné vízum,

vízum LTV – vízum s obmedzenou územnou platnosťou.

Tabuľka 4: Počet štátnych príslušníkov tretích krajín identifikovaných ako prevádzané osoby, počet udelených lehôt na rozmyslenie prevádzaným osobám a počet povolení na pobyt udelených prevádzaným osobám v SR v roku 2015²⁷⁸

	Spolu	Ženy	Muži
Štátni príslušníci tretích krajín identifikovaní ako prevádzané osoby	659	:	:
Udelené lehoty na rozmyslenie (napr. v súlade so smernicou 2004/81/ES, ak sa uplatňuje aj na prevádzané osoby)	-	-	-
Udelené povolenia na pobyt pre prevádzané osoby (napr. v súlade so smernicou 2004/81/ES, ak sa uplatňuje aj na prevádzané osoby)	-	-	-

Zdroj: ÚHCP P PZ.

(:) Údaj nie je k dispozícii (v dokumentovaných prípadoch NJBPNN sa zaznamenáva len štátna príslušnosť neregulárnych migrantov a súvislosť s trestným činom, pre ktorý bolo proti prevádzateľom vznesené obvinenie).

(-) Jav sa nevyskytoval, resp. SR neuplatňuje na prevádzané osoby.

278 Podľa § 355 a § 356 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestného zákona je prevádzateľstvo definované nasledovne: § 355 – Kto pre osobu, ktorá nie je štátnym občanom SR alebo osobou s trvalým pobytom na území SR, organizuje nedovolené prekročenie štátnej hranice SR alebo prechod cez jej územie, alebo také konanie umožní, alebo v ňom pomáha, prípadne za finančnú alebo inú materiálnu výhodu.

§ 356 – Kto v úmysle získať pre seba alebo iného priamo či nepriamo finančnú výhodu alebo inú materiálnu výhodu osobe, ktorá nie je občanom SR alebo občanom iného ČS EÚ, alebo občanom zmluvného štátu Dohody o EHP, alebo nemá trvalý pobyt na ich území, umožní alebo pomáha zotrvať, alebo sa nedovolené zamestnať na území SR, iného ČS EÚ alebo zmluvného štátu Dohody o EHP, potrestá sa odňatím slobody na dva až osem rokov.

Tabuľka 5: Počet prevádzáčov zadržaných ako podozrivých a inak zainteresovaných do trestného konania a počet prevádzáčov odsúdených v SR v roku 2015

	Zadržaní ako podozriví/ inak zainteresovaní do trestného konania	Odsúdení
Spolu	98*/82**	81
Vznesené obvinenie podľa § 206 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku	:	-
Začaté trestné stíhanie podľa § 199 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku	:	-
Odsúdení podľa § 355 nového Trestného zákona č. 300/2005 Z. z.	-	65
Odsúdení podľa § 356 nového Trestného zákona č. 300/2005 Z. z.	-	13
Odsúdení podľa § 171a starého Trestného zákona č. 140/1961 Zb. (podľa povahy trestného činu)	-	3

Zdroj: ÚHCP P PZ a MS SR.

* Počet osôb, ktorí boli podozriví z prevádzáčstva.

** Počet osôb, voči ktorým bolo vznesené obvinenie pre trestný čin prevádzáčstva.

Tabuľka 6: Počet štátnych príslušníkov tretích krajín vrátených zo SR v roku 2015 podľa typu a krajiny návratu, štátneho občianstva a pohlavia

Krajina/typ návratu, štátne občian- stvo a pohlavie	Vrátení v rámci opatrení núteného návratu*				Vrátení dobrovoľne (vrátane AVR)**				Vrátení dobrovoľne v rámci programu AVR				Reintegrovaní v rámci AVR			
	Spolu	Ž	M	ML	Spolu	Ž	M	ML	Spolu	Ž	M	ML	Spolu	Ž	M	ML
Spolu	560	65	418	77	668	185	466	17	92	14	54	24	17****	3	14	0
Prvých 5 najpočetnejších skupín osôb podľa štátneho občianstva	1. Ukrajina (166) 2. Sýria (153) 3. Afganistan (76) 4. Kosovo*** (24) 5. Bez štátnej príslušnosti (19)				1. Ukrajina (575) 2. Kosovo*** (48) 3. Irak (15) 4. Rusko (5) 5. Moldavsko (4)				1. Kosovo*** (59)***** 2. Irak (15) 3. Afganistan/ Brazília/ Čína/Somálsko/Tunisko (2) 4. Filipíny/ Gruzínsko/ India/ Irán/Libanon/ Palestína/Sudán/ Vietnam (1)				1. Vietnam 2. Kosovo***/Irak 3. Gruzínsko, India 4. Mexiko/Keňa/ Moldavsko			
Prvých 5 najpočetnejších skupín krajín návratu	1. Ukrajina 2. Maďarsko 3. Rakúsko/Gruzínsko/ India 4. Česká republika/ Macedónsko/Srbsko 5. Moldavsko/Rusko				1. Ukrajina 2. Kosovo*** 3. Irak 4. Afganistan/Brazília/ Čína/Somálsko/ Tunisko 5. Gruzínsko/Maďarsko /India/Irán/Libanon/ Rusko/Velká Británia				1. Kosovo*** 2. Irak 3. Afganistan/ Brazília/ Čína/ Somálsko/ Tunisko 4. Filipíny/ Gruzínsko/ India/ Irán/Libanon/ Palestína/Sudán/ Vietnam				1. Vietnam 2. Kosovo***/Irak 3. Gruzínsko/India 4. Mexiko/Keňa/ Moldavsko			

Zdroj: ÚHCP P PZ²⁷⁹ a IOM.

* Nútený návrat – v tejto kategórii sú zahrnuté prípady výkonu rozhodnutia o administratívnom alebo súdnom vyhostení prostredníctvom eskorty útvaru PZ: a) na Ukrajinu, b) letecky do tretej krajiny, c) do ČS (readmisia, Dublinské prípady).

** Vrátení dobrovoľne – v tejto kategórii sú zahrnuté dobrovoľné odchody ŠPTK z územia SR cez hraničný prieťah (ŠPTK dobrovoľne splnil povinnosť vycestovať z územia SR v lehote stanovenej na tento účel v rozhodnutí o administratívnom vyhostení, ktoré mu bolo udelené v súvislosti s neoprávneným pobytom vo vnútrozemí). Sú tu taktiež zahrnuté prípady, keď bol neoprávnený pobyt zistený až na hraničnom priechode na výstupe zo SR a týmto cudzincom bolo uložené administratívne vyhostenie a súčasne sa aj realizovalo opustením územia SR cez hraničný prieťah (týka sa to takmer výhradne občanov Ukrajiny). Táto kategória zahŕňa AVR, pokiaľ im predchádzalo uloženie rozhodnutia o administratívnom vyhostení.

*** V súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/99.

**** Vrátené 13 migrantov, ktorí boli vrátení v roku 2014, ale reintegračná pomoc sa im poskytla v roku 2015.

***** Počet zahŕňa 11 občanov Kosova (2 rodiny), ktoré cestovali zo Slovenska letecky s tranzitom vo Viedni, kde opustili tranzitnú zónu a v ten deň sa nevrátili do krajiny pôvodu.

Ž – ženy

M – muži

ML – maloletí

AVR – asistované dobrovoľné návraty

279 ÚHCP P PZ spracoval štatistiku návratov na základe údajov poskytnutých Eurostatu za rok 2015. ÚHCP P PZ pri spracovaní údajov postupoval podľa článku 7.1 nariadenia ES č. 862/2007 o štatistike Spoločenstva o migrácii a medzinárodnej ochrane a na základe aktuálnych odborných inštrukcií Eurostatu (Technical Guidelines for the data collection – Enforcement of immigration legislation EIL statistics).

Tabuľka 7: Počet štátnych príslušníkov tretích krajín relokovaných do SR v roku 2015 podľa členského štátu EÚ, krajiny pôvodu a pohlavia

ČŠ EÚ, resp. krajina pôvodu a pohlavie	Spolu	Ženy	Muži	Prvé 3 krajiny pôvodu ŠPTK
Spolu	0	0	0	-

Zdroj: MÚ MV SR.

Tabuľka 8: Počet štátnych príslušníkov tretích krajín presídlených do SR v roku 2015 podľa pôvodnej hostiteľskej krajiny a pohlavia

Pôvodná hostiteľská krajina/pohlavie	Spolu	Ženy	Muži	Pôvodná hostiteľská krajina
Spolu	149*	80	69	Irak

Zdroj: MÚ MV SR.

* Presídlení z Iraku do SR v rámci ad-hoc humanitárneho prijatia.

Tabuľka 9: Počet maloletých bez sprievodu z tretích krajín v SR v roku 2015 podľa právneho postavenia a pohlavia

Právne postavenie/pohlavie	Maloletí bez sprievodu nežiadajúci o azyl	Maloletí bez sprievodu žiadajúci o azyl	Spolu
Spolu	23	3	26
Ženy	1	2	3
Muži	22	1	23

Zdroj: MÚ MV SR a ÚPSVaR.

Tabuľka 10: Počet obetí obchodovania s ľuďmi z tretích krajín, počet udelených lehôt na rozmyslenie obetiam obchodovania s ľuďmi z tretích krajín, počet požiadanych a udelených povolení na pobyt obetiam obchodovania s ľuďmi z tretích krajín v SR v roku 2015

		Spolu	Ženy	Muži
Štátni príslušníci tretích krajín, o ktorých sa predpokladá, že sú obeť obchodovania s ľuďmi (angl. presumed victims)²⁸⁰		1	1	0
Vek	Nad 18 rokov	1	1	0
	Pod 18 rokov	0	0	0
Forma vykorisťovania ²⁸¹	Sexuálne vykorisťovanie	0	0	0
	Pracovné vykorisťovanie	1	1	0
	Iné:	0	0	0
Štátna príslušnosť (3 krajiny s najvyšším počtom)		Dôverné štatistické údaje	Dôverné štatistické údaje	Dôverné štatistické údaje
Štátni príslušníci tretích krajín identifikovaných ako obeť obchodovania s ľuďmi (angl. identified victims)²⁸²		0	0	0
Vek	Nad 18 rokov	0	0	0
	Pod 18 rokov	0	0	0
Forma vykorisťovania ²⁸³	Sexuálne vykorisťovanie	0	0	0
	Pracovné vykorisťovanie	0	0	0
	Iné:	0	0	0
Štátna príslušnosť (3 krajiny s najvyšším počtom)		-	-	-

280 Predpokladané obeť sú osoby, ktoré spĺňajú definíciu obetí obchodovania s ľuďmi podľa smernice 2011/36/EÚ, ktoré však neboli formálne identifikované príslušnými orgánmi (t. j. osobou alebo orgánom na národnej úrovni, ktorý je oprávnený formálne identifikovať obeť obchodovania s ľuďmi).

281 Každá obeť môže byť spájaná s viacerými formami vykorisťovania, preto štatistiky obsiahnuté v tejto sekcii nemusia byť v súlade s celkovými štatistikami uvádzanými vyššie.

282 Identifikované obeť sú osoby, ktoré boli formálne identifikované príslušnými orgánmi (t. j. osobou alebo orgánom na národnej úrovni, ktorý je oprávnený formálne identifikovať obeť obchodovania s ľuďmi). Národný referenčný mechanizmus SR uvádza, že formálne identifikovať obeť sú v SR oprávnené iba orgány činné v trestnom konaní.

283 Každá obeť môže byť spájaná s viacerými formami vykorisťovania, preto štatistiky obsiahnuté v tejto sekcii nemusia byť v súlade s celkovými štatistikami uvádzanými vyššie.

Udelené lehoty na rozmyslenie	1	1	0
Smernica 2004/81/ES	0	0	0
Iné	1	1	0
Požiadané povolenia na pobyt	0	0	0
Smernica 2004/81/ES	0	0	0
Iné (napr. humanitárne dôvody a pod.)	0	0	0
Udelené povolenia na pobyt	0	0	0
Smernica 2004/81/ES	0	0	0
Iné (napr. humanitárne dôvody a pod.)	0	0	0

Zdroj: ÚHCP P PZ a MV SR.

Tabuľka 11: Počet obchodníkov s ľuďmi zadržaných ako podozrivých a inak zapojených v trestnom konaní a počet odsúdených obchodníkov s ľuďmi v SR v roku 2015

	Zadržaní ako podozriví/ inak zapojení v trestnom konaní	Odsúdení
Spolu	41/22*	28
Podľa § 246 starého Trestného zákona č. 140/1961 Zb.	-	7
Podľa § 179 nového Trestného zákona č. 300/2005 Z. z.	-	21

Zdroj: ÚHCP P PZ a MS SR.

* Číslo 22 je počet obvinených v roku 2015 za trestný čin obchodovania s ľuďmi. Číslo 41 je počet podozrivých uvedených v podnetoch (návrhoch) na trestné stíhanie, z ktorých bolo v roku 2015 obvinených spomínaných 22 osôb.

**Národný kontaktný bod Európskej migračnej siete v SR
Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)
Úrad v Slovenskej republike**

Grösslingová 35, 811 09 Bratislava, Slovenská republika
www.iom.sk, www.emn.sk

International Organization for Migration (IOM)
Medzinárodná organizácia pre migráciu (IOM)

ISBN 978-80-89506-70-5